

הישיבה המאתיים-ושבעים-ושתיים של הכנסת התשיעית

יום שלישי, ל' חשוון תש"ם (20 נובמבר 1979)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מרכזי וירשובסקי, זאב ורטהיימר, שמואל טולידאנו, וידאן עטשי, מאיר עמית, אמנון רובינשטיין ויוסי שריד.
כן הונחו: (א) הדעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא "ביטול האיסור על שידורי צבע בטלוויזיה"; (ב) מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "1. נקיטת אמצעים נגד שריפות שרבו באחרונה; 2. השביתה הצפויה בשירותי הכבאות בירושלים, תל-אביב ורמת-גן."

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
הנני מתכבדת לפתוח את ישיבת הכנסת. נשמע תחילה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:
ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח על שולחן הכנסת לדיון מוקדם: חוק השיפוט הצבאי (תיקון) (אישור גוריי-הדין וביצוע פסקי-הדין), תש"ם-1979, של חברי-הכנסת: דוד גולומב, גדעון האוזנר,

ב. הודעת הממשלה על המדיניות הכלכלית

ולבלוע היום מבלי לחשוב על המחור והגענו אל סף התהום שממנו כמעט שאין דרך חזרה.

לא אחדש דבר אם אומר שאיש לא כפה עלי את קבלת הגטל הזה. מרצוני החפשי ומהברתי המלאה ביקשתי את התפקיד הזה. כך, אני מאמין, אוכל לשרת את העם כמיטב יכולתי ולתרום למשימה העליונה בשעה זו: הור צאת הכלכלה הישראלית מהשפל שנפלה לתוכו וחילוץ העם מהמצוקה הנפשית ואזלת הידיים שנקלע אליה. אינני מתיימר לחולל נסים ואין בידי מטה-קסמים לרפא במחיריך את תחלואי המשק שלנו. כשלושים שנה אנו צוברים נקודות חובה בתחום זה וכולנו ידענו שיום הפרעון בוא יבוא. עתה, ברגע האחרון, לפני בוא הפורענות הצפויה אם נמשיך ללכת בדרך שבה הלכנו עד כה, אין לנו מנוס מלקבוע את יום הפרעון לכל אותם שטרות ללא כיסוי שהתחייבו בהם כה ממשלות ישראל שכיחנו עד כה.

רבותי חברי הכנסת, אלה שמכירים אותי כאן, על ספסלי הבית הזה, וממקומות ציבוריים אחרים, יודעים שאין איש דברים אנוכי, אבל אתם גם יודעים מהי אמונתי הקנה ביכלתנו לגבור על הקשיים הכלכליים שאנו נהנו נתונים בהם, ואני מקווה שאתם גם שותפים נאמנים לאמונה זו.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא התגברו על שום דבר.

(חברי-הכנסת צירלי ביטון מחזיק ומקולל, מתקדם לעבר מרכז האולם וקורא קריאות)

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתם מביאים את העם הזה לאסון, אדוני השר.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

חברי-הכנסת צירלי ביטון — — —

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף ב' בסדר-היום: הודעת הממשלה על המדיניות הכלכלית ודיון. את ההודעה לפנינו יביא שר האוצר. רשות הדיבור לשר האוצר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שר הרעב והחלב.

שר-האוצר י. הורביץ:
גברתי היושבת-ראש רבותי חברי הכנסת, אמש נאלצתי לבשר לכם בישראל על צעדי בלימה במשק המכאיבים לכל אחד מאתנו ועלולים להכביד עלינו לזמן-מה. נאלצתי לעשות זאת מחוסר ברירה ובתקווה שבאמצעות צעדים אלה אכן ירווח לנו בעתיד הלא-רחוק.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני השר, העלית במאה אחוזים את מחירי המצרכים המסובסדים. אמש והיום רצחת משפחות אשר עד היום לא יכלו לגמור את החודש — — —

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
חברי-הכנסת צירלי ביטון, די.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
לא ייתכן שתעשו פה — — —

שר-האוצר י. הורביץ:
מחוסר ברירה — משום שהאינפלציה הדוהרת, שתגיע בסוף השנה ל-150%, אוכלת בנו כסרנו ומשתכלת כל רעיון ומחשבה שיסייעו לנו לעלות על דרך המלך. נקטנו צעדים אלה מחוסר ברירה, משום שתגרעון במאזן התשלומים הולך ומתרחב מחודש לחודש ואנו נשארים עם קופה ריקה. עשינו את הניתוח המכאיב הזה מחוסר ברירה, משום שבתנאי משק כאלה שותקה חזונו היצירה שלנו, גבר עד לאימה התיאבון לאכול

קאלי ומוניטארי לקראת הבראה משקית, הם גם יכונ לים לתרום את חלקם ליצירת אווירה חדשה בעם — אווירה של הסתפקות ביש ובקיים והיגיונות מרדיפה אחרי מותרות; אווירה של עבודה ויצירה במקום התירה לחיי שפע מרווחים קלים. אולי גם נזכה שבאווירה חדשה שתיווצר נחזור לעצמנו ונחזיר לעצמנו את ימי הנעורים של המדינה, שכמעט שכחנו אותם.

חברי הכנסת, כצפוי קמו על צעדי בלימה אלו עז-ררין מכיוונים שונים. קובלים עליהם תעשיינים משום שהאשראי הניתן להם הוקפא זמנית, לשלושה חודשים. אין אנו רוצים חלילה לפגוע בתעשייה שהיא מקור תק-ווחנו להבראה המשקית. בתעשייה, בחקלאות ובענפי הייצור האחרים, המייצאים לחוץ-לארץ, אנו תולים תק-ווחנו ולהם ניתן עדיפות ראשונה במדינתנו.

דאגת כולנו לאלו משכבות הציבור שרמת הכנסתם קטנה והפגיעה בהם קשה.

תופיק זיארד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זו ממשלת עשירים.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה משביע רצון העשירים בלבד.

שר-האוצר י. הורביץ:
צ'רלי לך, תפסיק.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בשביל השכונות אין כסף.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, אני קוראת אותך שוב לסדר, תזכור שקראתי אותך שלוש פעמים לסדר. אני מבקשת אותך לשמור על שקט.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא יכול לקרוא קריאת-ביניים, מה יש? אתם נות-נים מתנות על חשבון העניים.

שר-האוצר י. הורביץ:
חבר-הכנסת טובי, תשמור חלק מהנאומים לאסיפות שלך, אלה שמתאספים ליד משרד האוצר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
150 מיליארד לירות יש לך לתת לשיכונים חדשים בשטחים הכבושים. בשביל זה יש.

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

תופיק זיארד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חבר-הכנסת גרופר, אתה תדאג לך שהרכבת תעצור לך בעתלית. הרכבת עוצרת לך בעתלית, מה אתה רוצה יותר מזה? אתה מפונק.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חבר-הכנסת זיארד, קריאת-ביניים צריכה להיות קצ-רה.

שר-האוצר י. הורביץ:
עשינו מאמצים עליונים לפצות ציבור זה פיזיו-נאות. אך לא יכולנו להמשיך בדרך הקלה, שהיא הרת-

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה עשיתם לעם הזה? הרסתם את ציבור השכונות.

(הסדרנים מוציאים מידי חבר-הכנסת ביטון את ה-רמקול והוא ממשיך בקריאות ממרכז האולם)

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, אני קוראת אותך לסדר.

(חבר-הכנסת צ'. ביטון ממשיך בקריאות)

חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, אני קוראת אותך לסדר פעם שנייה. חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, אני מבקשת שתש-מע אותי.

(חבר-הכנסת צ'רלי ביטון ממשיך בקריאות. רעש באולם)

חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, אני קוראת אותך לסדר פעם שלישית.

תמר אשל (המערך):
הצגה.

מאיר כהן (הליכוד):
קשה לי להבין זאת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
קשה לך להבין?

מאיר כהן (הליכוד):
אל תשתדל למלא כל מה שהחסרת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
בריבית דריבית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חברי הכנסת, אתמול נתקבל תיקון בתקנון שלפיו יושב-ראש הישיבה שקורא חבר כנסת שלוש פעמים לסדר יהיה רשאי להחליט על הוצאתו מן הישיבה. אם תהיה הפרעה נוספת —

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אתם עוד מסוגלים לקבל גם החלטה לפזר את ה-כנסת.

מאיר כהן (הליכוד):
לא נעשה לכם את הטובה הזאת.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חבר-הכנסת מאיר כהן, ברוך הבא, קודם כול.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
כן, שלום.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חבר-הכנסת פעיל, שמענו את השלום. אבקש עכשיו להקשיב לשר האוצר. אדוני שר האוצר, נא להמשיך.

שר-האוצר י. הורביץ:
בכוחה של אמונה זו אני מקווה שצעדי הבלמים במשק הלאומי שלנו, שהודענו עליהם אמש, יתרמו את חלקם לייצובו של המשק. צעדים מכאיבים אלה, שהם כורח המציאות, עשויים לא רק לשמש מגוף כלכלי, פסי-

הם רוצים לעשות רווחים פוליטיים. זה לא יעלה בידם הפעם.

רבותי, עם כל הרצון להשביע את רצון כולם, לא ניתן להמשיך באותו מצב של אינפלציה העלולה להס" תכם בסוף השנה ב-150%. מדינה שאוצרותיה מוגבלים מאוד אינה יכולה לחלק מתנות לנצח על-ידי אספקת מצרכים בחצי חנים כשהיא עצמה משלמת את מלוא המחיר, והכסף הדרוש לכך — בדולרים — איננו. לחם ומוצרי חלב ובשר הם מצרכי יסוד חיוניים.

(קריאות: 16 לירות ליטר חלב):

אך בחברה עובדת יש להרוויח מצרכים אלה ולשלם תמורתם מלוא הכסף, ולא לקבלם כמתנה. כדי לרכוש מצרכים אלה נצטרך לעבוד, לא קשה יותר, אבל לעבוד, ובעיקר בענפי הייצור שיוכלו לייצא ולפרנס אותנו בכ" כוד. הגברת הייצור ליצוא תהיה אחת העדיפויות שלנו בקרוב. נעודד באמצעים שונים את מעבר העובדים מהשירותים, הרוויים בכוח-אדם, אל ענפי הייצור המש" וועים לידיים עובדות.

נמשיך לבנות דיור מגורים כדי לגבור על מצוקת הדיור, אך נפסיק לשעת-חירום את הבנייה הציבורית בכל רבחי המדינה ובכל התחומים. נסייע ליצרנים ל- ייצר ולייצא ככל שרק נוכל.

חברי הכנסת, צעדים אלה יכולים לתרום להבראה רק כאשר יושלמו בצעדים נוספים, שהעיקרי בהם הוא קיצוץ בתקציב הממשלה לשנה הבאה. אם נמשיך ללכת בדרך זו, שעלינו עליה אמש, אולי נוכל לבשר בחוד" שים הקרובים על סימנים ראשונים של התאוששות ומ" גמות חיוביות במשק, אך תנאי לכך הוא הביצוע הקפ" דני של צעדים אלה שיכלמו את האינפלציה.

רבותי חברי הכנסת, אין הממשלה דורשת מהציבור דבר שהיא אינה דורשת מעצמה. כבר אמרתי כי במס" גרת צעדים אלה נקצץ בתקציב המשרדים, בפעולותיהם ובכוח-האדם שלהם. נפסיק בנייה ציבורית ונדאג רק לבניית מגורים כדי להבטיח קורת-גג לנוקטים. אנחנו גם נוקטים צעדים נמרצים להעמיק את גביית המסים כדי לשים ידנו על ההון השחור המצוי בידי הציבור; נגיע במידה רבה אל ההון השחור ונעמיק את הגבייה.

(קריאה: איך ?)

רבותי, אין זו גזירה שנגזרה עלינו מן השמיים להיות תלויים בחסדי אחרים. בשעות קשות בחיינו ידענו להתעלות על קטנות ולחולל גדולות. מאפס הקימונו תעשיה מפותחת המתחרה בהצלחה בכל העולם המודרני. כך גם יסדנו וביססנו טכנולוגיות חדשות ומתקדמות ה" מאפשרות לנו להרחיב את התעשיות עתירות המדע. דוגמאות יש מכל עבר. איני רוצה למנות דוגמאות והי" שנים שלנו בתחום התעשייה והחקלאות. ביקרתי במדינות אחדות בעולם וראיתי איך הם מתפעלים מההישגים שלנו בחקלאות ובתעשייה ובכל תחום אחר. במאמץ חלוצי בלתי נלאה הפכנו שממות הארץ לגן עדן ונהיינו דוג" מה לעמים אחרים. כעם רדוף ונדכא במשך מאות בש" נים בנינו צבא לוחם שהוא מופת לצבאות העולם. מדוע עלינו להשלים עם נחיתות כה זועקת בתחום של

אסונות, הדרך של מימון ממשלתי למצרכי יסוד שאנו קונים בעולם בכסף מלא, בדולרים, ומחלקים אותם ב" מתנה. אנו ערים במיוחד למצב התושבים באזורי הפי" תוח, ובצעדים אלה דאגנו להבטיח הקלות עידוד שימ" ריצו תעשיינים להקים מפעליהם באזורים אלה כדי לספק מקורות פרנסה לתושביהם, צעדים שקבענו אותם עכשיו ונקבע אותם בעתיד.

ממשלה זו, שהיא ממשלת העם — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שמעלה מחיר מוצרי חלב ולחם לעם.

שר-האוצר י. הורביץ:
חברי-הכנסת תופיק טובי, אל תעשה עלינו רושם. לך למדינות מסביב ותראה כמה הם משלמים שם בשביל לחם. בשביל מה אתה מעמיד פנים ?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תשאל את הנפגעים.

שר-האוצר י. הורביץ:
לנפגעים אדאג אני יותר ממך, חברי-הכנסת טובי, ולא בנאומים.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
נתת 4% ולקחת מאות אחוזים.

(קריאות)

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חברי הכנסת, בבקשה לא לעזור לי לנהל את הישי" בה. כולכם רוצים להיות מנהלי הישיבה היום. שבו בשקט ואל תעזרו לי לנהל את הישיבה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הם לא סובלים אפילו קצת דמוקראטיה בכנסת.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
אני קוראת אותך לסדר, חברי-הכנסת זיאר.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
קראי אותם לסדר. הם מפריעים לך.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
גם אתה מפריע.

מאיר זילנר (החזית הדמוקראטית לשלום ולשוויון):
הממשלה היא שמשתוללת.
(קריאות: הו, בוקר טובי, זילנר.)

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:
חברי הכנסת, אני מבקשת שקט.

שר-האוצר י. הורביץ:
ממשלה זו, שהיא ממשלת העם, אינה יכולה להתעלם ממצוקתן של שכבות אלו, המהוות את התשתית הרחבה של החברה הישראלית. גם בניתוח מכאיב זה היא תדע לדאוג לצימצום הפגיעה בשכבות אלה. הקולגיים ביותר הוועקים עליה חמס הם דווקא גורמים פוליטיים שגם ממצוקה קשה זו, שהיא ירושת כל ממשלות ישראל,

חיקה גרופמן (המערך):
אין לדרוש מחבר הכנסת שיקרא בעתון. חבר הכנסת
חייב לשמוע על כך פה.

שר-האוצר י. הורביץ:
אני מודה לחברי הכנסת המתעניינים בנושא הזה,
גברתי. ובכן נחסוך בשנה הבאה 4% בכוח-אדם; נפסיק
את כל הבנייה הציבורית — — —

משה עמאר (המערך):
איוז בנייה ציבורית?

שר-האוצר י. הורביץ:
את כל הבנייה הציבורית, בכלל זה בתי-ספר, בתי-
חולים, מוסדות ציבוריים, הכול. לא נגיש לבנייה בשנה
הבאה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
לאן תשלח את הפועלים?

שר-האוצר י. הורביץ:
אליך, להפגנות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
זאחרי ההפגנות, איפה יעבדו?

שר-האוצר י. הורביץ:
רבותי חברי הכנסת, אילו אפשר היה עליידי הנ-
אומים וקריאות-הבניינים שלכם לתקן את מאזן התש-
לומים; אילו אפשר היה להעלות את פריון העבודה
עליידי קריאות-הבניינים שלך, חברי-הכנסת פעיל, הייתי
מאמץ את השיטה שלך. אבל אין ברירה, צריך לעבוד.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
האם אפשר לשאול שאלה, בטובך?

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
עוד מעט תנאם, חברי-הכנסת פעיל. תפסיק לצעוק,
אז יתנו לך זכות לשאלה. אי-אפשר גם לצעוק וגם
לרצות לשאול. בבקשה, תשאל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אדוני שר האוצר, אני רוצה לשאול שאלה ברצינות.
החלטתם להפסיק את האשראי לתעשיה, החלטתם לצמצם
את המנגנון הממשלתי, להפסיק את הבנייה הצי-
בורית. כלומר: החלטתם שבמשך השנה יצאו אלפי
עובדים ממעגל העבודה והפרנסה. מצד אחד אתם מוצי-
אים אותם ממעגל הפרנסה, מצד שני אינכם נוקטים
צעדים כספיים כדי להשקיע בתעשיה, כי הקפאתם את
האשראי גם לתעשיה. זאת אומרת: אתם מוליכים את
המשק לחוסר עבודה, למה שקוראים בעדינות מיתון. מה
תשובתך על כך?

שר-האוצר י. הורביץ:
מאחר שהשאלה נשאלה ברצינות אענה עליה ברצי-
נות. אין לי שום ספק בכך שאנחנו מכבידים הכבדה
קשה מאוד על התעשיה, החקלאות והמסחר, בעצם בכל
התחומים, בהקפאת האשראי.

זאב בין (המערך):
פרט לדון הפינאנסי, בו אינך נוגע.

ניהול הכלכלה, במטיבאציות שלנו ובאירגון שלנו, ש-
דווקא בהם הוכיחו יהודים את הצלחותיהם?

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אם יכולנו למש-
ברים הקשים שפקדו אותנו בבריגאדה, במלחמת העו-
לם השנייה, בשדות הקרב של 1948 ושל 1967, ודאי
שנוכל לגבור על המצוקה הכלכלית שבה אנו מצויים.
אני נעשה זאת בעוז, כפי שצריך להתאזר ולאזור כוח
במלחמה, כי זו מלחמה של ממש, ותודה לאל בלי קר-
בנות. נעשה זאת באומץ ובתבונה ובל נאחר את השעה,
כי בנפשנו ובנפש ילדינו הדבר הזה.

מלים מספר מעבר לדברים שהכינותי. חברי הכנסת,
אני יודע שיקומו ויגידו: פיצוי מלא של 100% אינו
מספיק. צריך 120%. ומלים מספר אל חברי בממשלה.
אני מודה להם מאוד על הרצון הכן להתגייס לאמץ זה
שהוא אולי לא פופולארי, אבל הוא הכרחי. אני מודה
לוועדה שנבחרה, הוועדה לענייני כלכלה ומשק, שבר-
בה, אולי כולה, מורכבת מחברים הנחשבים לשרי רווחה.
ידוע שכולם אישרו אתמול פה אחד את ההצעות הללו.
יש מי שאומר שאלה צעדים מעטים מדי, שההר הוליד
לא עכבר אלא ארנבת. יש מי שאומר הארנבת הזאת
הולידה הרים גדולים מדי. יחלקו את הציונים כפי
שיחלקו — — —

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אדוני השר, חברי-הכנסת עמאר מבקש לשאול שאלה.
בבקשה, חברי-הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך):
אדוני השר, שמענו דברים יפים, אבל על התכנית
עצמה לא שמענו מאומה. אתה מסכם את דברך בלי
לומר מה התכנית, מה אחת רוצה לעשות. אתה מגיש
תכנית לכנסת, נשמע אותה.

תופיק מדרי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תקרא בעתון.

משה עמאר (המערך):
אינני חייב לקרוא בעתון. אני רוצה לשמוע מה
התכנית שהשר מוסר עליה הודעה בכנסת כדי שנוכל
לאשר אותה. לא כך נוהגים.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
150 מיליארד לירות להתנחלויות — יש לו. לשכונות
העוני אין כסף. זו המדיניות.

שר-האוצר י. הורביץ:
חברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם מה התכנית כו-
לה בכמה מלים. אם אתם רוצים לשמוע, אם אינכם
יודעים מה התכנית, אם לא קראתם ולא שמעתם
עליה, אשמיע אותה במפורש. ובכן, אנחנו מתכוונים
לקצץ בהוצאות הממשלה, לחסוך בכוח-אדם — — —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
כמה?

שר-האוצר י. הורביץ:
4%. אם אתם כל כך סקרנים, תדעו מהר מאוד,
תאמינו לי.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
אני מבקשת שיניחו לאלתר על שולחן חברי הכנסת, לקראת הדיון בדברי השר, את התכנית, כתובה וברורה. שאם לא כן אי-אפשר לקיים דיון.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :
אין תכנית.

משה עמאר (המערך) :
הצעה לסדר.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
בבקשה.

משה עמאר (המערך) :
גברתי היושבת-ראש, לא הוגשה לכנסת שום תכנית, לא תכנית עקרונית ולא תכנית מפורטת. אינני רואה על מה נדון כאן. אני מבקש שהכנסת תחליט שהודעה זו אינה עומדת לדיון, זו הודעה בעלמא, ערי טילאית, חסרת כל משקל, חסרת כל יסוד ואי-אפשר לקיים דיון עליה.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
חברי הכנסת, שר האוצר, מסר הודעה בשם הממשלה על המדיניות הכלכלית.
(קריאה: על מה?)

דניאל רחוליו (המערך) :
ממשלה כזאת יכולה למסור הודעות כאלה.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
יש הצדקה לבקשה שחברי הכנסת יצוידו בחומר על התכנית הכלכלית. אדוני שר האוצר, תואיל בטובך לקראת הדיון שיתקיים בכנסת מחר על הודעתך — — —
(קריאה: הדיון יתחיל הערב.)

אדוני שר האוצר, אני מבקשת להסב את תשומת לבך לבקשתם של חברי הכנסת שיונח על שולחן הכנסת חומר על המדיניות הכלכלית שמסרת עליה הודעה כדי שחברי הכנסת יוכלו לעיין בו.

שר-האוצר י. הורביץ :
רבותי, אני הייתי משוכנע שהחומר ידוע לכם. אבל אם משהו רוצה להעמיד פנים שהוא רוצה להתעמק בזה עכשיו, בבקשה, אקרא את המסמך שבו מפורטים הצעדים מלה במלה. אני יודע שלא מעוניינים בזה, אבל אם רוצים לעשות הצגה, בבקשה, אקרא את המסמך.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
אדוני שר האוצר, במקום שתקרא, אנחנו מוכנים לבקש ממזכירות הכנסת להניח את החומר על שולחן הכנסת.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
לא, שיקרא.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
זה יונח על שולחן הכנסת.

שר-האוצר י. הורביץ :
לא, אני רוצה לקרוא אותו. ביקשו, אקרא.

שר-האוצר י. הורביץ :
חברי-הכנסת פעיל, אתה רוצה לשמוע את דברי? אם כן, אני מבקש אותך להקשיב. אני יודע יפה מאוד שהקפאת האשראי כיום היא מכה מכאיבה וקשה, זו גזירה קשה מאוד על המשק הישרני, ובכל זאת הגענו למסך קנה לאחר לבטים קשים שאם אנחנו רוצים לעצור את השטפון העצום של מטבע במשק, אין ברירה אלא חודשיים-שלושה, בעצם שלושה חודשים — — —

ואב כין (המערך) :
מי יצר את הנחשול הזה? האם את הנחשול הזה יצרה הממשלה הקודמת?

שר-האוצר י. הורביץ :
באמת, אינך יודע דבר על איגרות-החוב? האם עדיין אינך יודע את כל זה?

ואב כין :
אבל מי יצר את הנחשול?

שר-האוצר י. הורביץ :
אני באתי כדי לעצור את הנחשול. אני יודע את הקושי. יהיה קשה במשך חודשיים-שלושה, אחר כך נגביר את כוחה של התעשייה, את התשתית שלה. תחיי לה אנחנו רוצים לעזור, באמצעות תמריצים והטבות, לעבור מן השירותים אל הייצור. אני יודע שיש כאלה שבשבילים זו לא בעיה, העיקר שיהיה מקום עבודה. איפה — לא חשוב. שכר יהיה; אם יחסר — ידפיסו. אני רוצה להמעיט בהדפסות וליצור דולרים ולחם.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויזמה) :
מהי התכנית?

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
אדוני שר האוצר, אני מבקש להעיר הערה אחת.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
שר האוצר כבר סיים את דבריו. הדיון יתקיים מחר.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
צריכה להיות תכנית כלכלית מפורטת.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה) :
מה הם הקיצוצים?

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויזמה) :
על מה יהיה דיון? על ההודעה הזאת, ללא תכנית?

שר-האוצר י. הורביץ :
כן, התכנית פורסמה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה) :
בעתונות יש הרבה סתירות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
על הבל הבלים יהיה דיון.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
אני מבקשת רשות להצעה לסדר.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו :
שר האוצר סיים את דבריו. מה ההצעה?

הקיימות במאזן התשלומים עלול להביא להתפתחות ממדי גרעון שקשה יהיה לממנו באמצעות יבוא הון והעברות חד-צדדיות. אופן מימון גרעון זה גורם כבר כיום לחלוחה הגוברת והולכת של ישראל ועלול לפגוע, חלילה, בעצמאותה. אם לא נשנה את המגמות הללו וניקלע ממילא למצב שיחייב צימצום מאולץ של הפעילות הכלכלית, לאבטלה בלתי מבוקרת ולקשיים במימון היבוא החיוני לבטחונה ולקיומה של המדינה.

מדברים אלה אני רוצה לקפוץ מייד אל ההצעות עצמן; כי זה היה מבוא לצעדים עצמם.

ההוצאה הציבורית: המבחן העיקרי של צימצום הצריכה והקצאת משאבים לסקטור היצרני הוא בצימצום ההוצאה הציבורית. עודף הביקוש של הממשלה בלבד בששת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בקרוב ל-21 מיליארד לירות. לזה יש להוסיף את עודף הביקוש של הרשויות המקומיות וכן מוסדות ותאגידים המספקים שירותים למיניהם. צימצום ההוצאה הציבורית עלול לגרום להורדת רמת השירותים הניתנים על-ידי הסקטורים הציבוריים והנוגעים לכל תחומי חיינו, אולם במצבנו הכלכלי אין מנוס מכך. צימצום ההוצאה הציבורית ייעשה, בין השאר, באמצעות הקפאה בכוח-האדם בשירות הציבורי. מוקפא בזה כוח-האדם בשירות הציבורי כולו. ההקפאה תחול על הממשלה, הרשויות המקומיות בכל המוסדות הממומנים ממקורות התקציב וכן בכל התאגידים והחברות הממשלתיים שהוקמו לצורך הספקת שירותים. במשך השנה הקרובה לא יתקבלו עובדי דים חדשים לשירות הציבורי במקום אלו הפורשים ממנו. גופים בשירות הציבורי אשר לא ימלאו את חוראת ההקפאה בכוח-אדם תישלל מהם התמיכה מתקציב המדינה. הממשלה תנקוט שורה של צעדים לעודד פרישה מהשירות הציבורי ומעבר לענפי הייצור. עובדים חדשים מן העבודה לענפי הייצור יהיו זכאים לפיצוי פטורין שיהיו פטורים ממס במלואם — גם מעבר ל-תיקרת הפטור הקיימת — אם יופקדו לתקופה של שלוש שנים בקופות גמל. עובדים שיבחרו בכך יוכלו לשמור על זכויותיהם הסוציאליות אף אם טרם היו זכאים לכך בתאם לכללים הקיימים. הממשלה, תוך התייעצות עם ההסתדרות, תזום פיטורי עובדים שאינם חיוניים במסגרת עבודתם תוך מתן אפשרות להעברתם לעבודה ב-ענפי הייצור.

הקפאת תקציבי הפיתוח: יוקפאו מייד כל ההשקעות החדשות בבנייה הציבורית, פרט לפרוייקטים של בנייה למגורים. עם נקיטת הצעדים הכלכליים לבלימת האינפלציה והקטנת הפער במאזן התשלומים הוחלט על ביטול פעולות פיתוח כבר בתקציב שנת 1979. כתוצאה מכך לא יתחילו בבנייה ציבורית חדשה אף אם ניתן לכך אישור בתקציב השנה. הפעילות שנעצרה כוללות בניית בתי-ספר, בתי-חולים ופעולות פיתוח אחרות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ומה על ההתנחלויות?

שר-האוצר י. הורביץ:
בתקציב שנת 1980 לא ייכלל כל סכום להתחלת פרוייקטים חדשים בכל הסקטור הציבורי. פיתוח התשתית יצומצם ויהיה סלקטיבי ביותר.

עקיבא נרף (התנועה הדמוקרטית):
תקרא, תקרא.

היוזר ש. ארבל-אלמוזלינו:
חברי הכנסת, תנו לשר האוצר לדבר, בלי עזרתכם.

אם השר רוצה לקרוא, בבקשה, הוא יכול לקרוא. אני מבקשת הקשבה.

שר-האוצר י. הורביץ:
אני יודע שאחדים מכם רוצים לחזור בהם מדבריהם בקריאות-הביניים. אין ברירה, ביקשתם — יהיה לכם.

זו איננה תכנית כלכלית, אלה הם צעדים לבלימת האינפלציה, צעדים שעליהם החליטה ועדת השרים לענייני כלכלה ומשק אתמול.

אורי אבנרי (מתנה שלי):
יש פה דיון כלכלי או אין פה דיון כלכלי?

שר-האוצר י. הורביץ:
מובאת הודעת הממשלה על הצעדים שתנקוט הממשלה לבלימת האינפלציה. זו ההודעה שלי, אדוני.

אורי אבנרי (מתנה שלי):
אדוני שר האוצר, אי-אפשר להביא תכנית על פיטורי עובדים בלי להביא תכנית כלכלית שלמה.

שר-האוצר י. הורביץ:
לא אענה לך. אולי תשאל באיזו מחלקה אני מתכוון לעשות צעד זה או אחר? אני מודיע לך מה כוונותי וזה צריך לספק אותך.

משה עמאר (המערך):
יש חוק תקציב, אתה חייב להביא אותו.

חיים קורפו (הליכוד):
מה פתאים אתה מדבר על חוק תקציב? איזה חוק תקציב עכשיו?

שר-האוצר י. הורביץ:
חברי-הכנסת עמאר, ידוע לנו שיש חוק תקציב, נקיים את הנוהגים בדיון ונביא תיקון.

נפתלי פרי (המערך):
אולי יש חוק תקציב, אבל אין תקציב.

שר-האוצר י. הורביץ:
נביא את התיקון ואת העידכון שלו ונביא בזמן את הצעת התקציב לשנת 1980/81.

כנסת נכבדה, כידוע, בשנה האחרונה חתירפו שתי בעיות היסוד של המשק: הגרעון בחשבון השוטף של מאזן התשלומים והאינפלציה. על-פי המגמה המסתמנת, מתוך נתוני הגרעון בחשבון השוטף של מאזן התשלומים לשמונת החודשים הראשונים של השנה, יגיע הגרעון לשנה ל-2.6 מיליארד דולר, לעומת 1.8 מיליארד דולר בשנת 1978. גרעון הסקטור הפרטי גדל מרמה של 540 מיליון דולר בשנת 1978 לרמה שנתית צפויה של 1.2 מיליארד דולר בקירוב. קיימת הסכנה שהמשך המגמות

החשמל בשיעור של 36.8% החל מיום 1 בנובמבר 1979. מחירי המים יעודכנו בהתאם לעליית מחירי החשמל. הסובסידיה להון כהלוואות הפיתוח בצורת השתתפות בהפרשי שער והצמדה תבוטל לחלוטין. אלה שדיברו על ההון יאזינו: הלוואות הפיתוח יינתנו בהצמדה מלאה לפי הכללים שלהלן:

תעשייה ותיירות: ההלוואות יינתנו רק בגין השקעות הנהגות מסטאטוס של מפעל מאושר. סוגי ההצמדה של הקרן והריבית יהיו לפי בחירת הלווה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
הם יוכלו לבחור?

שרי-האוצר י. הורביץ:
ההצמדה תהיה לפי הדולר או האינדקס והם יוכלו לבחור לפי האלטרנטיבה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
האם ביטול הסובסידיה לגבי מים נכלל בו?

שרי-האוצר י. הורביץ:
לפי מחירי החשמל יקבעו את מחיר המים.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
הסובסידיה על מים תימשך?

שרי-האוצר י. הורביץ:
כעת אנחנו קובעים את מחירי המים לפי מחירי החשמל.

(חבריהכנסת מ. עמאר קורא קריאת-ביניים)
הלווה יחליט בעצמו במה הוא בוחר — באלטרנטיבה א' או באלטרנטיבה ב'.

הצמדה ב-100% למדד המחירים לצרכן, ובשיעורי ריבית שנתיים צמודים, בהתאם לאזורי הפיתוח: אזור פיתוח א' — 0.5% ריבית והצמדה מלאה; אזור פיתוח ב' — 1% ריבית והצמדה מלאה; אזור פיתוח ג' — 1.5% ריבית והצמדה מלאה.

הצמדה ב-100% לדולר של ארצות-הברית, ובשיעורי ריבית שנתיים צמודים, בהתאם לאזורי הפיתוח: אזור פיתוח א' — 6% — — —

חבריהכנסת וירשובסקי, הייתי בטוח שאתה רוצה מאוד ללמוד מפי באופן יסודי כל מלה ומלה, כי לא קראת בעתון, ולכן אבקשך להקשיב.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):
קראתי בעתון אבל לא הבנתי, ולכן באתי הנה לשמוע את דבריך.

שרי-האוצר י. הורביץ:
ובכן, אני חוזר: הצמדה ב-100% לדולר של ארצות-הברית, ובשיעורי ריבית שנתיים צמודים, בהתאם לאזורי הפיתוח: אזור פיתוח א' — 6%, צמוד לדולר; אזור פיתוח ב' — 6.5%, צמוד לדולר; אזור פיתוח ג' — 7.5%, צמוד לדולר.

קבלאות: הצמדה ב-100% למדד המחירים לצרכן, ובשיעור ריבית של 1%, אלטרנטיבה שנייה — הצמדה ב-100% לדולר של ארצות הברית, וריבית של 6.5%.

חסכון במשק הציבורי: מינהל הרכב הממשלתי יאורגן מחדש. מספר הנהגים הצמודים יצומצם במידה ניכרת וכן יצומצם, תוך שנה, מספר כלי הרכב ב-10%. כל הגופים הנתמכים מתקציב המדינה יחויבו גם הם לצמצם את מצבת כלי הרכב והנהגים בהתאם לכללים החלים בשירות המדינה — ואני יודע שחלק מכם היה מאוד מעוניין לשמוע את הדברים. חוקי המסים יתוקנו במטרה למנוע ממעבידים להעניק רכב לעובדים תוך ייחוס הוצאות וקופות שאינן מלוואות ההוצאות הריאליות. זאת במגמה לצמצם ככל האפשר מתן רכב על-ידי מעבידים לשימוש העובדים.

עידוד התעשייה: מטרת הצעדים המוצעים היא לעודד מעבר עובדים מן השירותים לייצור, בעיקר לתעשיות התורמות להגדלת היצוא ולשיפור מאזן התשלומים. לשם כך יינקטו הצעדים הבאים: שר האוצר יגיש מייד לכנסת הצעת חוק להגדיל את מס המעסיקים לשיעור של 7% במקום 4% שיעור המס הנוכחי. מס המעסיקים המוגדל יחול אף הוא מיום 1 בינואר 1980. בהצעת החוק ייקבע כי מס המעסיקים לא יוטל על תעשייה, חקלאות, בתי-מלון ובנייה למגורים. בהצעת החוק ייקבע שעם הגדלת מס המעסיקים יבוטל מלווה המעבידים הקיים כיום בשיעור של 4.75%. שר האוצר יגיש לכנסת הצעה להארכת "הקילת המלאי" במסגרת חוק עידוד התעשייה (מסים) לשנה נוספת, לאור הנסיון בהפעלת הוראה זו בשנים האחרונות. תיבחן האפשרות — יחד עם ההסתדרות והמעסיקים — לתת העדפה ב-מיסוי לעובדי התעשייה במשמרת שנייה ושלישית. הממשלה תעודד תיכנון והקמת פארקים לתעשייה באזורים נבחרים שבהם יוקמו מפעלי תעשייה שיגבירו את היצוא ויקטלו עובדים.

הגבלות על היבוא: במטרה להגביל את היבוא ול-הפחית את הביקוש למוצרי יבוא תחול מהלילה בחצות חובת הפקדה לגבי כל היבוא החייב במכס בשיעור של 10% מהערך היבואני של המוצרים. ההפקדה תהיה לחקופה של שישא חודשים ולא תעשה ריבית על הסכום המופקד. חובת ההפקדה תחול במשך שישא חודשים.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזנינו:
כשאתה אומר "הלילה" האם כוונתך להיום בלילה?

שרי-האוצר י. הורביץ:
הלילה, ב-12 בלילה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
מה קורה ב-12 בלילה?

שרי-האוצר י. הורביץ:
אלה שמביאים מכונות ומותרות ואפילו חמרי גלם לתעשייה יפקידו פקדון, שלא נושא ריבית ולא מתחשב באינפלציה, לשישה חודשים.

סובסידיות: הסובסידיות מהוות גטל כבד על תקציב המדינה וגורמות להחשת תהליכים אינפלציוניים. אמנם ביטול הסובסידיות יגרום לעלייה חד-פעמית של המחירים, אך מכאן ולהבא יימנע המצב של עיוות בהקצאת המקורות. יבוטל בהדרגה הסיבסוד לגורמי הייצור. הממשלה תציע לוועדת הכספים של הכנסת העלאת מחיר

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הודעת הממשלה על המדיניות הכלכלית; הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטות לגרש את ראש עיריית שכם —

בהם אתמול שבע שעות והחליטה, בייפוי-כוח מלא של הממשלה, לקבוע אותם. איש מחברי הוועדה לא עירער לפני הממשלה או לפני ראש הממשלה, ואני שמח ל-
הודיע לכנסת שההצעות האלה נתקבלו על דעת כל חברי הוועדה.

ואסיים בכמה מלים: אני יודע שלרבים מחברי ה-
כנסת, עוד בטרם ראו את ההצעה, עוד בטרם למדו או-
תה, יש כבר הנאומים המוכנים, וחלק מהם בוודאי גם
מודפס. אולם, רבותי, אני מבקש מכם: מדינת ישראל
גמצאת במצב כל כך חמור — בואו נעזוב את כל המש-
חקים — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אם כן, למה אתה עושה את מצבה יותר גרוע?

שר-האוצר י. הורביץ:

אני עושה את זה יותר גרוע?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הרבה יותר גרוע.

שר-האוצר י. הורביץ:

חברי הכנסת וילנר, כשאתה תנהל את המדינה, הכול
יהיה בסדר גמור. לא יועברו עובדים מהשירותים לייצור
— הם ירצו בעצמם.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת: הצעדים האלה ק-
שים, אני יודע כמה הם קשים. אני ער לכך, הרי אני בא
מן השדה ואני יודע על מה מדובר. אין אלה דברים פער-
טים, אלה דברים קשים ביותר, אבל אין לנו ברירה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יש ברירה — לא להמשיך בהתנחלויות.

האז"ר ש. ארבל-אלמחלינו:

הדיון על הודעת שר האוצר יתקיים בישיבת הכנסת
מחר.

ג. הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטות לגרש את ראש עיריית שכם

של דיכוי בשטחים הכבושים. אנו מביעים אי-אמון גם
בגלל החלטת הממשלה על התנחלויות חדשות והקצבת
150 מיליארד לירות להתנחלויות האלה. אנו מביעים אי-
אמון לממשלה גם משום מדיניותה הכלכלית נגד הפור-
עלים, נגד שכונות העוני, מדיניות של שוד העם העובד
שלא היתה כדוגמתה בכל תולדות מדינת ישראל.

ועתה לנקודה הראשונה: התפרסמה עלילת דם נגד
ראש עיריית שכם. פורסם בעתון עליידי הדלפה, שכ-
אילו ראש עיריית שכם בסאם שקעה מצדיק רצח נשים
וילדים. אחר כך התברר, ובוהו שותפה דע תהקהל כמעט
כולה בישראל, כמעט על כל העתונות שלה, שזאת היתה
עלילה נוסח האנטישמים שהעלילו על היהודים כי הם
משתמשים בדם ילדים נוצרים להכנת מצות לחג הפסח.
עלילה זו ועלילה זו שוות הן.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):

חברי הכנסת וילנר, אפשר לשאול אותך שאלה?

החשב הכללי מוסמך להוציא הנחיות לביצוע ההח-
לטה בדבר ביטול הסובסידיה להון, לתעשייה, לתיירות
ולחקלאות.

הסובסידיות המוענקות למצרכי יסוד מתקציב המדי-
נה יבוטלו, למעט לחם ותחבורה ציבורית, שלגביהם תי-
שאר סובסידיה חלקית בשיעור קבוע מהמחיר לצרכן.
ביטול הסובסידיות ייכנס לתקפו הלילה בחצות. יינתן
פיצוי מלא לשכבות מעוטות הכנסה על עליית המחירים
הגובעת מביטול הסובסידיות והפחתתן. החסכון בתקציב
המדינה בסעיף הסובסידיות למצרכי יסוד יגיע לסכום
של 9 מיליארד לירות בקירוב.

מומלץ לוועדת הכספים של הכנסת להעלות את
מחירי שירותי הדואר והתקשורת, אשר לא עלו ממאי
1979, בשיעור ממוצע של 52%.

מדיניות השכר: במערכת השכר קיימות בעיות
שנוצרו בעקבות הסכמי השכר של השנים האחרונות.
בשלב זה ובקצב הנוכחי של האינפלציה אי-אפשר
לפתור בעיות יסוד אלו. כל תיקון גורר עיוותים נוס-
פים, לכן דרוש פסק-זמן לפתרון סוגיה סבוכה זו.

בתקופה שתימשך עד 1 בינואר 1981 יוקפאו כל הס-
כמי השכר בסקטור הציבורי. הממשלה תזווג את האמ-
צעים לשמירת מלוא השכר הריאלי, בתיאום עם ההס-
תדרות והמעסיקים, בעיקר באמצעות מכשיר תוספת
היוקר ותתאמתה המהירה למצב.

בתקופת המעבר תיערך, בשיתוף עם ההסתדרות,
בחירה של מערכת השכר ותנאי העבודה בשירות ה-
ציבורי, לרבות סולם העדיפויות במשק ובתחרה, כדי
לחקן את המצב בתום תקופת ההקפאה.

הממשלה תזווג בדחיפות צעדים נוספים להרחבתה
ולהעמקתה של המלחמה בכלכלה השחורה.

אלה הם הצעדים שוועדת השרים המצומצמת דנה

האז"ר ש. ארבל-אלמחלינו:

אנו עוברים עתה לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת
סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי
להביע אי-אמון לממשלה (בשל ההחלטות לגרש את ראש
עיריית שכם). בשם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
יגיש את ההצעה חברי-הכנסת וילנר, אחרי — חברי-
הכנסת מאיר פעיל בשם סיעת מחנה שלי.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, סיעתנו מציעה
להביע אי-אמון לממשלה — —

מרדכי צפורי (הליכוד):

וכל העם כמובן תומך בה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— בגלל החלטתה לגרש את ראש עיריית
שכם בסאם שקעה, בגלל מעצרו ובגלל כל המדיניות

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

רוצים להביא לא את השיתה עם דניאל מט אלא דברים שיוגשו בשבועה על-ידי אנשי שירותי הבטחון, דברים שאמר כביכול ראש העיר בשיחה פרטית באיזה בית ושהם בניגוד להשקפתו. על-ידי אמצעים מזלזלים כאלה רוצים להציל את המצב המביך בשל המעשה שעשו נגד ראש העיר ולסבך את המשפט על-ידי שבועת שקר כמו שנעשה בעניין באלון-מורה.

וזאת ועוד: ראש העיר בסאם שקעה יחד עם ראשי ערים אחרים בגדה שלחו תזכיר לאירגון האומות המאוחדות, לשר החוץ גרומיקו, למזכיר המדינה סירוס ואנס, בו נאמר שהם מצדדים בשלום צודק ויציב עם מדינת ישראל על בסיס זה שיהיה סוף לכיבוש השטחים ש"נכבשו ב-1967 ושחקום מדינה פלשתינאית עצמאית בגדה וברצועה בראשות אש"פ. כך נאמר בתזכיר ש"עליו חתם ראש עיריית שכם. איך אפשר לומר על אנשים שוחרי שלום כאלה, המגינים, בצדק, על הזכויות הלאומיות של עמם, שהם מנהלים מדיניות אנטי-ישראלית? גם לטובת ישראל הוא שיהיה פתרון כזה. לא יכול להיות פתרון אחר.

חברי הכנסת, בשעתם, כאשר הבריטים גירשו מן הארץ אנשי אצ"ל ולח"י, הרי למרות התנגדותנו הפור-ליטית לאירגונים האלה אנחנו, הקומוניסטים, התנגדנו לגירוש אדם ממולדתו, ובוודאי לא על-ידי שלטון זר. למרות חילוקי-הדעות שבינינו ולמרות התנגדותנו לאצ"ל וללח"י לחמנו נגד הגירוש. הגירוש הוא מעשה מסוכן מאוד. הוא בוגד את החוק הבין-לאומי, בוגד את זכויות האדם הבסיסיות.

ראש העיר בסאם שקעה שובת זה היום התמישי שביתת רעב בכלא רמלה. כל ראשי העיריות בגדה וברצועה התפטרו. קיימת שביתה כללית בצורות שונות. מועצת הבטחון והעצרת הכללית של האומות המאוחדות דורשות פה אחד לבטל את צו הגירוש, לבטל את המעצר ולתת לבסאם שקעה לחזור לכהונתו כראש עיר נבחר על-ידי העם.

אנחנו מציעים לכנסת לקרוא לממשלה לבטל את צו הגירוש ולשחרר מהכלא את ראש העיר הנבחר.

ובעניין אלון-מורה: החלטת הממשלה בדבר שני שלבים של הפינוי היא כניעה לגוש-אמונים. לאיזה מצב הגענו? הגענו לכך שיש כאו טרור מצד קבוצה פאשיסטית קטנה, ואפילו עתון כמו "גירוסלם פוסט" כותב במאמר ראשי ב-7 בנובמבר: "A tiny band of self-appointed Jewish messiahs, preaching the supremacy of the territorial imperative and breathing a Herrenvolk ideology" ובתרגום: חבורה קטנה של אנשים שמינו עצמם משיחיים יהודיים מטיפה לעליגות הציוני הטריטוריאלי ומפציצים אידיאולוגיה של עם אדונים, אי ואבוי שהגענו בו כבר לכך שצומחות אצלנו קבוצות פאשיסטיות כ"א. אני קורא בעתון שראש הממשלה מר בגין שואל ב"שיבת הממשלה: "ובלון, האם הגוש יסכים לזה אם נציע? אריק, האם הגוש יסכים?" — איך אתם נראים? אנחנו גם מוחים על החלטת הממשלה בדבר בניית 10,000—15,000 יחידות דיור בהתנחלויות מדי שנה והקצבת 100—150 מיליארד לירות למטרה זו. וזאת בזמן שחותכים בבשר החי, ולמעשה כבר אין חותכים בבשר החי, כי מה

האמירה שמעשה של זריקת ילד יהודי לאש הוא קצת מוגזם — האם זו עלילה או זו אמת?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כל זה שקר, פרובוקציה וכזב.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית): אם כן, אתה פשוט אינך יודע מה אתה שח — כרגיל.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): תיכף אשכנע אותך.

תופיק טרבי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אותו? אותו תשכנע? אותו אפשר לשכנע?

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית): יש עובדות. אתה יכול להעריך כך או אחרת, אבל יש עובדות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): העובדות הן שמתאם הפעולות בשטחים, האלוף דניאל מט — אין כל ספק שבהדרכת מישור מהממשלה אירגן את הפרובוקציה הזאת. יתר על כן, הוא דאג לכך שלא יתנו לפרסם את דבריו האמיניים של ראש עיריית שכם. מה שאמר בסאם שקעה הוא, שכל עוד יש כיבוש ודיכוי, כל עוד יש בלבנון פעולות של רצח נשים וילדים, עלולות להיות פעולות כמו בכביש החוף, שהוא מצטער עליהן, מפני שהוא נגד פגיעה בחפים מפשע מכל צד שהוא.

ועכשיו, לקראת הדיון שיתקיים ביום ה' בבית המשפט העליון, בג"צ, הגיש ראש העיריה את עמדתו דרך פרקליטתו פליציה לנגר, ואני מצטט: "הוא מתנגד בכל מאודו לרצח אנשים חפים מפשע מכל צד שהוא ולשפיכות דמים בכלל. אי-לכך הוא מבקש למצוא פתרון של שלום צודק לסיכסוך בין שני העמים, אשר העדרו והמשך הכיבוש הישראלי הם הסיבות לשפיכות הדמים, כשהשלום בלבד יוכל לשרש אלימות מכל צד שהוא."

הגענו לכך שכאשר הכתב של הטלוויזיה הישראלית רפיק חלבי רצה להביא את ההבהרה של ראש עיריית שכם, התערב הלפיד הפאשיסטי וסירב לאשר את שידור הכתבה הזאת. אולם לא רק סירב אלא אמר: "לא אאשר פירסום דברים הקוראים לרצח יהודים". תארו לעצמכם את גודל השפלות שבדבר. לא זו בלבד שלפיד מנע פירסום הכתבה אלא אף העליל שבסאם שקעה קורא לרצח יהודים. האין גבול לתעמולת הזוהרה, ל"תעמולת הכזב הזאת?

רב שילנסקי (הליכוד):

היצב בכביש החוף אינו רצח יהודים?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אבל הוא מתנגד לזה.

(חברי-הכנסת ד. שילנסקי קורא קריאת ביניים)

כשהתברר שהפרובוקציה נכשלה ועתונים כמו "הארץ", "גירוסלם פוסט", "דבר", "על המשמר" מתנגדים לסילוף ולגירוש, אנו שומעים שקראת הבג"צ מחתמים על מכרזי חדשות. כך כתב אתמול "גירוסלם פוסט". כך אני קורא היום ב"על המשמר" —

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

והיא הביאה אותה לשיאים חדשים. על כן אין כל סמכות לממשלה זאת, לא פוליטית, לא מוסרית, היא צריכה להתפטר וצריכות להיערך בחירות חדשות, ויפה שעה אחת קודם.

הי"ר ע. ארבל-אלמזליני :
רשות הדיבור לחבר-הכנסת אורי אבנרי, שינקם את הצעת אי-האמון שהגישה סיעתו.

אורי אבנרי (מתנה שלי) :
גברתי היושבת ראש, כנסת נכבדה, מיפשות או זדון? הסתככות ואומללה של שלומיאלים או קנוניה מתוחכמת? האם הממשלה הטמינה מלכודת למנהיג שכם, או שהממשלה עצמה נפלה לתוך מלכודת שהכינו לה כמה קצינים בהשראת גוש-אמונים?

הבה נרצה את העובדות המוכחות בצורה מסודרת : פרק א' — בשישה בנובמבר הוזמן בסאם אל-שקעה לשיחה עם מתאם הפעולות ובשטחים. בכיכול היה הנושא ענייני מים, אך למען הורקשו, לפי השיחה, על-פי הפ' רוטקול שפורסם, דקות מספר. אולם בסוף השיחה שאל המתאם אלוף דני מט שבע פעמים — שבע פעמים — את בסאם אל-שקעה : מה דעתו על הפעולה שבר-צעה שנה וחצי לפני כן בכביש החוף. שבע פעמים, גברתי היושבת-ראש.

מה צריך להיות היחס בין אדם שרצח את אשתו ונשפט למאסר לבין אלה שביצעו את הרצח בכביש החוף? מה דעתך האישית? האם אתה מצדיק את הפעולות? לוח? האם אתה מצדיק פעולה כזאת אם התפארו עליה בבית-דין? האם אתה אישית מצדיק פעולות כאלה? מה דעתך האישית על הפעולה? אתה מצדיק את הפעולה? וכו'. וכו'. שבע פעמים קיבל תשובה, עוד פעם, עוד פעם, עוד פעם, שבע פעמים. מדוע? מה היתה הכוונה?

השיב על כך בסאם אל-שקעה, אני מעז לומר, כפי שכל אדם בגדה היה משיב, במלים אלה או במלים אחרות, אבל בזה התוכן : אלה מכביש החוף ביצעו את מעשיהם בגלל הכיבוש והם רוצים את עצמאותם. אינני מצדיק זריקת ילד לתוך האש; שמעתי מאנשים שהם ביצעו זאת מתוך חובה לשחרר אחיהם מהכלא. אני סבור כי פעולות כאלה יש סיכוי שנייבו תוצאות וזאת בגלל המצב שבו אנו נמצאים, פעולות הטורד של בודדים. המקרה הוא חלק מכלל המצב. אני אמרתי שהפעולה עצמה היא תוצאה מהמצב, אך המעשה של זריקת ילד לאש היא לא בסדר. יש לבדוק את הנסיבות ולטפל בהן.

גברתי היושבת-ראש, השאלה איננה אם ההתבט-אויות של ראש עיריית שכם בשיחה פרטית מוצאות חן בעינינו או לא. בעיני הן לא מוצאות חן. אני חושב שהיה יפה, באה ונכון מצד ראש עיריית שכם, אילו גם בשיחה פרטית היה מגנה בצורה חד-משמעית וחריפה הרג נשים וילדים. אמרתי זאת בשכם לחבריו כאשר ביקרתי אותם למחרת המעצר. השאלה איננה אם ההתבט-אות מוצאת חן בעינינו. השאלה היא : א. האם נאמר כאן משהו חריג שיכול להיחשב כקריאה למרד, להרג? ב. למי נאמרו הדברים? הלא, רבותי חברי הכנסת, אין

שהביא שר האוצר החדש הוא כבר בגדר שבירת עצמות. אתם רוצים ממש לשבור את הציבור העני וחלק גדול מ' השכירים ומשכבות הביניים. אנו יודעים שבכל הדברים האלה — נוסף לקללה הכלכלית, נוסף לקללה שאתם מביאים על העם הפלשטינאי, נוסף לקללה שאתם מבי-אים על עם ישראל — אתם הורסים את החיים הפנימיים, החברתיים, המוסריים והדמוקרטיים בתוך מדינת ישראל.

חברי הכנסת, קיימת כיום סכנה רצינית במדינת ישראל, סכנת הפאשיסם, ויש צורך עליון באחדות אנטי-פאשיסטית. אני פונה מעל במת הכנסת לכל מפלגות הפועלים, לכל החוגים הרוצים להגן על החירויות הדמוקרטיות : אל תעשו את השגיאה ההיסטורית שעשו המנהיגים הסוציאלי-דמוקרטיים והדמוקרטיים הברגנים כשרצו להיאבק בעת ובעונה אחת נגד הפאשיסם והקומו-ניסם. אנחנו קוראים לאחדות נגד הקבוצות הפאשיסטיות של גוש-אמונים, של מפלגת התחיה, של כנופיית כהנא ושל אלה העומדים מאחריהם בממשלה.

הצעדים הכלכליים שנקטה עכשיו הממשלה הם התעלמות מהסיבות האמיתיות לאינפלציה. האינפלציה האיומה של 100%—150 בשנה זו אינה נובעת משכר העובדים אלא קודם כול מההוצאות הצבאיות, מההוצאות העצומות להתנחלויות, מהשיעור האגדי של הרווחים של בעלי ההון. מה שהביאו כאן לפנינו איננה תכנית כלכלית חדשה אלא אותה תכנית שביצע גם שר האוצר לשעבר שמחה ארליך, אבל בשיטה קצבית וברוטאלית עוד יותר. מבטלים סובסידיות ואומרים שצריכים לשלם את כל העלות של המצרכים ושל השירותים. מה זאת אומרת "צריכים לשלם"? — של מי הכסף של הסוב-סידיות? הלא אנחנו משלמי מסים, הפועלים משלמי מסים, שכבות הביניים משלמות מסים. האם הממשלה משלמת את הסובסידיות? הרי הציבור משלם בעד זה. בעד מה משלמים מסים? — רק כדי להתחזק את הכיבוש ואת ההתנחלויות?

החידוש שמחדש הורביץ הוא שמבשרים אבטלה המונית ומיתון כלכלי. שמענו גם איומים מצד הורביץ שישמח מי שיש לו מקום עבודה. בתשובה לקריאת-ביניים אמר שר האוצר : "הם לא רק ילכו לייצור, הם ירוצו". זאת אומרת, מאיימים באבטלה המונית, יוצרים אשליה שכאילו רוצים לפתור את שאלת האינפלציה, שכאילו רוצים לפתור את שאלת העלאות המחירים אחרי שלושה חודשים. זאת אשליה, הולכת שולל של דעת הקהל. לא רק שלא מקטינים את האינפלציה אלא מגדילים אותה; לא רק שלא מורידים מחירים אלא מעלים אותם ומתעלמים מן הסיבות היסודיות : ה-כיבוש, ההוצאות הצבאיות, ההתנחלויות והרווחים של בעלי ההון.

בסיכום דברי אגיד : על-ידי זה שלא יבנו בתי-ספר, על-ידי זה שלא יבנו בתי-חולים, על-ידי זה שירעבו חלק גדול מן הציבור, רק יעוררו התנגדות, רק יעוררו תסיסה סוציאלית מוצדקת. אני בטוח שהתכנית הזאת תיכשל, תוכשל על-ידי הפועלים והמוני העם הרחבים. אנחנו קוראים להסתדרות לארגן שביתה כללית נגד מדיניות השוד של הממשלה, לארגן הפגנות של פוע-לים, יש מבוינה כוח אלאי יכול להרג את הממשלה להתי-פטר. היא הבטיחה בבחירות להקטין את האינפלציה

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

והאיש היה קצין. זאת אומרת, קצין בצה"ל הקריא לו דברים שקריים מתוך פרוטוקול כביכול. כי הפרוטוקול פורסם והדברים שקריים. אין בפרוטוקול דברים אלה: "אני מזדהה באופן מוחלט עם רצח הנוסעים בכביש החוף". קצין צה"ל מסר דברי שקר לעתון.

למחרת היום פרצו שני חברים מהסיעה המתקראת "התחיה — בנא"י", ולי יש שם אחר בשבילה, בצעקות היסטוריות על סמך הכתבה הזאת "אני מזדהה עם רצח...". איך אפשר לעבור על סדר-היום? חייבים להגיב על זה וקם ראש האופוזיציה מר שמעון פרס — שאגב, הביא לבחירתו של בסאם שקעה בבחירות שניצח עליהן, והתפאר בכך שבדמוקראטיה הישראלית יכולים להיבחר אנשי אש"פ — ואמר: איך ייתכן, הכנסת חייבת להגיב וכו' וכו'. פנייה דמאגוגית על סמך פירסומים שהיו שקר. עלה שר הבטחון לדון ואמר: אינני יודע, לא קיבלתי דין-וחשבון. מתאם השטחים, שכה נועץ מהדברים, לא מצא לנכון למסור דין-וחשבון למחרת היום, ושר הבטחון הזהיר את הכנסת מפני הסקת מסקנות חמומות מזה. חבל מאוד, אדוני שר הבטחון, שלא קיבלת את העצה של עצמך ונגדרת אחרי ההיסטוריה שנוצרה כאן בזדון או מתוך טיפשות, או חלק בזדון וחלק בטיפשות, על סמך פירסום שהיה שקר.

החל מסע של היסטוריה בעתונים. וכמו שקורה לממ"ש של זו, חלושת האופי, חלושת הגן, הגיבה לא על דברים שקרו ולא על דברים שנאמרו אלא פשוט על מסע היסטוריה ונדחפה להיסטוריה כשם שנחשבה על-ידי מעשי גוש-אמונים כאשר לא הכלב מכשכש בונב אלא הונב מכשכש בכלב.

ראש-הממשלה מ. בגין:

מעל הבמה הזאת באותו יום אתה ציטטת דברים מפיו של אותו ראש עיר שקעה, ואחד המשפטים שאתה הבאת בשמו מעל הבמה הזאת באוני הציבור כולו היה: פעולה זו גינתה להצדקה — והכוונה להרג האוטובוס בכביש החוף.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אני שמח שראש הממשלה מעלה את הנקודה הזאת, כי זה מאפשר לי להביע צער על הדברים שאמרת על סמך אינפורמציה כוזבת.

שר-הבטחון ע. ויצמן:
גם אתה נגדרת.

אני טילפנתי באותו בוקר לכתובת מסויימת בגדה. לא השגתי את שקעה. שאלתי האם יש גירסה, וקיבלתי את הגירסה הזאת, לא חלילה משנה דומה לזה, רחוק מאוד מזה, אבל גירסה מקוטעת, ועל סמך זה אמרתי כפי שאני אומר גם היום, שאני מוקיע אדם המדבר כך על פעולת כביש החוף. אמרתי שהדברים ראויים להוקעה.

שר-הבטחון ע. ויצמן:
יש לי ציטאטה מהדברים שאמרת.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
אמרתי: הדברים ראויים להוקעה.

שר-הבטחון ע. ויצמן:
בבקשה, הגה הדברים שלך, תקריא אותם בעצמך.

טענה מגוחכת יותר מאשר לומר שראש עיריית שכם הסית להרג נשים וילדים. הסית את מי? את האלוף מט? את ששת הקצינים שהיו איתו? הרי הוא ניהל שיחה פרטית ולא נאם מעל מדרגות העירייה. הוא לא פנה להמוני העם הפלשתינאי, הוא לא פירסם מאמר בעתון. הוא דיבר אל האלוף מט. איזו הסתה יכולה להיות פה? עצם הטענה נוגדת את העקרון הפשוט. גי. האם הוזמן האיש להתבטא באופן חפשי, בשיחה חפשית? האם האלוף מט עודד אותו לכך? הרי אנחנו יודעים מהפרוטוקול שפירסם האלוף מט שהוא בירך את ראש העירייה על כך שהוא דיבר באופן חפשי. הוא אמר: הנה מדינת ישראל הדמוקרטית שבה אתה יכול לדבר כפי שדוברת עכשיו. האם פה נאמר משהו שאחרים לא שמעו אותו? האם שר הבטחון לא שמע עשרות פעמים, אותם הדברים במלים אלה או אחרות, מפי מנהיגים אחרים בגדה המערבית? האם שר החוץ לשעבר משה דיין לא שמע אותם הדברים. אני מניח שהושמעו דברים הריפים יותר מפי היידר עבדול שאפי. מחמדי נאטשה ומפי אחרים האם הם אמרו לו משהו אחר? האם בכלל משהו בגדה אומר דברים אחרים? ד. הפרוטוקול היחיד שאנחנו מכירים אותו, על-ידי מי הוא פורסם? מי כתב אותו? איך כתב אותו? האם אלה הדברים שאמר בסאם אל-שקעה בערבית, או התרגום? האם משהו ישב ונשם פרוטוקול או משהו הקליט? האם משהו רשם? האם משהו רשם מלה במלה? זה מה שקרה במקום. הדברים החמורים התחילו למחרת היום? לא. התחילו באותו היום, שעה אחרי גמר השיחה. אני מזכיר לכם, אלוף בצה"ל ושישה קצינים שוחחו בשיחה פרטית עם ראש העיר, שנאמר לו שזו שיחה פרטית והוא יכול לדבר באופן חפשי, רוצים להבין מה הוא חושב. שעה לאחר מכן טילפן נציג "קול ישראל" בערבית, פנוס ענברי, לראש העיר ושאל אותו: האם אתה מצדיק רצח נשים וילדים? וראש העיר לא ידע על מה הוא מדבר. זאת אומרת, תוך שעה שיחה פרטית של קצינים בצה"ל הובאה בצורה מסולפת לידעת עתון. יש מושג כזה, שר הבטחון ודאי מכיר אותו היטב: Conduct becoming an officer and a gentleman. האם זו התנהגות של קצין בצה"ל וג'נטלמן בצה"ל? ניהלת שיחה, בירכת אדם שהתבטא באופן חפשי בדמוקראטיה הישראלית, ותוך שעה אתה לא מדווח לממונים עליך — לא לרמטכ"ל ולא לשר הבטחון, ואתה רץ לאמצעי התקשורת למסור גירסה מסולפת של שיחה פרטית זו. מצב מוזר השתרר בורעות מסויימות של צה"ל.

למחרת היום פורסמה כתבה ב"הארץ", כל מלה בכתבה — שקר. אני קורא את הכותרת: "ראש עיריית שכם שקעה: אני מזדהה באופן מוחלט עם רצח נוסעי האוטובוס בכביש החוף". אין כאן מלה שהיא אמת. הדברים לא נאמרו בפרוטוקול שפורסם לאחר מכן על-ידי צה"ל. שקר גם, נתבע וזדוני. ממי בא השקר הזה? הוא נמסר, אגב, לכתב הצבאי של "הארץ", לא לכתב לשטחים המוחזקים, יש כתב כזה. הכתב הצבאי של "הארץ", מר זאב שיף, כנראה ראה חובה, אחרי שפורסם הפרוטוקול הרשמי וראה שהדברים שקר, לפרסם כתבה בשם: פרשת שקעה — שלב אחרי שלב, ושם הוא אומר: "מי שמסר לי על פרטי השיחה קרא מתוך רישומים בכתב-יד שנערכו בעת השיחה של מט ושקעה".

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

(סגן שר הבטחון מ. צפורי קורא קריאת-ביניים)

תפיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא מצטער. תכיר אתה בשגיאה שלך.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אמרתי, אני מקריא, וזה חוסך לי הודעה אישית שאחרת הייתי מוסר אותה מעל הדוכן. אני מודה לשר הבטחון ולראש הממשלה. אמרתי: "אני מסתייג מהדבר רים שנאמרו על-ידי ראש העיר וראויים לכל הוקעה", והקראתי גירסה לא נכונה.

שר-הבטחון ע. ויצמן:

גם אתה נגררת.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

יש הבדל.

שר-הבטחון ע. ויצמן:

אני מסכים, יש הבדל.

תפיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תגיד גם מה השגיאות שאתה עשית, מר צפורי. עשית שגיאות רבות בפרשה הזאת. תגיד אותן, אולי נשמע.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אחד ההבדלים בינך, אדוני שר הבטחון, וביני, בתוקף תפקידינו, הוא שלפניך למחרת היום, אני מקווה, היה מונח הפרוטוקול הזה, וידעת מה נאמר ומה לא נאמר — ולפני היתה גירסה הרחוקה מזו שפורסמה ב"הארץ", אבל הגירסה לא מילולית ולא מדויקת.

שר-הבטחון ע. ויצמן:

אבל אתה אישית כתבת אותה בשיחת טלפון משכם.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

קיבלתי אותה ממקור בגדה, לא משכם. אני מתנצל, אני לא מתכחש, אני מתנצל על הדברים.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אם אתה מתנצל, אל תציע אי-אמון לממשלה.

מאיר פטיל (מחנה שלי):

אפשר לעשות עסק: אם הממשלה מחליטה לבטל את הגירוש — אין אי-אמון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אם הממשלה תתנצל, כמו שאומר חברי וכמו שאני אומר, תבטל את פקודת הגירוש ותשחרר את בסאם שקעה ממעצר — נותר על הבעת אי-האמון.

אני חוזר ואומר: לך היתה גירסה נכונה. הייתי מצפה לך שרלאש הממשלה תהיה גירסה נכונה לפחות למחרת היום. ואם לא היתה — משהו מאוד לא פועל בתיפקודה של הממשלה.

הייתי בשכם, דיברתי עם חברי מועצת העיריה שהתפטרו. שאלתי: האם אני יכול למסור בכנסת, לחברי הממשלה, מה שמודיע בסאם שקעה, שהוא מתנגד להרג של נשים וילדים, ושעל סמך הודעה חד-משמעית ובלתי-מסוייגת זו יבוטל צו הגירוש, ישוחרר האיש מן המעצר ויוחזר לתפקידו? הרשיתי לעצמי להביא לפני השר המוסמך את הדברים האלה. אני יודע שראשי הערים

שהתפטרו בינתיים אף הם הביאו זאת לפני השר המוסמך. הייתי מצפה — עליפי ההגיון, לטובת המדינה ולטובת מה שמתרחש בשטחים הכבושים — שעל סמך הודעה זו יבוא הדבר על פתרונו. במקום זה, גברתי היושבת-ראש, אישרה הממשלה מחדש את פקודת הגירוש בידעה את כל העובדות שמסרתי אותן עכשיו מעל דוכן הכנסת, ואלה הן עובדות ברורות ונכונות. איש לא יכחיש אותן. הממשלה, כאשר ראתה שכל זה לא היה אלא עור-

בא פרץ, בניין קלפים, פרובוקציה או טיפשות, או צירוף של מקרים מטופשים, הממשלה במקום לחזור בה ממעשה — כפי שהיתה צריכה לעשות, ולכבדה היה אילו היתה עושה זאת, ושר הבטחון בעבר לא פעם עשה דברים ברוח זו — הממשלה במקום זה מתעקשת, ממציאה מתחת לאדמה נימוקים חדשים, שאינם קשורים כבר לאלוף מט. מה הם הדברים האחרים? אני מקווה ששר הבטחון ישמיע אותם. בעתונות פורסם, בשם מקורות בטחוניים, ששקעה היה מרכז ועדת תיאום בשטחים המארגנת את ההתנגדויות. אם כן, מה? מי לא? האם יש ראש עיר, האם יש מנהיג ציבור בגדה, שאיננו חבר בוועדה? תפטר את האחד, האם לא יבוא שני? שקעה הוא איש הדגול בפתרון של שלום, של דו-קיום עם מדינה פלשתינאית. אם הוא יפוט, מי יבוא במר-קומו — איש יותר מתון או איש פדאיון?

גברתי היושבת-ראש, אני קורא לשר הבטחון, גם ב-שעה מאוחרת זו, למנוע התלקחות כללית בשטחים הי-מותקים, לקיים את המנהיגות הקיימת שהיא המנהיגה ביותר שתמצאו בשטחים. אם תסלקו את ההנהגה הזאת, את שקעה, את קוואסמה, את א-שאוזה, את מילחם, את חלאף ואחרים, יבואו במקומם פדאיון, והם ינהלו את העניינים, לא בתפקיד של ראשי ערים כי אם כאנשי מחתרת. האם זה לטובת מדינת ישראל? האם זה לטובת השלום?

לבסוף, גברתי היושבת-ראש, יכול מישוהו לטעון ש-העניין הוא סוב-יודיצה, כי הוא גדון בבית-המשפט. איננו נכנסים לבעיה אם מעשי המושל, המתאם והשר הם חוקיים.

הח"ר ש. ארבל-אלמזלני:

חבר-הכנסת אבנרי, אני חוזרת ומבקשת ממך לסיים.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אני עומד לסיים.

איננו רוצים לשפוט אם פעולות הממשלה היו חו-קיות או לא; זה עניין לבית-המשפט. אנו רוצים לה-ביע אי-אמון לממשלה מפני שהדברים שנעשו אינם נכונים מבחינה מדינית, אינם מוצדקים מבחינה בטחו-נית, הם מוזיקים לבטחון ישראל, מוזיקים לשלום.

אשמח עוד בשעה זו לוותר על הצעתי להביע אי-אמון אם שר הבטחון יודיע עכשיו מעל הדוכן שעם הצהרתו של שקעה שהוא מתנגד להרג נשים וילדים יוחזר לתפקידו, ישוחרר ממעצרו וגירשו יבוטל.

הח"ר ש. ארבל-אלמזלני:

רשות הדיבור לשר הבטחון, לתשובה.

שר-הבטחון ע. ויצמן:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לנוכח העובדה

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומתנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

חברי הכנסת, בעולם הרחב היו דוגמאות רבות מאוד של עמים גדולים, מדינות גדולות, שנהגו אחרת לגמרי מאשר אנו נהגנו, עמים שאחרי מלחמה שפקדה אותם נהגו באויב שלהם אחרת לגמרי, הן בעולם הקומוניסטי והן בעולם הדמוקרטי. העבירו אוכלוסיה של מיליונים מעבר לגבולות, מאותו ציבור שלחם נגד אותה מדינה. אבל העם היהודי החליט לנהוג אחרת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): די בכמה שגירשתם. אתה רוצה עוד יותר?

אמנון לין (הליכוד):

ימים יפים הגיעו. רק לפני ימים אחדים עסקה הכנסת הזאת בטראגדיה של קאמבודיה. כל אותה טראגדיה היא תוצאה של מאבק בין שתי מעצמות קומוניסטיות, והתוצאה היא תרומת עם שלם. והנה הוא מעז להגיד לנו כרגע: לא די עשיתם? באיזה מצפון, באיזה מוסר הוא יכול להטיף מוסר לנו, לעם היהודי?

מכל מקום, עם ישראל לא נהג בדרך זו. עם ישראל בחר ללכת בדרך ששום עם לא הלך לפניו. התחלנו בפעולה ענפה בקרב אותו ציבור ששלוש פעמים יצא למלחמה נגד העם היהודי כדי להשמדו, ואנחנו יצאנו לפעולה ענפה של פיתוח, של קידמה, בקרב אותו ציבור. מה לא עשינו? החלטנו לראות באויב של אתמול ידיד של ההווה ושל המחר. החלטנו לפתוח הגשרים, קראנו לזה מדיניות הגשרים הפתוחים, כדי שעם זה לא ינתק קשריו עם אחיו מעבר לגבול. יצאנו לפעולה של פיתוח, עזוב, לכלכלי, תרבותי וחינוכי שבעבר לא היה להם. נוצרו קשרים הדוקים בין תושבי השטחים המשותתפים ובין הערבים בישראל, ועם היהודים בישראל, יחסי מסחר, יחסי עבודה. 70,000 פועלים מן השטחים עובדים בישראל. הבה נזכור כיצד פגשנו ציבור זה במחנותיו, כאשר כל מה שעשה הוא שהיה הולך בבוקר לתור כדי לקבל את מנת המזון מסוכנות הסעד והתעסוקה, ולא הורגל לעבוד. אנחנו לימדנו אותו לצאת לעבודה, להתפרנס בכבוד, להיות פרודוקטיבי, להיות עם יוצר. שום עם אחר לא עשה כל זאת לפנינו.

זאת ועוד. הוזכר כאן דווקא על-ידי מציע הצעת אי-האמון, חבר-הכנסת אורי אבנרי, שאף כי ידענו שיש תמיכה בציבור הזה לאשי"פ איפשרנו לציבור הזה לבחור את נבחריו למועצות המקומיות בדרך דמוקרטית חפשית. שום עם לא עשה זאת לפנינו. וכאן יכולים לבוא ולדבר עלינו כעל עם כיבש, שאולי אפשר לצייר אותו בדמיון כעם כובש בדמות של כובש עריץ? ובכן, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים זה שנתיים בעיצומו של תהליך השלום. כאן, מעל הבמה הזאת, עמד נשיא מצרים, ומאז נאומי בכנסת יש מפגשים ומפגשים. אנחנו רואים שמהלך השלום הנה הוא נלגד עינינו בעיצומו ובתהליך התגשמות. ובתוך מהלך השלום הזה יש גם תכנית האוטונומיה. מה לעשות כאשר חוגים קיצוניים בשטחים המשותתפים ובסאם אל-שקעה — — —

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): מה זה "קיצוני"? האם הוא חייב אמון לך? האם הוא חייב להסכים לכיבוש?

אמנון לין (הליכוד):
(פונה בערבית לחבר-הכנסת ת. זיאר)

שתלויה ועומדת עתירה לבג"צ בעניינו של בסאם שקעה, עלי להגביל את הערותי עד למינימום ולא אוכל לפי רוש לפניכם יריעה רחבה.

הסיבות שבגללן הוחלט לגרש את בסאם שקעה לא נולדו בשיחה שקויימה לאחרונה בינו לבין מתאם הפעילות בשטחים. נכון יותר לומר כי אותה שיחה היתה סופה של הפרשה והשתלבה במכלול האינפורמציה שהצטברה במשך בקשר לבסאם שקעה. בסאם שקעה אף הוזהר בעבר לבל ימשיך בפעילותו המתסיסה, בפעם האחרונה במשרדי בחודש אוגוסט. מדובר באדם שפעילותו עלולה לגרום להפרת שלום הציבור, לשלח את היצרים ולהפר את החוק והסדר.

החלטתנו לגרש את שקעה נתקבלה לאחר שגשקל כל המידע המצטבר על פעילותו והתבטאויותיו העוינות, אשר מטעמים של בטחון המדינה ובשל ההגבלות שהגבלתי עצמי עקב הדיון המשפטי אין אני רשאי להרחיב עליהן את הדיבור.

במצב הדברים כפי שתיארתי בתמציתיות — אנו שלמים עם החלטתנו. לפני הבג"צ, אשר אנו שמים בו מבטחנו ונכבד כל פסק שיפוט, גבולל את היריעה כר-לה.

אני מבקש איפוא מהכנסת כי תדחה את הצעת אי-האמון.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אין כאן סוביידיזם. זה לא נכון. אתה יכול לגולל את הפרשה לפני הכנסת.

חוריר ש. ארבל-אלמזלינו:

ועדת הכנסת החליטה על הודעות סיעות במסגרת של חמש דקות. רשות הדיבור לחבר-הכנסת לין, ואחריו — לחבר-הכנסת שחל.

אמנון לין (הליכוד):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, התנועה הציורית, מראשית דרכה באזור זה של העולם ותחילת ההתנחלות היהודית בארץ-ישראל, שמה לה למטרה שהיעדים של התנועה הציורית וההתנחלות החדשה יהיו מלווים במאמצים בלתי פוסקים, מתמידים ועקביים, למען הידידות רות עם הישוב הערבי בארץ ועם העולם הערבי שמסביב. געשו מאמצים עליונים בעבר למען השגת הבנה זו עם הישוב הערבי בארץ והעולם הערבי שמסביב. היו הישגים לא מבוטלים בעבר. אולם גורמים בעלי משקל רב יותר עמדו לנו מנגד. גורמים אלה שפעלו במגזר הערבי שמו לאל את כל נסיונותינו להביא לכלל הבנה בינינו לבין הערבים בעבר, עד שנכפתה עלינו מלחמת השמדה בשנת 1948.

מראשית כינונה של מדינת ישראל התגבשה פילוסופיה בעולם הערבי, פילוסופיה המחנכת להשמדת מדינת ישראל. בשם אותה פילוסופיה יצאו מדינות ערב ארבע פעמים למלחמה נגדנו. כתוצאה ממלחמות אלה היתה ישראל חייבת תמיד להשיב מלחמה שצרה ולהדוף את ההתקפות הערביות. כתוצאה מהמלחמות האלה שיח-ררנו את השטחים שהיו שטחי מולדת של העם היהודי. מייד עם שחיוור השטחים עמדה לפנינו השאלה: מה יעשה העם, אשר בפעם השלישית הותקף על-ידי שכניו, באותו ציבור שהיה אויבו, שותף לשלוש מלחמות נגדו, מלחמות שמגמתן היתה השמדת המדינה?

חברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל
— ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

ברורה — וזאת היא עושה — כדי למנוע מהם להפריע
לנו בהשגת השלום.

חברי הכנסת, מה בסך הכול עשתה ממשלת ישראל
שיכול להצדיק הצעת אי-אמון? אני רוצה לומר מעל
הבמה הזאת, אף שאני מוקיר, מעריך ומכבד אותו
מפקד צבא שניהל את השיחה האומללה הזאת, אני
אומר מעל במת הכנסת כי שיחה זאת היתה מיותרת.
ולמרות זאת, אין באמירה זו שלי כהוא-זה כדי לבטל
את התדהמה של כולנו מהדברים שנאמרו על-ידי בסאם
אל-שקעה באותה שיחה. ממשלת ישראל, שר הבטחון
בשמה, נזפו במפקד הזה: שר הבטחון הודיע הודעות
ברורות שהוא איננו מרוצה ממהלך השיחה הזאת ומכך
שלא נמסר לו דיווח על מהלך השיחה לפני שפורסם.
איך יכולים לבוא כאן אנשים ולטעון נגד ממשלת ישראל,
להציע להביע לה אי-אמון על דבר שממשלת ישראל,
לדעתי, הצטיינה בו בתגובות שלה ובהחלטה שלה?

שלב זה, חברי הכנסת, האירוע כולו הקשור לבסאם
אל-שקעה, נמצא בבג"צ.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

הרשה נא לי קריאת-ביניים. אין שום סובי-יודיצה
במקרה של פנייה לבג"צ. את כל הטענות ששר הבטחון
יכול ורוצה לטעון לפני בית המשפט הגבוה לצדק הוא
יכול לטעון כאן. אין זה כמשפט רגיל בתביעה אזרחית
או פלילית. זאת התחמקות מהעניין.

אמנון לין (הליכוד):

חברת-הכנסת אלוני, אני לא אמרתי שהנושא הוא
סובי-יודיצה. אמרתי שהנושא כולו נמצא בבג"צ.

ממשלת ישראל קיבלה שתי החלטות בנושא זה,
לפי הערכתי החלטות נכונות. ממשלת ישראל עשתה
מעשה גדול שלא ביצעה את ההחלטה שלה לפני החלטת
הבג"צ. אני מציע לחברי הכנסת: נמחין כולנו ונראה
מה תהיה החלטת הבג"צ.

לפי הערכתי, יש שני לקחים מאותה פרשה. לקח
אחד מופנה כולו לאותם קצינים שעוסקים בשטחים:
אנא, השאירו את הפוליטיקה לפוליטיקאים, לממשלת
ישראל, היא תנהל את הפוליטיקה בכל הנוגע למהלך
השלום ולחיים בשטחים כמו במדינת ישראל כולה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

נכון מאוד.

אמנון לין (הליכוד):

אולם יש גם לקח שני. ממשלת ישראל צריכה
לפעול עכשיו במרץ, יותר מאשר בעבר, כדי לעודד את
החוגים החיוביים בשטחים, ויש כאלה, ויחד אתם לצ-
עוד הלאה למען מהלך השלום בינינו לבין מצרים ולבין
ערביי השטחים ובדרך להבנה עם ירדן. הלקח הזה
מחייב יותר החלטיות בפעולה בשטחים.

משה שמיר (בנא"י):

חבר-הכנסת לין, אפשר לשאול שאלה?

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת שמיר, תדבר עוד מעט. אתה יודע
את דעתי. יש לי דעות ברורות. יש ערכים בשטחים

החיר ש. ארבל-אלמולינו:

רבים מחברי הכנסת אינם מבינים ערבית.

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת תופיק זיאר חזר למנהגו הקודם. התלו-
צצתי אתו. אם הוא הבין זאת, יפה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה בכל הנאום שלך אתה מתלוצץ.

אמנון לין (הליכוד):

ובכן, חברי הכנסת, חוגים קיצוניים בשטחים הרואים
שישראל נמצאת במהלך עקבי ומתקדם להשגת השלום,
שמו להם למטרה לנסות לקעקע את מהלך השלום על-
ידי התססה והסתה של הציבור הערבי בשטחים נגד
מהלך השלום.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שלום לא יקום על גופתו של העם הערבי הפלש-
תינאי.

אמנון לין (הליכוד):

בסאם אל-שקעה נבחר לאחרונה יושב-ראש של
הוועדה להכוונה פוליטית לאומית בשטחים.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה כבוד בשבילי.

אמנון לין (הליכוד):

יש כאן אדם שנותן לו ציון כבוד. ועדה זו, כל מה
שהיא עושה — — —

אורי אבנרי (מחנה שלי):

זאת היא בדיוק האוטונומיה: ממשל עצמי.

אמנון לין (הליכוד):

הוועדה הזאת תפקיד אחד יש לה: לעורר את
החוגים הקיצוניים, להשליט אווירה שתמנע מאלמנטים
חיוביים, שמוכנים לפעול למען השגת השלום בין מצרים
וישראל, בין ישראל והתושבים הפלשתינאים, ובעתיד
אולי גם עם ירדן — —

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה זה "חיוביים"?

אמנון לין (הליכוד):

אותם קיצוניים שבראשם עומד בסאם אל-שקעה
הם אשר שמו להם מטרה למנוע את השגת השלום.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
למנוע את המשך הכיבוש.

אמנון לין (הליכוד):

החלטנו לעשות כל אשר ביכולתנו כדי להגשים
את מהלך השלום. אם יש אנשים בשטחים העומדים
לנו בדרך ומתססים את ציבור הערבים בשטחים נגד
מהלך השלום, חייבת ממשלת ישראל לקבוע מדיניות

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

משה שחל (המערך):

אני מכיר את הנוסחה הזאת. הכוונה היא לממשלה שהוא משתייך לאחת מהמפלגות המרכיבות אותה. אין ויכוח שזו ממשלת ישראל, והיא גם ממשלה שלי, לצערי. ממשלה זו, בכל תחום שהיא נוגעת, גם בדברים שיש בהם מקדם בטחון גבוה ביותר להצלחה, מסוגלת לקלקל, אפילו בנושאים שמדינת ישראל צודקת בהם.

נחזור לכרוניקה של התפתחות הדברים כפי שהיא מצטיירת מן הפירסומים והעובדות המתגלות לפנינו בעניין בסאם שקעה. ביום שלישי, ב־6 בנובמבר 1979, בשעה 11:30, נפגש האלוף דני מט עם ראש עיריית שכם כדי לדון אתו — זו היתה העילה הרשמית — בשאלת באר המים בבית-דיבה. עתה נדמה כאילו רצה האלוף מט לזכות שם בור לשקעה, אבל אפילו זה לא נכון. בשעה 16:00 באותו יום נמסרו פרטים ראשונים על השיחה ב"קול ישראל". האלוף מט אף לא טרח לדווח עליה לשר הבטחון. הוא לא מיהר לעשות כן עד למחרת בבוקר. בבוקר ה־7 בנובמבר קורא שר הבטחון על הפגישה בעתון "הארץ". הוא מכריז מעל דוכן הכנסת כי טרם קיבל דיווח מן האלוף מט. לאחר מעשה התברר כי הדיווח כבר מצא את דרכו אל שולחנו של שר הבטחון אך אנשי לשכתו לא מיהרו לדווח לו על כך.

אם סבר שר הבטחון כי דרך טיפולו של האלוף מט בפרשה היתה מוזיקה, מעוותת ומעוותת, היה יכול להסייג בפומבי מדרך הטיפול ולהתייצב באופן חד-משמעי נגד גירוש. חבר-הכנסת לין, במקרה זה כבודו של שר הבטחון היה עולה ולא יורד. אבל לא היא. ב־7 בנובמבר בערב, בעת שוועדת מומחים דנה בגירושו של שקעה, היא מופתעת לשמוע כי ההחלטה לגרש את שקעה כבר נפלה. עוד אלה יושבים וקולו של צפורי מבשר להם על ההחלטה של ועדת השרים לגרש את ראש עיריית שכם. כנראה בגלל ההתקפה הפומבית של "התחיה" הנוגסת בשוליים הרכים של הליכוד והמפד"ל; ואולי גם בגלל דרישתו התקיפה של ראש הממשלה, שזו אחת ההזדמנויות הבודדות, בתקופה האחרונה, שבה מתגלים שרידי תקיפות וגם בגלל שיכנועים אחרים. ואולי סגן השר צפורי "ציפצף" באוזניו של שר הבטחון. מרגע זה הדריכו את צעדו המוטעה של שר הבטחון. מרגע זה נהפכה ישיבת ועדת המומחים למיותרת. החכמים לא הועילו בתקנתם משום שלא קבעו כל תקנה.

בוה לא נגמר העניין. לכאורה ניתן היה להבין שנת-קבלה החלטה על גירוש. מתברר שלמחרת היום, כאשר באו ראשי הערים לשיחה עם שר הבטחון עזר ויצמן, לא מצאו אדם הנחוש בדעתו לגרש את שקעה. באותו שלב היה משמע היענותו לאישים מסוגו של א-שאווה נצחון של הפחות קיצוניים בשטחים והמשך הסטטוס-קוו ששלט בשיטת-עשרה השנים האחרונות בין הערבים והיהודים. גלי האתר וכלי התקשורת מיהרו לבשר לנו שראשי הערים בשטחים התרשמו ששר הבטחון עומד להמליץ לא לגרש את שקעה. גם זה לא קרה במציאות. חבר-הכנסת לין, מי שהרוויח מן הפרשה הזאת היו איר-גוני הסירוב בסיועם האדיב. לא נתתם למתונים אפשרות לשכנע.

מה מסתבר? אם נכון מה שאמר שר הבטחון — הדברים נאמרו בעת שעלה כאן אל דוכן הכנסת —

שאפשר לפעול יחד אתם למען דו-קיום וחיים משותפים. אילו חשבתי אחרת, חבר-הכנסת שמיר, הייתי מציע לסגת מייד מן השטחים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אתה יכול להציע. בלאו הכי יעשו זאת.

אמנון לין (הליכוד):

זה לקח חשוב שעלינו ללמוד מן הפרשה הזאת.

אני פונה לראש הממשלה היושב כאן, לממשלת ישראל ולכולנו, ובעיקר לחברי המערך. יש בינינו ויכוח, ויכוח גדול על העתיד כיצד לפעול כדי להשיג את מהלך השלום, אבל דבר אחד חייב להיות מוסכם על כולנו בעניין הזה של מדיניות הממשלה והשלטון הישראלי בפעולתו בקרב הציבור הערבי בשטחים. ממשלות המערך התחילו בכך לפנינו. הבה ניצור קו-סנסוס של אחריות ממלכתית כללית שלא לעודד את האלמנטים הקיצוניים. נעודד את האלמנטים החיוביים שיפעלו יחד אתנו למען השגת השלום.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ועדת הכנסת החליטה על הודעות סיעות בתחום של 5 דקות. אי-אפשר לדבר רבע שעה במקום 5 דקות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מה זאת אומרת "אי-אפשר"? העובדה היא שמדברים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני אימרת זאת לנואמים הבאים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אם חבר-הכנסת לין דיבר רבע שעה, זה תחום ההודעה של כל סיעה.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):

החלטת ועדת הכנסת היא רק הצגה של מגמה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה שחל, ואחריו — לחבר-הכנסת זרח ורהפטיג.

משה שחל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הכרוניקה של התפתחות פרשת בסאם שקעה אינה מותרת ספק כי חובבנות והסנסנות קטנית הוליכו להחלטות שאינן ראויות לשום הגדרה אחרת להוציא: איולת רוויה כמויות גדושות של חוסר רגישות מדינית.

גברתי היושבת-ראש, מקנא אני בלהט שבו דיבר קודמי, חבר-הכנסת אמנון לין. יש אימרה הקובעת כי כאשר יש לך נימוק חלש, תרים את קולך. נימוקיך היו חלשים ולכן נזקקת להרים את קולך כדי לשכנע את עצמך. חבר-הכנסת לין, יש בינינו ויכוח לא לגבי העתיד אלא לגבי ההווה, על חוסר הכשרון והיכולת שממשלתך מגלה כמעט בכל תחום שהיא מטפלת בו.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):

הממשלה היא של כולנו.

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל —
התחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

הרוחות בקרב אישים בשטחים ולא לשכנעם בצדקת העניין הציוני. ההסכמה הבלתי כתובה היתה שהשיחות נשארות חשאיות, וכל עוד הן בבחינת הבעת השקפות אינטימיות, ולא קריאה פומבית למרי אזרחי, אין נוקטים ענשים. הפעם, ממשלה זו שהבטיחה שלא יהיו בה הדלפות, עוד לפני שהדברים הספיקו להיות מודפסים הם היו כבר בעתון. חברי-הכנסת לין, אם הממשלה היא שלומיאליה הרי בתוספת לכך היא גם בלתי אחראית. האמן לי, אני משוכנע שאתה מסכים אתי, אם עשה האלוף מט שיגאה, חמורה שבבעיות היא דרך טיפולו של שר הבטחון בעניין.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):

אתה רוצה לומר שגם הקצין הזה שייך לממשלה?
אינני מבין.

משה שחל (המערך):
אל תבין.

החלטותיו של שר הבטחון בפרשת שקעה הן כמר-טוטלת. וכשהחליט לבסוף לגרש את שקעה נראה כי לא היתה זו החלטה פרי שיקול מעמיק וארוך טווח, אלא כניעה ללחצים של מחנה קיצוני הנושף בערפו.

סיעת המערך תימנע בהצבעה מאחר שאי-אפשר להביע אמון לממשלה בכלל, ובהחלטתה הנואלת בעניין בסאם שקעה בפרט. ההימנעות בעניין זה גם באה למנוע כל החלטה פוליטית בשעה שהנושא מונח לפני בית-המשפט הגבוה לצדק, שכולנו אמונים על החלטותיו, אף כי הממשלה הנוכחית הוכיחה שגם בעניין זה אי-אפשר לסמוך עליה.

היח"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת ורהפטיג, ואחריו — לחברי-הכנסת עקיבא נוף.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

גברתי היושב-ראש, מורי ורבותי, אמנע מהבעת דעה לגופם של דברים בפרשת שקעה, לא בעד ולא בגד, כי לדידי העניין טוב-ידיעה. העניין יוכרע כנראה עוד השבוע בבית-המשפט העליון, שם יתברר מה אמר, אם אמר ראש עיריית שכם, ואם ההחלטה של ועדת השרים לענייני בטחון על גירושו יכולה להתקיים או לא. אגב, גם אחרי שבית-המשפט יכריע, אפילו יכריע שהיא יכולה להתקיים, יכולה הממשלה לקיים בירור שני. זה עניינה של הממשלה, לא ועדת השרים. אני מקווה ששופטי בית-המשפט העליון לא יושפעו בדיוניהם ובהחלטתם מהדיון בכנסת, וידונו דין צדק, והחלטתם בוודאי תכובד על-ידי הממשלה.

ייתכן שהיה זה הרבה יותר פשוט אילו במקום כל ההודעות של הממוכחים למיניהם המדברים בשם ראש עיריית שכם, היה הוא עצמו מוסר הודעה, היה הוא עצמו מתנצל והוא עצמו היה מסביר שלמרות מלחמתו למען פלטון עצמי של פלשתינאים ביהודה ושומרון בכל זאת איננו מחייב מעשי חבלה, הריגה ורצח של נשים וילדים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא רוצה להגיד, לא נותנים לו.

הרי הוא הודיע שאיננו יודע על השיחה שהתקיימה בין האלוף מט לבין שקעה. הוא הבטיח לבדוק את-תה. רק באיחור של שבועיים מודיעים לנו כי לא השיחה היא הגורם הבלעדי לגירוש אלא היו גורמים, שסגן שר הבטחון אינו מוכן לגלות מה הם עד היום, שבגללם צריך היה לגרש את בסאם שקעה עוד לפני שנה.

אם אנחנו עוסקים במסכת הטעויות — הרי לכם "תאונה" נוספת. בעייתי הגרוע ביותר מתפוצץ "הרימון" של "סיום תפקידו" של מתאם הפעולות בשטחים. אמור לי, חברי-הכנסת לין, איזו מסקנה ניתן להסיק בעולם ואצלנו אם סמוך להחלטה, להיסוסים בהחלטה, לידיעות הסתורות ולהכרזות המשתנות מודיע שר הבטחון על סיום תפקידו של מתאם הפעולות בשטחים?

אמנון לין (הליכוד):

בגלל זה צריך להביע אי-אמון לממשלה ולשר הבטחון?

משה שחל (המערך):

לא שמעת איך אצביע. אני רוצה להציג לפניך את ממשלתך על מעשיה. שר הבטחון מנסה להסביר לנו אחר-כך שהניצרה הוצאה מן "הרימון" — — —

משה שמיר (בנא"י):

מה לגבי חמש הדקות? היושבת-ראש נופה בכולנו — — —

משה שחל (המערך):

אני מודיע לך שלא אומר מלה אם תדבר במשך עשר דקות.

היח"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

הבאתי את הדברים לתשומת לבכם. לא השמעתי נזיפה. לא צריך לומר דברים אחרים.

משה שחל (המערך):

שר הבטחון מנסה להסביר לנו שהניצרה הוצאה מן הרימון שבועיים לפני שנכשל האלוף מט בדיווח שוטף לממונים עליו. אך שוב הוכח שלא רק שמתאם הפעולות בשטחים נכשל, אלא גם שר הבטחון — בשיקול מוטעה בתגובותיו בפרשת שקעה.

ועדת השרים לענייני בטחון הצביעה פה אחד להמשיך בהליכי הגירוש ולא איפשרה הפשרה שהתחילה לבצבץ בישיבת ראשי הערים עם שר הבטחון. כל הא-רץ ידעה כי ויצמן מתנגד לגירוש. כך פורסם בעתונות ולא הוכחש. כל קורא, ולמורת רוחה של הממשלה גם צופי הטלוויזיה, יכול היה לקרוא את הדו"ח המלא מ-הפגישה מט-שקעה שהיה שונה בתכנון ממה שדווח לפני כן. את השיחה רשם אחד מאנשיו של מתאם הפעולות, אך מט טוען כי הירשום אינו משקף בדיוק את האווירה בשיחה והנימה שבה נאמרו הדברים. הם אומרים כי הדברים נרשמו לקולא.

גברתי היושבת-ראש, לסיום דברי, השיחה בין האלוף מט ושקעה לא היתה פגישה ראשונה של מתאם הפעולות בשטחים עם ראש עיר ביהודה ושומרון. שיחות ישירות כאלה עם אישים מהשטחים מתקיימות מאז 1967, והכלל הנקוט היה תמיד: בדי-אמות מותר לאותם אישים להתבטא בחפשיית. מטרת השיחות לברר מהו הלך-

— הצעת סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומתנה שלי להביע אי-אמין לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

זה עניין שלאחר הכרעת בית-המשפט העליון.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלניו:

רשות לחברת-הכנסת אלוני, לשאלה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אנחנו לא מתבקשים להצביע כאן בפרשת שקעה, אלא להביע אי-אמון לממשלה על הטיפול בה. לא ברור לי מדוע אתה אומר שבשל הדיון בממשלה לא תביע אי-אמון לממשלה.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

מייד אגיע לעניין זה. אני רואה שכיבו את האור של הטלוויזיה. הם יודעים מתי לעשות זאת. יש להם איזון.

אני רוצה לומר רק מספר מלים לעניין זה: האם החלטת ועדת שרים על גירושו של ראש עיריית שכם צריכה או יכולה לשמש עילה להבעת אי-אמון לממשלה? על זאת אדבר.

שמראל מולירדאנו (התנועה לשינוי ויזמה):

אולי תדבר גם על ההכרעה וההחלטה?

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

זה סוביידיציה ולא אכנס לפופם של דברים.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

זה סוביידיציה ולא אכנס לגופם של דברים.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלניו:

לדידו זה סוביידיציה.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

חברת-הכנסת אלוני, איני כופה עליך את הערכתי השיפוטית. אני לא שופט ואיני כופה עליך, אבל אני משפטן לא פחות ממך, ואני חושב שזה סוביידיציה.

בעניין של הצעת אי-האמון — אני לא חסיד של שימוש בנשק הגירוש או פיגוע בחים בשלטון שלנו שאני לא רואה אותו ככיבוש. הממשלה עושה זאת בלב כבד ובמקרים מאוד מיוחדים. מתוך ידיעת הדברים נדמה לי שדווקא ממשלה זו המעיטה בשימוש בנשק זה כמעט עד לאפס, בהשוואה לממשלות קודמות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

זה נכון.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

במשך שנים וחצי של כהונתה, או שנתיים וכמה חודשים, היה את מקרה אחד של גירוש. מקרה אחד בלבד. מיעוט השימוש בנשק זה נתקיים דווקא ב- תקופה של סערת רוחות, של משאומתן על שלום, של נסיון לחבל במשאומתן על שלום עם מצרים, דווקא ממשלה זו מיעטה מאוד בשימוש בנשק זה. לכן נדמה לי שאין זה מוצדק להביע אי-אמון לממשלה זו דווקא על רקע זה, על רקע שהחליטה מה שהחליטה, ואיני רוצה להיכנס עכשיו לפרטים. ייתכן שיש סיעות הרוצות להביע אי-אמון לממשלה, הן יכולות לחפש כל מיני עילות לכך, אבל לא לטפס על הקירות. יש די עילות. אבל לא בעניין זה.

נדמה לי שלא אגזים אם אומר שמצב האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון תחת הממשלה הזאת, ותחת הממשלות הקודמות, שופר בהרבה. לא מבחינה פוליטית, אבל מבחינה סוציאלית, כלכלית וחברתית. מבחינת נות אלה שופר המצב בהרבה בהשוואה למצב שהיה בזמן שלטון ירדן, אם זה בתחום של תעסוקה מלאה, אם זה בתחום הבריאות, בתחום החינוך, בעניין בנייה רחבה, בעניין המצב הכלכלי בכללותו, בעניין המים, החשמל, הכבישים ודברים דומים. בתחומים אלה שופר המצב בהרבה. מבחינה זו ממשלת ישראל יכולה לומר שבאמת עשו רבות גם למען אוכלוסיה זו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הם מבקשים לוותר על הטובות האלה. הם מבקשים לוותר עליהם לטובתם, לטובת העם בישראל. אל תעשו להם את הטובות האלה.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

חברת-הכנסת טובי, אני יודע שהמחלוקת אינה בתחום זה, המחלוקת היא בתחום הפוליטי, זה ברור. אבל יחד עם זה מתקפים את ממשלת ישראל. בתחום הפוליטי יש לנו כמובן ויכוח, גם מאבק, גם מחלמה. בתחום הפוליטי אינן ממשלת ישראל יכולה לתת להם את מה שהם רוצים, כי היא דואגת גם לשלומה ולקיומה של מדינת ישראל. אבל מה שהיא יכולה לתת לאוכלוסיה זו —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גם מה שאמרת אינו נכון.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

זה נכון, בדוק, ואתה יכול לבדוק את זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלניו:

חברת-הכנסת אבנרי מבקש רשות לשאול, בבקשה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

לגבי כל הטיעון הזה: האם מותר לי לשאול אם אנחנו, מוכנים להצדיק יהודים שבשביל רמת מחיה יותר גבוהה יוותרו על חירות לאומית? אם אנחנו דורשים שיהודים יבואו לארץ תוך ויתור על רמת מחיה כדי לחיות בשלטון יהודי, איך אנחנו דורשים מן הערבים שלמנה רמת מחיה יותר גבוהה ויותרו על חירות לאומית?

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):

חברת-הכנסת אבנרי, המחלוקת שלנו עם הערבים בתחום הפוליטי אינה נוגעת לעניין זה של שיפור המצב הכלכלי. בתחום הפוליטי, אם איננו יכולים לתת להם מדינה פלשתינאית, הרי זה בגלל סיבה אחרת, זה משום שאנחנו דואגים לקיומנו. זה מאבק. אנחנו חושבים שעשרים מדינות ערב שהוקמו באותן שנים שהציגות הקימה את מדינת ישראל הן התשובה. אבל זו בעיה אחרת, זה עניין אחר. אבל אל תבוא בטענות על כך שיש שם שלטון של כובש שמדכא אותם וכו'. זה לא. תבוא בטענות לגבי העניין הפוליטי, בבקשה. אינני יודע אם אתה מזדהה עם חברת-הכנסת טובי או לא, נדמה לי שאינך מזדהה אתה לגמרי. זה עניין אחר. אני רק אומר שאין לקשור עניין אחד עם השני.

חברת ה' ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומתנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל —
ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
הוא האיש, גם על-פי דבריו שלך פה היום, העומד
בראש אלה המנסים להכשיל את שיחות השלום ואת
שיחות האוטונומיה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
זאת זכותו.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
אפשר לבוא ולומר : הוא מתנגד לאוטונומיה, זכותו
להתנגד לאוטונומיה ולכן הוא נאבק על כך. אבל הוא
זה המנסה בכוח למנוע קיום דיונים למען פתרון שלום
אמת, מנסה לטרפד את זה בדרך של טרור, בדרך של
מניעת שיחות בכוח, בדרך של יצירת מצב שמי שבא
לשיחות האלה נרצח. הוא המסית והמדיח שכל פעולתו
על גבול המעורבות האישית בטרור. ולכן השיחה עם
האלוף דני מט אינה אלא קש אחרון, וגם על עצם השיחה
אני רוצה לומר משהו.

אבל לפני כן, ועם כל הסתייגותי מהשיחה הזאת
ומפירסומה, אני רוצה לומר שאני מסתייג גם מאותם חברי
כנסת המייצגים את עמדת המערך ואת עמדת הליכוד,
כמו חברי הכנסת שחל לזכות שדיברו לפני, התוקפים בע-
ניין זה את האלוף מט. האלוף מט מקיים את השיחות
האלה זמן ניכר. הוא דיווח עליהן לפרורם פארלאמנטארי
שמשתתפות בו כל הסיעות הראשיות. הייתי בפורום
הזה ולא זכור לי שמישהו אמר לו : למה אתה בכלל
מנהל את השיחות ? להיפך, תיחקרו אותו על השיחות
האלה, וניסו לשאוב מהן מידע. יחד עם זה יש הירחורים,
ואני נמנה עם המפקקים אם הקש המסויים הזה צריך
היה להיות העילה הנכונה לגירוש, מבחינת חכמת ההס-
ברה. כמובן באמרי זאת אינני מתייחס בכלל לדברים
עצמם. קם כאן אחד מחברי הכנסת אשר כהרגלו פשוט
אמר דברי שקר, ובמקום הדברים שנאמרו על-ידי בסאם
שקעה ואפילו על-פי הפרוטוקול המקל — — —

חיים קרפו (הליכוד) :

אם זה כהרגלו, למה אתה מתפלל ?

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
אינני מתפלל. אגיד גם לזה ואומר על כך משהו.
אפילו על-פי הפרוטוקול המקל אמר בסאם שקעה
שמעשה של זריקת ילד לאש הוא קצת מוגזם. אומר
אותו חבר כנסת : הוא בכלל לא אמר, הוא לא הצדיק
את הדבר. אותו חבר הכנסת אומר זאת כאן מעל הבמה
ואיש אינו מגיב. והוא מצטט פרוטוקול שכתב קצין אחד
ותוקף פרוטוקול שכתב קצין אחר באותה מידה של
מיומנות. זה כתב פרוטוקול וזה כתב פרוטוקול. זאת
לא היתה סטנוגרמה אובייקטיבית של סטנוגרפיסט
בעל מקצוע. שני קצינים כתבו פרוטוקולים, האחד
שמע את זה חמור יותר, השני שמע את זה חמור פחות.
לא זה הנושא.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

מה זה שייך לו בכלל ?

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
וגם כאן, חבר כנסת המייצג בבית הזה את הפעילות
של אש"פ עולה על הבמה, ואמנם הוא כאילו מביע
דברים של כביכול — הסתייגות, אבל מה הוא אומר ?

אמיתי שהממשלה הזאת משתמשת בנשק הגירוש
שימוש נדיר מאוד. אני יודע שיש מדינות שמשמשות
בנשק זה גם לגבי אורחיהן, לא רק בשטחים שכבוש ;
גם לגבי סופרים דגולים, גם לגבי הסופר הלאומי הגדול
ביותר שלהן משמשות בנשק זה. לא מדינת ישראל.
מדינת ישראל בדרך כלל אינה משתמשת בנשק זה.
ולכן, רבותי, על רקע זה אין מקום להביע אי-אמון
לממשלה.

אגב, יש נסיון מצד ממשלת ישראל. ממשלת ישראל
משתדלת לתת תשובה או התחלה של תשובה גם למ-
אווייה של האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון לשל-
טון עצמי, למינהל עצמי, הרי זו הצעת האוטונומיה.
אחננו חושבים : ננסה חמש שנים של חיים יחדיו בשיטה
פוליטית מסויימת, שיטה מינהלית מסויימת, שיטה שבה
תהיה להם עצמאות במינהל. אולי זה יביא גם לקירבה
ביחסים, אולי זה יביא לצינון החריפות של הדברים,
אולי זה יביא להיברבור, אולי לנסיון לחיות יחד.
ואז, אחרי זה, נשוב לדון על פתרון סופי. משום כך
נדמה לי שעל רקע פרשת שקעה לא היה מקום להציע
אי-אמון, על כן תצביע סיעתי נגד ההצעה.

היו"ר ע. ארבל-אלמולינו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת נוף, ואחרי — לחבר-
הכנסת גולומב.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
גברתי היושבת-ראש, לא בגלל דבריו לאלוף מט
מגורש בסאם שקעה משכם — — —

מאיר פטיל (מתנה שלי) :

חכה, חכה, הוא עוד לא מגורש.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
הוא האיש העומד בראש ועדה מטעם אש"פ המא-
גנת את התגובות הטוריסטיות בשטחים. הוא ראש
הוועדה למה שקרוי "הכוננה לאומית".

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
מניין אתה יודע דברים אלה ? זה שקר.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :
הוא האיש שגם על-פי הדברים שאתה אמרת פה
היום מנסה להכשיל — — —

אורי אבנרי (מתנה שלי) :
יש לו מקורות.

זלמן עובל (הליכוד) :
חבר-הכנסת זיאד אישר את זה. הוא אפילו אמר
שזה כבוד.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
מי אמר שזה מטעם אש"פ ?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
הוא מכחיש.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אם הוא אמר, אז זה כבוד. למה לא ?

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

הח"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת תופיק זיאד, ואחריו — לחבר-הכנסת שלמה יעקב גרוס.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החלטה על גירוש או מעצרו של בסאם שקעה היא פשע חמור חדש המסמן הסלמה חדשה בפשעי הכיבוש נגד העם של השטחים הכבושים, העם הפלשתינאי. להחלטה זו נלוו שקרים רבים וסילופים גסים שלא רימו שום איש. גם היום מעל הבמה הזאת עמד שר הבטחון ודיבר, ואמר מה שאמר סגנו לפני ימים מספר, שבסאם שקעה אינו מגורש בגלל השיחה שהיתה לו עם האלוף מט. הוא גילה את המש- מעות האמיתית לגירוש ואת הסיבה האמיתית שהיא סי- בה פוליטית גרידא. לא מה שאמר בשיחה עם האלוף הפרובוקאטור מט — —

גדעון האונגר (המפלגה הליברלית לעצמאות):
אדוני היושב-ראש, זה ביטוי שאי-אפשר לשאת אותו כאן. אני מבקש להגן על כבודו.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זו פרובוקאציה. השיחה היתה במטרה פרובוקא- טיבית. הפגישה עם האלוף מט היתה מבוימת בכוונה תחילה לסלף את דברי מר בסאם שקעה, במטרה להצ- דקת הפשע נגדו.

גאולה כהן (בנא"י):
איזו חוצפה.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
היתה מטרה פרובוקאטיבית.

גאולה כהן (בנא"י):
אדוני היושב-ראש, אני מבקשת לשאול משהו את הנואם.

הח"ר מ. ל. מרון:
בבקשה.

גאולה כהן (בנא"י):
חבר-הכנסת תופיק זיאד, האם אתה מוכן לומר לח- ברי הכנסת כאן בכל גילוי הלב אם אתה מזדהה עם אש"פ, עם מטרותיו, והאם אתה רואה את עצמך כשייך לאש"פ?

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גם זאת שאלה פרובוקאטיבית.

תופיק מוכי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זאת פרובוקאציה.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מציע לך לקרוא את הפרוגרמה הפוליטית של מפלגתנו ואז תדעי עם מה אני מזדהה. אני מזדהה עם זכות ההגדרה העצמית של העם היהודי ושל העם הערבי הפלשתינאי, שיש לו זכות להקים מדינה משלו ולבחור את ההנהגה המוכרת שלו. תדעי את זה פעם אחת ול- תמיד.

גאולה כהן (בנא"י):
אני רוצה לקבוע שבבית הזה, בין מאה ועשרים חברי הכנסת, יושב איש אש"פ.

וזה הדבר ששר הבטחון קרא לו בקריאת-ביניים ובסופו של דבר לא צוטט — הוא אומר שהוא מגנה מעשי פשע כלפי נשים, ילדים, בלתי לוחמים ושבויים מכל סוג שהוא, אם הם מבוצעים בידי אירגונים פלשתינאיים או בידי פושעי מלחמה ועל-ידי מפציצים. זאת אומרת הוא משווה את שני הדברים האלה. באותו גינוי הוא מבליע למעשה את הארס החוזר ונשנה גם בדבריו היום שהוא מדבר על זרועות מסוימות בצה"ל כדי ליצור ניתוק בין העם לבין צבאו, לא בשיטה של וילנר, ראש אל ראש, אלא בשיטה המתוחכמת כביכול של חצי גינוי, על-ידי הבלעת הארס והרעל של בזיון צה"ל, של הפרדת צה"ל מן העם, של יצירת מצב של תחושת אי-צדק עצמי. לכן אני מוכרח לומר שיש מידה רבה מאוד של בזיון, השפלה ודבר בלתי מובן בעצם הוויכוח הזה, כשאנחנו בצורה שיגרנית כל כך, בצורה שווה, כאילו מנהלים ויכוח לגבי התיזה הזאת, מתייחסים ב" רצינות לגורמה החדשה הזאת.

עד עכשיו היה ידוע כי בגידה נעשית במחתרת, לא מתוכננים עליה, לא מביאים נגדה טיעונים הגיו- ניים. עכשיו הבגידה מוצדקת כאן מעל הדוכן הזה ואנח- נו מתוכננים עליה באופן הגיוני. לכן התחבטתי אם צריך להשיב לדברים הללו ועליתי לדוכן כדי להשיב לטענות שהעלו אנשי המערך, פה ובפורומים אחרים בכית.

הח"ר מ. ל. מרון:
כבר עברו חמש דקות ועליך לסיים.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):
היו פה תקדימים.

הח"ר מ. ל. מרון:
אין שום תקדימים, אני מבקש לסיים תוך חצי דקה.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):
יש טוענים שכל ערביי השטחים הם בסאם שקעה ואין מתנגדים. אני לא אומר שהם כולם שוקלים את הש- קל הציוני. אני בתחלת אומר שהם מבינים את המצב מבחינת האינטרסים שלהם, מבחינת היותם אנשים ריא- ליסטיים וקיבלנו אסמכתאות: אנחנו יודעים שפתאום בעזה יש כוחות פרומצריים שלא היו שם תמול-ש- שום. למה? — כי השלטון עומד להיות מצרי. אנחנו, השלטון הישראלי, בכך שלא ידענו להפעיל מדיניות של שכר ועונש, בכך שלא ידענו לעודד את החיוביים שבמחוזים והיינו רכים מדי כלפי הנוקשים, יצרנו מצב שלא חששו מהשלטון הישראלי ולא היה איוון נגד פעו- לות הטרור.

הח"ר מ. ל. מרון:
עליך לסיים.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):
לכן המסקנה החייבת להתגבש מכך היא שהשלטון הישראלי חייב ליצור את התנאים, על ידי שכר ועונש או בייקטיבי, לכך שהחוגים שרוצים בהידברות אתנו, והם קיימים, אכן יוכלו לקיים זאת בלא חשש מפני טרור שבסאם שקעה היה מפעילו באיצטלה של ראש עיר ונר- שא משרה גלויה.

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל — ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

דיר"ר מ. ל. מרון :

שמעתי את קריאת הביניים והיתה גם תשובה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
מה זה, את נציגה של גוש-אמונים כאן ?

מאיר פטיל (מחנה שלי) :

לא, לא, היא פשוט רוצה לקבוע שגם אותו צריך לגרש. זה הכול.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

מטרת מעצרו וההחלטה על גירושו של בסאם שקעה היא מטרה פוליטית גרידא. זהו חלק מן ההתקפה המרו- כות על העם הערבי הפלשתינאי ועל זכויותיו הלגיטי- מיות : זכות ההגדרה העצמית, הזכות להקים מדינה משלו בהנהגת אירגון השיחרור הפלשתינאי. האמת היא שחכ- נית האוטונומיה, או תכנית הבלינוניה, או תכנית הג'י- הניומיה — איך שאתם רוצים — נכשלה וכל העם הערבי הפלשתינאי מאוחד נגד תכנית זו. כל עמי העולם מאוחדים נגד תכנית זו.

חברי הכנסת, בסאם שקעה הוא ראש העיר המר- כזית בגדה הכבושה. הוא בן נאמן לעמו ולעקרונות הא- נרשות שהוא מאמין בהם והוא עקבי במאבקו נגד תכ- ניות הכיבוש וחסיל זכויות עמו, לכן אנו מברכים אותו על עמדתו זו. אנו מברכים אותו על מאבק למען שיחרור עמו. זה לא מנוגד לאינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל. מטרתה של ההחלטה על גירושו של בסאם שקעה, שהיא החלטה שרירותית, לשבור את ראשי הערים ואת המא- בק הכללי נגד הכיבוש. לכן היה טבעי שעמה של שכם כולו והעם כולו בשטחים הכבושים מאוחד נגד הפשע החמור הזה וההחלטה על גירושו ומעצרו של בסאם שקעה. בכך הם רצו להדגיש קבל כל העולם שהם מאו- חדים במאבק נגד הכיבוש ובנאמנות להנהגתם הלגיטי- מית שהיא אירגון השיחרור הפלשתינאי. מסע ההסתה הזה הוא הוכחה חדשה למדיניות האנטי-דמוקרטית של ממשלת ישראל, ההולכת וגוברת מיום ליום במיו- חד נגד האזרחים הערביים בתוך ישראל. כל ההחלטות האנטי-דמוקרטיות וההחלטה על גירושו של בסאם שקעה קשורות לפוגרום הכלכלי שעליו הודיע שר הא- צר החדש. מאה וחמישים מיליארד לירות הוקצבו להת- נחלויות, עשרות מיליארדים מוקצבים למדיניות המל- חמה והכיבוש. מדיניות הממשלה המגלה עיונות אנטי ערבית. מדיניות הכיבוש של הממשלה, המנוגדת לאינטרס הלאומי של העם הישראלי, והמפח הכיבוש עולים הרבה כסף. הם עולים כסף על חשבון פת לחמם של העניים, על חשבון החלב של התינוקות, על חשבון התמאם של משפחות העם. המאבק נגד גירושו ומעצרו של בסאם שקעה הוא מאבק נגד כיבוש, הוא מאבק בעד הדמו- קראטיה ושוויון לאומי, הוא מאבק בעד פת לחם ונגד הידרדרות כלכלית, מאבק אחד ויחיד.

חברי הכנסת, ממשלת הליכוד הביאה רק הרס וא- סונות מאז נבחרה. המוני העם ראו בהסכמי קמפ-דיי- וויד הסכמי שלום כביכול אבל שנתיים אחרי ביקורו של סאדאת בישראל אין שום התקדמות. מדיניות הממשלה, מדיניות הסכמי קמפ-דיי-וויד, נחקלה בדת סגורה. נכון שמפתח המלחמה הוא בידה של ממשלת ישראל וממשלת ארצות-הברית אבל מפתח השלום הוא בידו של העם הערבי הפלשתינאי. מכיוון שאין שלום עד שלא יתממשו

זכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי. לכן אינטרס השלום דורש שתלך ממשלת בגין, ממשלת הליכוד הלאומי, הביתה מכיוון שהיא ממשלת הכיבוש והאנטי-דמו- קראטיה. ממשלת האסונות הכלכליים. אנו דורשים חופש לבסאם שקעה; חופש לעם הערבי הפלשתינאי; חופש לעם של השטחים הכבושים. ממשלת הליכוד — הביתה.

היח"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גרוס, ואחריו — לחבר- הכנסת משה שמיר.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

אדני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפי מיטב ידיעתי, וההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם לא נתקבלה בגלל הדברים שאמר או לא אמר, אלא בגלל הדברים שעשה ועושה יום-יום בשטחים.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אבל למה דווקא השבוע ?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

בגלל מעש ההסתה יום-יום. הוא המכוון את פעו- לות אש"פ בשטחים. הוא השאיר שבעיסה לכל פעילות עוינת ביהודה ושומרון נגד ישראל.

לדעתם של המציעים אי-אמון לממשלה, יהודה ושו- מרון הם שטח כיבוש וצריך להקים בהם מדינה פלש- תינאית. אבל גם בשטח כבוש, כל עוד הוא כבוש, חי- בים להשליט סדר ולא ייתכן שיהיו שם התפרעויות והפ- קרות. הממשלה אחראית לסדר הטוב, לכך שיהיו חיים שקטים ומסודרים, לטובת האוכלוסיה כולה. האזרח הפשוט ביהודה ושומרון רוצה לחם, עבודה ושלום.

אנחנו מדינה דמוקרטית. בשום מדינה אחרת לא היה מעז חברי-הכנסת תופיק זיאר להשמיע את הדברים שהשמיע כאן מעל במת הכנסת.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
משמיעים, ומשלמים את המחיר.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

אנו מדינה דמוקרטית ובכל שטח מדינת ישראל קיים חופש הדיבור, חופש הביטוי, הכול נהנים מכל הז- כויות ועל כך אנו גאים. ואני מעז להכריז מעל במה זו שבשום מדינה ערבית, חברי-הכנסת זיאר, לא נהנים האזרחים מחופש הדיבור, מחופש הביטוי, כפי שנהנים ערביי ישראל.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
מה זה שייך לעניין ?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

זה שייך לעניין. הם לא נהנים מחופש זה לא ב- עיראק, לא בסוריה ולא במצרים. אצלנו יש חופש, אצ- לנו יש דמוקראטיה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
דמוקראטיה של כיבוש.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל) :

כל ממשלות ישראל בעבר ובהווה עשו ועושות הכול כדי להגיע לדו-קיום בשלום ולחיים משותפים. כמובן, פה ושם יש בעיות אבל בעיות קיימות גם לגבי יהודים. חברי-הכנסת תופיק טובי חושש מפאשיסם. הוא מת-

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

ריע נגד פאשיסם- הפאשיסם האמיתי הוא הלאומנות ה-
ערבית ההולכת וגוברת בין ערביי ישראל. ממשלת יש-
ראל מגלה סובלנות אין קץ לגבי הלאומנות הערבית
שמתבטאת לא רק בדיבורים, אלא גם במעשים ובפעילות
עוינת שאנו עדים לה יום יום — בהטמנת חומר נפץ
באוטובוסים, בשכונות העיר, במקומות מרכזיים. יום יום
מסכנים חיי אדם, חיי ילדים. ילדים נוסעים לבתי-הספר
ונהגים בדרך. כמה קרבות יקרים הפילה פעילות עו-
ינית ורצחנית זו? מיידים אבנים על כל רכב של
צה"ל, מציתים צמיגים, מעלים רכוש באש.

חבר-הכנסת תופיק זיאד, תקשיב פעם לאמת ותשמע
מה היה לפני זמן-מה בטול-כרם: ליד הכפר נפצע אורח
ישראלי ושכב על הכביש מתבוסס בדמו. הילדים ילדי
טול-כרם חגגו סביבו, עשו חגיגה ושמחה במקום להו-
שיט לו עזרה, בראותם שיהודי נפצע דמו שוהה. מאין
השנאה העיוורת הזאת?

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה ראתה את זה?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
מי הם המחנכים את הילדים האלה לשנאה תהומית
כזאת?

תופיק זיאד (חזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
למה אינך מזכיר את אלפי הילדים שנרצחו במחנות
הפליטים?

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
אבל זה היה במלחמה גלויה. מצדנו, מצד ממשלת
ישראל ומצד אורחי ישראל, ללא הבדל, מנסים ליצור
אווירה של חיים משותפים, משחררים מחבלים, ושר ה-
בטחון עור ויצמן, שחשבו כי הוא קיצוני, ניסה בכל
הדרכים לקיים שיחות. הוא החזיר את נאטשה. אנו מג-
לים סובלנות יום יום.

חבר-הכנסת אורי אבנרי, אני שואל אותך: איפה
מכילים את חומר הנפץ שטומנים באוטובוסים במרכז
העיר? מי עושה זאת? הרי לא עושים זאת בשמיים,
אלא עושים זאת בבתים, אולי גם בביתו של בסאם שק-
עה. אני לא אומר בוודאי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
אולי בביתך שלך?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אולי אפשר לשאול אותך שאלה? כבוד הרב — אני
לא יודע אם אתה רב — — —

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
אני לא רב, אני יהודי פשוט.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אם כך, אולי כבוד חבר-הכנסת גרוס יוכל להביא
לנו דוגמה אחת מן ההיסטוריה, שגירוש ראשי ערים ופי-
צוץ בתים השיגו איזה הישג שהוא נגד מלחמת גרילה
או מלחמת טרור. אני מבקש דוגמה אחת. אני אומר לך
שמעשים כאלה רק יחמירו את המצב וישפכו חומר נפץ
ודלק על חומר הנפץ הקיים.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
חבר-הכנסת פעיל, אני לא נוקט כרגע עמדה לעצם
העניין, אבל אני רוצה לשאול אתכם מדוע לא שמענו
מפי חבר-הכנסת וילנר, מפי חבר-הכנסת טובי, מפי
חבר-הכנסת זיאד וחבר-הכנסת אבנרי, שיעלו פעם אחת
על הבמה זאת ויכריזו: חידלו ממעשיכם? ערביי
ישראל, ערביי השטחים — אתם רוצים מדינה פלשתי-
נאית, אבל לא זו הדרך; לא רצח ילדים, אלא מאבק
פוליטי בזירה הבין-לאומית, מאבק באמצעות העתונות,
באמצעות כלי התקשורת. הרי יש לכם ידידים בכלי
התקשורת, מדוע לא תכריזו זאת מעל במת הכנסת?

אורי אבנרי (מחנה שלי):
לידיעתך, אני השתתפתי לפני זמן קצר בוועידה יחד
עם אנשי אש"פ ברומא ונאמתי חצי-שעה על נושא זה.

מאיר כהן (הליכוד):
זוה באמת מאוד הועיל לך, מאוד הועיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
מה שאתם עושים כלפי שקעה, בוודאי לא יועיל,
אתם ממש מכינים להם את הרקע להניח חומר נפץ ולד-
רוק פצצות.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
בסאם שקעה הגיש עתירה לבג"צ, ובית-המשפט ב-
ישראל הוכיח שהוא עושה צדק.

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תעזוב את בג"צ. זה עניין מדיני.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):
העניין מונח עתה לפני בית-המשפט העליון. הבה
נחכה עוד יום-יומיים ונראה מה יגיד בית-המשפט, וממ-
שלת ישראל בוודאי תקבל ותבצע את פסק הדין. אין
מקום להציע אי-אמון לממשלה ולכן נצביע נגד הצעה
זו.

ה"ר מ. ל. מרון:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה שמיר, ואחריו —
לחבר-הכנסת מאיר פעיל.

משה שמיר (בנא"י):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ייתכן שהדיון הזה
מיותר מעיקרו. אפשר לסמוך על הממשלה הזאת שהיא
תיכשל גם בבג"צ הנוכחי, ואולי אפילו איננה רוצה לזכות
בו. היא כל כך מחולקת ומתוססת בכל עניין שוודאי יש
לה היסטוסים גם בעניין זה. אבל לגופו של דבר, אין לי
מאומה נגד מציעי אי-האמון. בסאם שקעה נאמן עליהם
יותר מכל ממשלה בישראל, ובוודאי מכל ראש ממשלה
בישראל. מציעי אי-האמון חושבים שמנהיגי ישראל כולם
משקרים. מציעי אי-האמון הנוכחי חושבים שמנהיגי
הערבים דוברים אמת. אמנם כשמנהיגי הערבים אמרים
שמטרתם להשמידנו אזי לדעת מציעי ההצעה הזאת הם
משקרים. אבל כשמישהו מהם מטשטש את הדברים ש-
אמר עלינו ומנסה לרמוז או מעז להופיע באיזה מקום
שבו מדברים על אפשרות של דו-קיום עם היהודים, או
אז לדעת מציעי הצעת אי-האמון הזאת הוא דובר אמת.
הקירבה בין מציעי אי-האמון כאן לבין אש"פ גדולה מ-
קירבתם לכל מפלגה שהיא בכנסת, פרט להם עצמם.

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה גזעני ומדבר כמו גזען.

משה שמיר (בנא"י):
סאדאט מעוניין בפתרון הבעיה הפלשתינאית כדי להחליש את ישראל.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
קצת בושה.

משה שמיר (בנא"י):
אינך מכיר את ההיסטוריה הערבית. אולי אתה בור ועם הארץ.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
האכזריות אינה קשורה עם הערבים אלא עם משטר פוליטי.

משה שמיר (בנא"י):
אינך מכיר את המציאות. תקרא מה עשו אנשי נצ"ר לאנשי שכם ומה עשו אנשי שכם לאנשי נצרת כשלא היה שלטון שעשה שלום ביניהם על כרחם.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
רק זה חסר לי שאתה תלמד אותי היסטוריה ערבית.

משה שמיר (בנא"י):
המטרה היא להחליש את ישראל, יאת זה עושה בס"אם שקעה ואת זה עושה סאדאט.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
את זה אתה עושה.

משה שמיר (בנא"י):
ואת זה עושים נציגיהם בבית הזה, ולכך עוזרת ממ"שלת ישראל אשר מחלישה אותנו, מפקירה את גבולותינו ומפקירה את כל יסודות הבטחון של המדינה הזאת.

הוי"ר מ. ל. מרון:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, ואחריו — לחבר-הכנסת שמואל פלאט-שרון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לנתח את פרשת גירוש — או האיום בגירוש — של בסאם שקעה משתי בחינות, ושתיהן פוליטיות בלבד, ואעשה זאת ב"קיצור.

הבחינה הראשונה: אני חושב שהחלטה הממשלה לגרש את ראש עיריית שכם היא משגה פוליטי מן המע"לה הראשונה מבחינת מדיניות הפנים. החלטה זו תעורר ותגביר תסיסה ושנאה כלפינו בגדה וברצועה. החלטה זו כבר הפכה את בסאם שקעה לגיבור לאומי בעיני עמו, ואין זה משנה היכן יהיה החלטה זו גרמה להתפטרות ראשי ערים — נדמה לי כי עשרים-וחמישה מהם כבר התפטרו. זאת אומרת שיש סימני תסיסה המורים, עד כדי מרי אזרחי. החלטה זו גרמה לשביתות, ואני רוצה להודיע כאן את הערכתי שאם בית המשפט לערעורים לא ידחה את הפנייה אליי ואם לאחר מכן תגרש הממשלה את ב"סאם שקעה, זה לא יסתיים רק במרי אזרחי. רציתי להס"ביר לחבר-הכנסת גרוס שאם רוצים להיאבק בטרור וב"גרילה, דרוש שכל, וזה מה שחסר לממשלה. לו היה

חמסי על הליכוד ועל הממשלה. שנתיים ימים אחרי ביקור סאדאט בבית הזה הוא פותח אתמול את המאה 15- לספירה המוסלמית בחידוש הג'יהאד והאימפריאליזם הפאן-מוסלמי בלב סיני, למרגלות הר חורב, הר משו. שם מחלקים אנשיו מפות של האזור שבהן מופיעה ארץ ישראל ומדינת ישראל, שם באר-שבע ולוד ורמלה מצויינות במיוחד תחת השם פלשתיין. מדינת ישראל מחוקקת ואיננה עובדה זו היא העובדה הבסיסית היוצרת בכל מקום, בשטחים, במדינת ישראל עצמה ובכל חלק של העולם הערבי את הידיעה, את הבטחון ואת ההכרה ש"אפשר להחציף פנים, שאפשר להתקומם, שאפשר להע"רים, שאפשר לרצוח הרבה יותר מאשר בעבר, כי מדינת ישראל וממשלת ישראל מתפוררות ונסוגות לעיניהם.

החזית הערבית המוסלמית אחידה היא, ובסאם שקעה הוא חלק ממנה. הוא עצמי אומר זאת, וחבריו כאן אומ"רים זאת. יש בה מפציעים.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבל סעודיה...

משה שמיר (בנא"י):
גם סעודיה היא חלק מכס, היא תומכת בכס, עו"זרת לכס, מצביעה יחד אתכם באו"ם. סעודיה יחד אתכם מכינה את כיבוש ירושלים.

יש בחזית הערבית המוסלמית המאוחדת טילים ויש בה תותחים ויש בה מניחי מוקשים ויש בה ראשי ערים ויש בה ועד הכוונה פלשתינאי ויש בה יחידת איגוף פסיכולוגית, סוס טרויאני אשר מיועד לפנות את הדרך למפציצים, לטילים, למוקשים, לרצועתי הילדים, לשורפי האוטובוסים ולראשי הערים, והסוס הטרויאני הזה הוא סאדאט ואנחנו פתחנו לו את שערי עירנו ואת שערי ארצנו. אם כן, מה גבוא ונלין על אנשים האומרים: אנו אחיהם והם אחינו ואנו חלק מהחזית הערבית? הם דוברים אמת, הממשלה משקרת.

שר החוץ המצרי בוטרוס גאלי הסביר לשתיים-עשרה מדינות אפריקניות מדוע עליהן להסכים לחילופי שגרירים של מצרים עם ישראל.

הוי"ר מ. ל. מרון:
אני מצטער, זמנך תם. חמש דקות עברו.

משה שמיר (בנא"י):
היית צריך להודיע לי דקה אחת קודם.

הוי"ר מ. ל. מרון:
אבקש לסיים.

משה שמיר (בנא"י):
בוטרוס גאלי הסביר לשתיים-עשרה מדינות אפרי"קניות מדוע עליהן להסכים לחילופי שגרירים של מצרים עם ישראל והמליץ לפניהן לא לחדש את קשריהן עם ישראל. זו אותה חזית מאוחדת.

לסאדאט דרוש פתרון הבעיה הפלשתינאית למען עצ"מו, לא כל-כך למענם. כאשר יבוא הזמן, ואם יהיו לו, חס ושלום, ידיים חפשיה, יכה בכס והוא יחסל אתכם ואז תזכרו בגעגועים את ימי הממשל הישראלי, כי אין אכזריות גדולה כאכזריות ערבי אחד על אחיו, ואתה יודע זאת יותר טוב ממני.

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

עקשנים, אותם אנשים הרוצים במדיניות קשוחה, אנשים שאין להם תבונה מינימאלית איך לנהל מדיניות ישראל כלפי הבעיה הקשה הזאת של העימות עם הפרובלמה הפלשתינאית.

היח"ר מ. ל. מרון

חבר-הכנסת פלאטו-שרון לא נמצא באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת קלמן כהנא, אחרי לחברת-הכנסת שלומית אלוני, ואחריה לחברת-הכנסת גדעון האוזנר.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמובן לא אצטרף להצעת אי-האמון המוצעת היום על רקע ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם. רחוק אני מרחק עצום מהמציעים הצעת אי-האמון ומכוונותיהם. הם מצדיקים עמדות ודעות אשר דוגלים בהן שונאי ישראל הרוצים את רעתה.

אינני יכל גם לראות בראש עיריית שכם כבשה צחור-רה חפה מפשע. אין כל ספק שעמדותיו עוינות את מדינת ישראל ולא מעט משותף לו ולאירגון המרצחים אש"פ בהחלט מתקבל על דעתי שיש בידי משרד הבטחון צי-מוקים מספיקים לגירושו של ראש עיריית שכם על-פי פעולתו במשך השנים האחרונות. זה מספיק בשבילי לא להצביע בעד הצעת אי-האמון לממשלה על רקעה של ההצעה, אף-על-פי שאני לי, לצערי, עודף אמון לממשלה הזאת, כפי שהבטיח זאת גם בעבר. אך לא אוכל להסתפק בזה ועלי להוסיף: צורת הטיפול מצד הממשלה בפרשה כולה איננה מגדילה את האמון בה. עצם העובדה שהשיחה הודלפה לעיתונות, העובדה ששר הבטחון קרא עליה לראשונה בעתון, שעתון פירסם אחרי כן פרוטוקול מהשיחה, שאחרי השיחה של שר הבטחון עם ראשי ערים הודלפה הודעה ששר הבטחון יציע לעכב את הגירוש, שאחרי כן נתקבלה בוועדת השרים לענייני בטחון — כפי שהודלף כנראה, מפני ששיבות ועדה זו הן סודיות — החלטה פה-אחד לאשר את הגירוש, ששר הבטחון הודיע אחרי כן שמטעמים מסוימים תופסק פעולתו של המתאם בשטחים ושהפסקת פעולה זו, כפי הנראה ברורות, מתקבלת בהתנגדות בצמרת הצבא — כל הדברים האלה מוכיחים שכאן היה טיפול בלתי יעיל, טיפול אשר איננו מתאים לעניין עדין כמו היחסים בשטחים. כל אלה אינם מגבירים את האמון בממשלה ועל כך יש להביע צער.

היח"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שולמית אלוני, ואחריה — לחברת-הכנסת גדעון האוזנר, אחרון המשתתפים בדיון זה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, רשותי חברי הכנסת, בלא קשר לדברים שאמר לו לא אמר ראש עיריית שכם, ואין אנו יודעים בדיוק מה אמר בחדר סגור ועקב פרובוקאציה — מסתבר לפי דיונים שהיו בוועדת החוץ והבטחון שהדברים שנמסרו בשמו היו לא מדויקים — מכל מקום ברור שמה שהודלף וכפי שהודלף נעשה במזיד ולצרכי גקם עליידי מפקד העיר שכם שישב באותה שיחה, שהוא איש גוש-אומנים, ואשר אמר — וחדברים פורסמו — שיש ברצונו ללמדו לקח על שנתן גיבוי לבג"צ שהגישו בעלי הקרקעות אשר הופקעו לצרכי אלון-מירה.

להם שכל, היו מוצאים עכשיו דרך לחזור בהם ולהציב את ראש עיריית שכם על כנו ביישוב-הדעת.

ועכשיו הבחינה השנייה: השפלת מעמד ישראל ב-חוק. ביליתי עכשיו שבועות מספר בחוק-לארץ, לא צריך להיות בחוק-לארץ כדי לדעת מה המצב. הגישו לנו היום סקירת עתונות העולם בעברית. אקרא לפניכם רק את הכותרות בעתונות העולם בפרשת בסאם שקעה. "ניו-יורק טיימס": "מעשה השטות בגדה המערבית"; "סאנדי טלגרף": "פצצת זמן בגדה הרוכה להתפוצץ"; "אקונומיסט": "שיחת מלכודת"; "טיימס": "שני ראשי עיר טוענים כי ישראל מנסה להשתיקם על-ידי האשמת מות כוזבות"; "הראלד טריביון": "ראש העיר שכם היה סוכן אש"פ, דברי ישראל" — "... התנהגותו של מט לא היתה לרצון ויצמן ועל כן ביטל את התפקיד וניטר את האיש...". ראו נא לכדי איזה סיבוך הסתבכנו.

אמנון לין (הליכוד):

בגלל זה אתה רוצה לפטר את עזר ויצמן? מאיר פעיל (מחנה שלי):

לא, בינתיים אני מציע לו אי-אמון.

גאורדן: "אי שקט ערבי בעקבות מעצרו של שקעה — איום על השיחות", הכוונה לשיחות השלום. שוב גאורדאן: "ראשי ערים בגדה התפסרו בעוד שקעה מכין העירוע", "ניו-יורק טיימס", שהוא יחסית איחד לנו במשך כל השנים, כותב: "מעצר ראש העיר הפלשתינאי מצית זעם בשטח הכיבוש".

עכשיו רוצה אני לומר לכנסת: עם כל אדם שאתה נפגש כיום בחוק-לארץ, יהודי ושאינו יהודי, מאוהדי המשטר הזה בישראל, והם הולכים ומתמעטים, ומאוהדי ממשלת המערך לשעבר — והרי ראש מפלגת העבודה, שמעון פרס, הוא האיש שעורר כאן בכנסת את כל בעיית שקעה, בנוסף למיעת בגא"י, והוא התחיל להסית ולהדיח בגושא — אף אחד מכל אלה שאפשר לומר כי הם מאוהדי המשטר ואינם מהאוהדים שלי, למשל, אינו יכול להסביר מה רוח שטות אחזה בממשלת ישראל בפרשת בסאם שקעה. נדמה להם שאמרו אחז את הממשלה הזאת וכולם מגיעים למסקנה שכנראה הכוונה היא לטרפד את השיחות בדבר הקמת הממשל העצמי הפלשתינאי. זאת כדי להוכיח לכל העולם שיש תסיסה, שאין ראשי ערים, שאין עם מי לדבר ושאינו צורך לקיים בחירות. זה יישמש תירוץ לומר בשנה הבאה לעולם: אמנם התחייבנו לקיים ב-1980 שיטה כלשהי של בחירות בגדה וברצועה לממשל העצמי הפלשתינאי, וראש ממשלת ישראל אף חתם על כך, אבל אין עם מי לדבר. כלומר, מכינים צי-דוק, תירוץ, כדי לא לבצע את אשר התחייב לעשות. אם יש פרובוקאציה, הרי גירוש בסאם שקעה הוא הפרובוקאציה. גירוש בסאם שקעה גירוש, לפי דעתי, לבעיות קשות בשטחים המוחזקים ולא רק למרי אורח אלא ל-יותר מזה. פרשת בסאם שקעה עלולה לגרום לכך שיהיה לממשלה תירוץ כדי לא לבצע מה שהיא חתמה עליו בקמפ-דייוויד, היינו לא לקיים את הבחירות הראשונות בממשל העצמי הפלשתינאי. כתוצאה מכך מעמד ישראל בעמים ילך ויתגמד. אם חברת-הכנסת משה שמיר הנכבד מאזר מאזר, טוען כי יש כאן סוכנים שחברו יחדיו עם אויבי ישראל כדי לגמד את מעמד ישראל ב-עולם, אני רוצה להודיע לו שהסוכנים האלה הם אותם

חוברת ה', ישיבה רע"ב

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומתנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם —

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

אדוני, את השאלה הזאת שאלת אותי גם בוועדת ה" חוקה, חוק ומשפט וגם מעל במה זו ואחר כך אמרת ש" יאומצו הדברים בצו המושל הצבאי. הם כתובים בפרו" טוקול ועדת החוקה, חוק ומשפט וב"דברי הכנסת".

שרי-המשפטים ש. תמיר :
אין ויכוח.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

אם אין ויכוח, והעניין הוא טכני בלבד, הרי שזה אות של חולשה להשתמש בגירוש במקום להעמיד אדם לדין אם עבר עבירה. אם לא עבר עבירה אלא אמר דבר רים חמורים שאין לומר אותם — יש להעמיד אותו ב" מקומו בדרך המקובלת לגבי אומרי דברים חמורים. מי שמגרש אנשים מבתים הוא חלש ורק ממשל חלש מנצל שלטון כיבוש של צבא לצורך גירוש אנשים — — —

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מצטער, קבענו חמש דקות.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

היתה פה הפרעה.

היו"ר מ. ל. מרון :

לא היתה הפרעה אלא תבהרה שהובאה בחשבון.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

קובעים חמש דקות ומדברים רבע שעה.

היו"ר מ. ל. מרון :

שום נואם לא דיבר יותר מחמש דקות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

כאשר אתה לא יושבת בראש הישיבה, הנואמים ש" נקבעו להם חמש דקות דיברו רבע שעה.

היו"ר מ. ל. מרון :

איש לא דיבר יותר מהזמן שקבעה ועדת הכנסת.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

אדוני הישב ראש, אני מסיימת דברי.

אי-אפשר להשתחרר מהנרשם שהממשלה נוהגת ב" היסטריה, בחולשה, בניגוד לחוק, צדק וסדר, בכך שהיא עצמה מסלפת דברים שהודלפו, החליטה לגרש אדם מ" ביתו ואיננה נוהגת באנשים אלה כמו בכל אורח או תור שב שעבר, אם עבר, עבירה במסגרת ההתמודדות במערכת המשפטית שלנו. בשל מוסר כפול זה, בשל העמדת הפנים, בשל פירסום כוונת בחץ-לארץ על מהות החוק ושימוש שונה בחוק — אני חושבת שיש להביע אי-אמון לממשלה אשר מאבדת את הלגיטימיות שלה בשל עירעור שלטון החוק.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לתבר-הכנסת גדעון האזנר.

גדעון האזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

אדוני הישבר-ראש, כנסת נכבדה, אנו יכולים לדון במסגרת דיון זה אך ורק באופן טיפולה של הממשלה בנושא, שכן הנושא לגופו תלוי ועומד בבית-המשפט.

לצער, טיפולה של הממשלה היה כושל. הממשלה

לגופו של עניין, בין שאמר, ובין שלא אמר, הטיפול בפרשה הוא עדות למוסר כפול ולשיבוש הנורמות החז" קיות במדינת ישראל מתוך היסטריה, וגרוע מכך, מתוך חולשה. יתר מכך, לפנינו עדות ששר המשפטים, מר שמואל תמיר, בשם ממשלת ישראל, נתן מעל במה זו וכן בוועדת החוקה, חוק ומשפט הצהרת-יכוב כאשר הו" דיע בחודש מארס שנה זו, עם תיקון תקנות ההגנה (שעת חירום) (מעצרים וגירושים), כי תחת שלטון ישראל לא יגורשו ולא יוגלו עוד תושבים כפי שעשה השלטון המאנ" דאטורי לאנשים כשר המשפטים ולחבריו אנשי אצ"ל ולח"י.

אררי אבנרי (מחנה שלי) :

תחזרי על דברך האחורנים, בבקשה.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

אדוני שר המשפטים, תרשה נא לי להזכיר לך שמעל במה זו אמרת בהתרגשות רבה, כאשר הבאת את התיקון לתקנות ההגנה לשעת חירום, כי לא יגורשו עוד תוש" בים כפי שעשו לאנשי אצ"ל ולח"י. בוועדת החוקה, חוק ומשפט הבטחת כי תיקון בחוק יוחל על-ידי צו מושל גם לגבי תושבי הגדה.

שרי-המשפטים ש. תמיר :

רצצה תשובה ?

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

בבקשה.

שרי-המשפטים ש. תמיר :

מכיון ששאלת, אשיב לך. החוק כפי שנתקבל התחלט שהוא ייושם בשינויים המחוייבים במערכת הראשונה ליהודה שומרון וחבל עזה. משרד הבטחון בתיאום עם משרד המשפטים עומדים לפני השלמת היישום הזה. היו הצעת שונות. הנושא נדון בממה בחינות והוא ייושם ב" שינויים המחוייבים כפי שהובאו. אני לא ערכתי את ההשוואה שאת ערכת.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

עשית זאת. זה כתוב ב"דברי הכנסת".

שרי-המשפטים ש. תמיר :

כפי שהודעתי למליאה ולוועדה.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :

ובכן, רבותי חברי הכנסת, השינויים המחוייבים כפי שהובאו לוועדה ולמליאה הם בתחום הטכניקה של החלת החוק ולא במהותו הקובעת שלא יהיו עוד גירושים. לכן גם הודגש על-ידי שר המשפטים ותומכים אחרים בתיקון שיש לזה ערך הסברתי עצום בעולם כולו מבחינת שינוי החוק המאנדאטורי אשר כל שרי המשפטים שהיו למדי" נת ישראל קראו לו חוק נאצי.

שרי-המשפטים ש. תמיר :

א. איש לא קרא לו חוק נאצי. קרא לו יעקב שמשון שפירא כפי שקרא ; ב. האם עלי להסיק מדברך שאת מציעה חקיקה פארלאמנטרית לגבי יהודה ושומרון ו" חבל עזה, או שאת רוצה שהדבר יעשה באמצעות הממשל הצבאי ?

— הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת; הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

שבסאם שקעה צריך לחזור להיות ראש עיריית שכם. זהו עניין אחר. אבל אפשר לבטל את הגירוש ולפקח עליו ולומר לו שאם יסתכן עד פעם בפעילות מחתר-תית, יגורש מהארץ. אני חושב שזה מצא של כבוד לפרשה האומללה שהטיפול בה לא היה מוצלח. אני אמנע מהצבעה בנושא זה.

הד"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה על הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אפשר להצביע על שתי ההצעות יחד.

הד"ר מ. ל. מרון :

בבקשה. אני מעמיד להצבעה את הצעות אי-האמון שהובאו על ידי חברי-הכנסת תופיק טובי ואורי אבנרי. (קריאה : מי נמצא ?)

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית) :

אפשר למנות ?

הצבעה

בעד הצעת סיעות החזית הדמוקרטית

לשלום ולשוויון ומחנה שלי להביע

אי-אמון לממשלה בשל ההחלטה לגרש

את ראש עיריית שכם — מיעוט

נגד — רוב

הצעת סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

ומחנה שלי להביע אי-אמון לממשלה בשל

ההחלטה לגרש את ראש עיריית שכם

לא נתקבלה.

הסתבכה שלא לצורך. היא הביאה לידי כך שאיש לא כל כך חשוב גרם לקליקול דברים שהם חשובים באמת. יהודה, שומרון ועזה הוצפו על-ידי תעמולה עוינתת ח" ריפה. באה התפטרות קולקטיבית של ראשי רשויות מקר-מיות, וזאת בשעה שמתנהל משא-ומתן לאוטונומיה. הגורמים המוניציפאליים בגדה וברצועה מפגינים שאין להם לשון משותפת עם ישראל, וזה ודאי איננו עוזר למשא-ומתן. יתירה מזאת: העניין התגלגל לממדים בין-לאומיים. אם משהו בעולם לא שמע את שמו של שקעה ואפילו איננו יודע ששם, עכשיו הוא יודע גם מי זה בסאם שקעה. הוא נהפך לאישיות בין-לאומית. הת-קיים מושב מיוחד של עצרת האו"ם לגבינו. את זה אנו הגשנו לשקעה על טס של כסף.

אם אכן הוא ראוי לגירוש, אם אכן אי-אפשר לסבול את נוכחותו בגדה מפני שהוא מהווה סיכון בטחוני שאי-אפשר לפקח עליו, אז אין מה לדבר אחר, אז אין סיבה להזמין אותו לשיחות ולבקש אותו שישמיע את דעתו על הטרור הזרועתי, אז דברי הבלע שלו אינם מעניינים, מעשיו קובעים. אלא שהיום, כמובן, בכל העולם מתקבל הרושם שעל הדברים שהשמיע, על הדעות שהביע, על כך הוא עומד להיות מגורש. אבל על דעות והשקפות אין מגרשים אדם. אם השקפותיו מסוכנות, אפשר לכל היותר להדיח אותו מתפקידו, כי הוא מכהן בכהונה רבת אחריות וקשה לסבול בכהונה כזאת איש שדוגל בהשקפות כאלה. אבל אין לגרש אותו. אני ער לכך שהעניין הסתבך גם לנושא יוקרתי, ואני רוצה, בכל הכבוד, להשיא עצה לממשלה גם ברגע אחרון זה, בלי שהדבר יפגע ביוקרתה. אפשר להיענות לפניות של ידי-דים, של ארצות-הברית, של ידידים אחרים שדיברו ב-עניין זה בעצרת האו"ם, ואפילו לבקשתו של האו"ם אפשר פעם להיענות כמחווה. אפשר להיענות לבקשתה של מצרים אלינו ולהסתלק מהגירוש. זה איננו אומר

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת: מסקנות ועדת החוץ והבטחון בנושא הסכם הגפס עם מצרים.

הד"ר מ. ל. מרון :

תודה.

הד"ר מ. ל. מרון :

נשמע עתה תודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

משנה למחיר הכנסת ש. יעקבסון :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הינחו

ה. הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה

בעניין ההתנחלויות

הד"ר מ. ל. מרון :

מסוגל עוד לזכור אותם, לעכל אותם ולהבין אותם. ובאמצעות כשרון זה מצליחה הממשלה להוליך שולל את הציבור כאילו היא מושלת.

חברי הכנסת, היום אנו נמצאים במצב של ספיגת המהלומה שהנחית שר האוצר על ציבור השכירים, שכבות ביניים חלשות, באמצעות תכניתו, ציבור שנעשה הקרבן היחיד כמעט שעליו הוטל משא התיקון כביכול של המשק. את דעת המערך על תכניתו של שר האוצר נאמר בדיון על תודעת שר האוצר, נזהיר מפני מגמתיה

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצעת המערך לה-ביע אי-אמון לממשלה. את ההצעה ינמק חברי-הכנסת דניאל רוזוולי.

דניאל רוזוולי (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק כי הממ-שלה שאנו מביעים לה אי-אמון מצליחה בעניין אחד הצלחה חסרת תקדים. הנושאים, העניינים והשערוריות שהממשלה מצליחה להנחית על הציבור תוך כשלונות והכשלות באים עלינו בקצב מסחרר כזה שהציבור אינו

קודם לכן בצורה ששמענו, מוצגת כאן תכנית שסגן שר הבטחון ושר האוצר לשעבר מעריכים את עלותה במאה החמישים מיליארד לירות. נניח טעו באפס אחד ומדובר "רק" ב-15 מיליארד לירות. נניח שתלק מהיחידות האלה מתוכנן להקים בכמה ישובים בבקעה — ואגב, אף אחת מהיחידות האלה איננה מתוכננת לא בגולן, לא בגליל, לא בנגב ולא בערבה — הרי לנגד עינינו, דווקא בעת כזאת, כאשר הממשלה מדרבת על קיצוץ תקציביה, על הקפאת השקעותיה, היא בונה בחבל פה את היחידות האלה. על חשבון מה? במקום מה? מאילו מקורות? אמנם שמענו אתמול את שר האוצר אומר שדירה בקרני שומרון וזוהי מדירה בראשון-לציון. אבל האם באמת עומדות דירות אלה מול אלה?

מנחם פבידור (הליכוד):

קראת את החוברת של רענן וייץ. הוא מוכיח ש-70% של המתנחלים מאז מלחמת ששת-הימים אין להם דירות. כאשר מדובר ב-15,000 דירות, אתה יודע שהכוונה לתת דירות לאלה שאתם הנחלתם אותם, שאתם יישבתם אותם.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יש להם דירות בתל-אביב.

דניאל רוזוליו (המערך):

חברי-הכנסת סבידור, אתה ער לעובדה שאני עשיתי הבחנה ברורה ומוחלטת בין התיישבות הכרחית ואחר-אית, שצריך שיהיה בה דיור — וקבעתי עובדה אחת ש-אתה יודע אותה כמוני, שדירות אלה אינן מיועדות לה — לבין התכנית שמדברים עליה בגלל אותה סיבה שהוד כרתי, והיא להקל על שר החינוך והתרבות שבא ל-שכנע את אנשי אלון-מורה שיתנהגו יפה, והבטיח הקמ"ת של 15,000 יחידות דיור שרובן בלב יהודה ושומרון. מותר לי לשאול: מניין זה יילקח? אין שם דיור לא ל-צריני, לא לכרמיאל, לא לנגב, לא לגלגל.

יהודה בן מאיר (חזית דתית לאומית):
זה יבוא על חשבון תל-אביב.

דניאל רוזוליו (המערך):

שאלתי את השאלה לנוכח המדיניות ששמענו עליה היום מפי שר האוצר. שמענו על תמיכתך בתכנית. התכנית אומרת שיש לקצץ בהשקעות. אין אלה עומדות מול הדירות שאתה מזכיר.

יהודה בן מאיר (חזית דתית לאומית):
בפירוש נאמר בתכנית: חוץ מבנייה למגורים. או שאינך שומע, או שאינך רוצה לשמוע, או שאתה רוצה להטעות בידעין. חוץ מבנייה למגורים. כאן מדובר ב-יחידות דיור.

דניאל רוזוליו (המערך):
חברה-הכנסת בן-מאיר לא רק שאינו שואל שאלה ברשות, אלא הוא קורא קריאות-ביניים בלי רשות, וזה לא בסדר על-פי הנהגה שהונהג על-ידי הקואליציה.

(חברה-הכנסת י. בן-מאיר קורא קריאת-ביניים)

אורה נמיר (המערך):
לא, זה לא יבוא על חשבון תל-אביב.

האנטי-סוציאליזם, יציין את סכנת האבטלה, קפאון המשק וזירון האינפלציה כתוצאה מתכנית זו שהובאה לפ-נינו. אבל רצוני עתה שנוכח ררגע מה עוללה לנו הממ-שלה ומה התרחש בשבוע שעבר:

אירוע בסאם שקעה וכשלונו — לא נדון על כך, כי הדבר נידון קודם כאן והדבר מצוי בערכאה משפטית, אבל יש לזכור שאפילו סגן שר הבטחון לא יכול היה להגיד אפילו מלה טובה אחת על דרך הטיפול בפרשה זו, ואגב, יש בכך אחריות מיניסטריאלית לשר הבטחון עזר ויצמן. הדרך שבה מערכת הבטחון דנה בקיומו או בביטולו של תפקיד מתאם הפעולות בשטחים, והצורה שהדבר הובא לא רק לידיעת הציבור אלא גם לידיעת ה-מתאם לענייני השטחים עצמו; התלונות על הדלפות מ-דיוני ועדת האוטונומיה, תלונות שבאו מפי שר בממ-שלה; הדרך שבה מטפלת הממשלה המצויה במילכוד גוש-אמונים, פסק-הדין והמילכוד שלה עצמה בנושא אלון-מורה, דרך המביאה את היועץ המשפטי לממשלה להגן על התחכמויות ביצוע פסק-הדין בעניין אלון-מורה, ו-תכנית ההתנחלות של הממשלה — על כל אלה עוד נרחיב את הדיבור. כל אחד מהנושאים שהזכרתי ראוי להבעת אי-אמון לממשלה וכל זאת קרה בשבוע אחד. חזרי הכנסת, ממשלה זו אינה מסוגלת עוד לשאת באחריות לניהולה של מדינת ישראל.

חברי הכנסת, הצעת אי-האמון הזאת ממוקדת בעניין החלטת הממשלה, ועדת השרים המיוחדת — ואגב, אינו ועדת שרים בממשלת ישראל מגבשת בסופו של דבר תכניות התיישבות והתנחלות? ידוע לנו שגם בעניין זה קיימת אינפלציה של שלוש מאות אחוז, כי במקום ועדה אחת קיימות כבר שלוש ועדות הדנות בנושאים אלה. קיימת ועדה משותפת עם המחלקה להתיישבות לתכנית התיישבות. לידה קיימת ועדת התנחלות, ועכשיו קיימת ועדה נוספת הדנה בתכנית התיישבות.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
יש גם ועדת שרים להתיישבות.

דניאל רוזוליו (המערך):

וזהי הוועדה המשותפת. אולי יש גם ועדה רביעית. חברי הכנסת, מדוע הוצאה תכנית זו? היא הומ-צאה כתשלום מס עובד של הממשלה לגוף אשר למעשה מנהל אותה בתחום הזה והוא — גוש-אמונים, התופעה האנטי-דמוקרטית והמסוכנת ביותר במדינה, תכליתה של התכנית הזאת היא להמתיק כביכול את הגלולה של הצורך לקיים את פסק-הדין בנושא אלון-מורה. מה מציגה תכנית זו?

א. את הטישטוש שבין התנחלות הרפתקנית תוך ביזבוז משאבים משווע בלב הישוב הערבי בשומרון לבין הצורך האמיתי לקיים מעשה התיישבותי רציני לאורך גבולות הבטחון ברמת-הגולן ובבקעת-הירדן. אשר זה למעלה משנה הוקפא למעשה כל פיתוח משמעותי בהם; את הטישטוש בין הרפתקה זו לבין הצורך למקד תנופה התיישבותית בגליל ובאזורים בנגב המצויים בסכנה של דילדול הישוב היהודי שם.

ב. הכרזות ריקות מתוכן על בניית 15,000 יחידות דיור כביכול באזורי יהודה ושומרון בעת שאזורים חשו-רים בארץ נמצאים במצוקת דיור חמורה ביותר.

ג. לנוכח התכנית הכלכלית, שאת פרטיה שמענו

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

שכל יום היה ראוי להגיש נגדה הצעת אי-אמון. מה עש-
תה אז סיעת הליכוד? במשך שלוש שנים וחצי הגישה
רק שש הצעות אי-אמון.

תמר אשל (המערך):
לא היה על מה.

השר מ. נסים:

מדוע צריך היה להביע אי-אמון לממשלה ההיא —
העם אמר את דברו, והתבוסה שנחלתם בבחירות, כאשר
העם הוריד אתכם מהשלטון בצורה תקיפה ביותר, בצורה
מעליבה ביותר, ירידה כה תהומית, זו היתה ההוכחה.

אבל אין לי טענות. לא למדתם ד' הצורך. בכנסת זו,
במשך תקופה של שנתיים בקירוב, הגשתם כשלושים
הצעות אי-אמון.

אמר חברי-הכנסת דני רוזילי שכל אחד מהנושאים
שהוא מנה, וביניהם פרשת ראש עיריית שכם, ראוי
להבעת אי-אמון לממשלה. רק לפני עשר דקות היתה לך
זכות ואפשרות להביע אי-אמון לממשלה על עניין זה.
מדוע לא עשית זאת? מדוע נמנעתם בהצבעה?

דניאל רוזילי (המערך):
הקשבת רק — — —

השר מ. נסים:

מפני שההצעה שלכם, חברי-הכנסת רוזילי, היתה
הצעת סרק. מפני שדברך היו — אני משתמש בביטויים
עדינים ביותר — סתירה מניה וביה. מצד אחד אתה מת-
רעם וזועם, ואפילו מסית את הציבור: הממשלה לוקחת
כסף מ"עמך", מאנשים רעבים כמעט, ומפנה 150 מילי-
יארד לירות להתנחלות. ומן הצד השני אתה אומר: ה-
ממשלה לא מתכוונת להקים אותן. ממה נפשך, אם היא
לא מתכוונת להקים — — —

גאולה כהן (בנא"י):
זה נכון וזה נכון.

השר מ. נסים:

— למה ההסתה, למה אתה זועם, למה אתם זוע-
מים? ואם אמנם הממשלה מתכוונת להקים, למה אתה
אומר שזה מין תמרון ותרמית? אולי תחליט.

דניאל רוזילי (המערך):
אדוני השר, לא הקשבת לדברי.

השר מ. נסים:

האמן לי, הצעת אי-אמון ברמה כזאת ובהנמקה כזאת,
על יסודות מעורערים כאלה, עוד לא הוגשה. גם דב-
רים שאמרת אין להם שחר. ההחלטה של הממשלה, של
ועדת השרים, היתה להקים יחידות דיור בחמישה גושים.
הדברים שאמרת, במפורש, לא היו דברים בדוקים, ואי-
נני רוצה לומר שלא היו דברי אמת כי זה אולי ביטוי
חרף.

גוש ריחן, שאתם בוועדת החוץ והבטחון של הכנ-
ס הצבעתם בעד הקמת ההתנחלויות שם — — —

דניאל רוזילי (המערך):
אילו?

היו"ר מ. ל. מרון:

חברי-הכנסת בן-מאיר וגמיר, אני מבקש להפסיק
את הדו-שיח. חברי-הכנסת בן-מאיר, אני קורא אותך
לסדר. אבקשך להפסיק.

משה שחל (המערך):
קשה לו.

היו"ר מ. ל. מרון:

לי קשה, לא לו.

דניאל רוזילי (המערך):

חברי הכנסת, לא רק אנו שואלים את השאלה הזאת,
שאלו אותה קודם לכן גם סגן ראש הממשלה ארליך וגם
שר-המשפטים שמואל תמיר. דומני שהם מהקואליציה,
חברי-הכנסת בן-מאיר. ייתכן שהתשובה האמיתית לסוגיה
זו היא, שכל אותה תכנית כביכול איננה אלא תרמית
אחת גדולה שבאה לסבר את אונם של אנשי גוש-אמונים
ולתשקט את מצפונם של ראש הממשלה אשר הכריז על
עשרות אלוני-מורה. בעצם צומחת לנגד עינינו מערכת
חדשה של מגדלים פורחים באוויר מבית-מדרשו של שר-
החקלאות אריק שרון, והתוצאה של כל אלה היא נזק
בלתי יסוער לישראל גם אצל הטובות שבידידותיה, גם
נזק לתפיסה ההתיישבותית האחראית והבונה, המשלמת
אולי את המחיר הכבד ביותר בדרך התעוועים ההתנח-
לותית של בגין-שרון וגוש-אמונים, וגם נזק כלכלי א-
מיתי שאחת מתוצאות-הלוואי שלו היא הגברת המתח
בין תכנית תעוועים זו לבין ציבור הנאנק בגלל אי-
יכלתו לפתור את בעיותיו הכלכליות ובעיותיו בתחום
השיכון.

חברי הכנסת, ישראל צריכה לחזור לשפיות הדעת
בתחום המדיני ובמאמץ ההתיישבותי שלה. צריך לחזק
את אחיזתנו בגליל ובנגב. יש ליישב את אזורי הבטחון
ברמת-הגולן, בבקעת הירדן ובאזור ירישלים, כל זאת
באחריות. יש להיפטר מההתנחלויות פרי גוש-אמונים וממ-
דיניות הממשלה בלב יהודה ושומרון. ממשלה זו איננה
מסוגלת לכך, ומאחר שהיא איננה מתפטרת, על הכנסת
להביע לה אי-אמון.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לשר נסים ששיב על ההצעה.

השר מ. נסים:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, — — —

משה שחל (המערך):

אדוני השר, מותר לשאול אותך שאלה?

היו"ר מ. ל. מרון:

אני לא מרשה.

השר מ. נסים:

הנושא של הצעת אי-האמון מטעם סיעת המערך
היה: "ההתנחלויות סרק". דומה עלי שהיתה זו הצעת אי-
אמון שראויה לכינוי: הצעת סרק. עוד הרבה שנים אתם
צריכים לשבת באופוזיציה כדי לדעת מתי, איך ועל מה
מגישים הצעת אי-אמון.

(חברי-הכנסת מ. שחל קורא קריאת-ביניים)

עשיתי מחקר קטן. היתה ממשלה בכנסת הקודמת

השר מ. נסים : בקריית-היובל או במעלה-אדומים, יגור בנתניה או ב-אלקנה ?

זאב כץ (המערך) :

שנתיים וחצי — — —

השר מ. נסים :

רבותי, לא תצליחו להסית את הציבור. הקמת דיור במקומות הללו זולה יותר מאשר הקמת יחידות דיור ב-אזורים המאוכלסים ביותר בארץ.

דודיר מ.ל. מרזן :

רשות לקריאת-ביניים לחבר-הכנסת זאק אמיר.

יעקב זאק אמיר (המערך) :

אדוני השר, עיני אינה צרה אם רוצים לבנות בתים בכל חלקי ארץ ישראל, גם אם אני מתנגד להקמת יישובים באזורים שבהם אוכלוסיה ערבית צפופה. אבל אתה יודע שהיום יש הקפאה כמעט טוטאלית בבניית בתי-ספר באזורי פיתוח, בבניית גני-ילדים, בבניית מוסדות חינוכיים, גם אם הוצאו כבר מכרזים ונחתמו הסכמים. על כך אתה חייב לתת תשובה, לפני שאתה אומר להעביר מאות מיליוני לירות למקומות אחרים.

השר מ. נסים :

תואיל בטובך להקשיב. כבר אמרתי ואני חוזר ואומר : הממשלה החליטה להקפיא בניית מבני ציבור. גם אלה שמגדלים, לא אחזור על כך. אמרתי זאת גם קודם. הטעם לכך הוא הרצון לרסן את כמות הכסף הזורמת לידי שוק כדי לרסן את האינפלציה. לא החלטנו ולא עלה בדעתנו להחליט, בשום פנים ואופן, על הקפאת מבנים לדיור, משום שמבנים לדיור הם צורך חיוני ראשון בבניית מעלה. אתה איש עיריית פיתוח. לפני כמה שבועות שאלת פה שאלה בנושא דומה. שאלת על עניין הקמת יחידות דיור באזורי הפיתוח. שר-הבינוי והשיכון דוד לוי השיב לך שבעת בונים, שיש התחלות בנייה באזורי פיתוח כפי שלא היה מעולם, מבחינת הכמות.

זאב כץ (המערך) :

הממשלה הזאת — לא.

השר מ. נסים :

לא תוכלו להתכחש לאמת.

יעקב זאק אמיר (המערך) :

מי שאומר זאת, משקר לכנסת.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

מה שאמר השר נסים — זו האמת לאמיתה. בשטח, בפעולה, בבנייה.

השר מ. נסים :

החלה בנייה באזורי פיתוח. בשלושים השנים הי-אחרונות היתה הקפאה כמעט טוטאלית. בשנים אלה יש התחלות בנייה בעיריות הפיתוח כפי שלא היו מעולם.

חבר-הכנסת רוזנלוי, לא היטבת עם הגליל ועם ה-ציבור היושב שם כאשר הזכרת את כרמיאל. האם הקמת יחידות הדיור ביהודה והשומרון, בבקעה ובגולן יהיו על חשבון כרמיאל ? הלילה חס. גם פה וגם שם יהיו. אני רוצה לומר מה ששמעתי מפי שר הבינוי והשיכון.

השר מ. נסים : אתם בעלי הזכות, ואני מברך אתכם גוש עציץ — אתם בעלי הזכות, ואני מברך אתכם על כך שהקימותם אותו ; גוש מעלה-אדומים שאתם יומ-תם. אני מברך אתכם על כך ; גוש גבעון, שאתם רציתם בו, אני מברך אתכם על כך ; גוש קרני שומרון — — —

מנחם הכהן (המערך) :

— — — עמק יזרעאל — — —

השר מ. נסים :

למען התדמית שלכם — — —

יחי שריר (המערך) :

אל תשיף לנו מוסר.

(חבר-הכנסת מ. הכהן קורא קריאת-ביניים).

(חברת-הכנסת א. נמיר קוראת קריאת-ביניים)

השר מ. נסים :

אני מוכן להשיב על כל קריאת ביניים, אבל לא ב-מקהלה. זה שנתקם אתם מדברים כמקהלה, אי-אפשר אפילו להבין מה אתם אומרים. אחת אחת נשיב על כל השאלות. לא רק שאין להתבייש במה שאנחנו החלטנו — יש להתכבד בכך.

ארבעה גושים מתוך החמישה שהחלטנו להרחיב אר-תם, אלה גושים — אני חוזר ואומר — כשהייתם בשל-טון החלטתם על הקמתם, ואני מברך על כך. על מה תת-רעמו, אלא אם כן אתם מכים על חטא שהשתפתם בה-קמת הגושים הללו, אנא אמרו זאת.

ועכשיו לטענות שלך על כך שהממשלה מחליטה על קיצוצים ומקימה התנחלויות. שמעתי טענות כאלה. מרבים היום לדבר ועושים הפגנות כאילו כספים עד אין קץ עוברים להתנחלויות. קודם כול, אנחנו מקימים התנחלו-יות, ואנחנו חושבים שאם מקימים אותן — הביצוע עולה בכסף. אין התנחלויות חינם.

גרעון האוונגר (המפלגה הליברלית העצמאית) :

כמה, השר נסים, כמה ?

השר מ. נסים :

מייד תשמע. הממשלה החליטה להקים יחידות דיור. חבר-הכנסת רוזנלוי, הגיע הזמן שתקשיב כאשר דברים נאמרים. עמד כאן שר האוצר לפני שעות אחדות ואמר : קיצוצים בפיתוח — כן ; קיצוצים בבניית ציבור — כן ; אבל לא בהקמת יחידות דיור, במבנים למגורים לא יהיו קיצוצים. במסגרת זאת של הקמת יחידות דיור לציבור הנוקף לכך בישראל — הזכאים — יקומו גם אלפי יחידות דיור באזורים אלה.

גאולה כהן (בנא"י) :

קאראוואנים.

(קריאה : איפה ?)

השר מ. נסים :

צינתי חמישה גושים : גוש ריחן, גוש קרני-שומרון, גוש גבעון, גוש מעלה-אדומים וגוש עציץ.

מה לי, מה לכל אחד מכם, אם הציבור הוכאי לדיור יגור בצפון תל-אביב או במעלה-אדומים, יגור

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

בגליל עתידים לבנות השנה כשלושת אלפים יחידות דיור. תעמיד אותי על טעותי, שר השיכון, אם אני טועה.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
לא טעית.

השר מ. נסים:
וזה לא נעשה מעולם במידה כזאת בגליל.

זאב בן (המערך):
נעשה.

השר מ. נסים:
חבר-הכנסת כץ, איני מדבר על תהליך ההקמה. ברור שכאשר מקימים — מקימים הרבה יחידות דיור בבת-אחת, לא מקימים יחידה אחת. אני מדבר על התהליך אחרי ההקמה. תהליך כזה לא היה. תודו באמת כאשר היא מוצגת לפניכם.

הגליל קיבל תנופה של עשייה בשנתיים האחרונות. במשך עשר שנים הופקר הגליל. חבר-הכנסת כץ, אם אתה כן עם עצמך אתה חייב להודות בכך. הגליל כמעט הופקר. במשך עשר שנים לא הקמתם שם ישוב אחד. עכשיו מקימים, בשנתיים אלה כמו שם מבנים רבים.

יעקב זיאק אמיר (המערך):
רק בשנה זו. זה מחדל שלכם.

השר מ. נסים:
כמה פעמים עלו חברי סיעת המערך, לפני שלוש ו-ארבע שנים, והתריעו על המחזלים הגדולים שלכם בגליל?

היז'ר מ. ל. מרון:
קריאת-ביניים לחבר-הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך):
אדוני השר, אני מציע שחבדיל — אתה יכול לעשות זאת — בין הכרזות והודעות לבין עובדות אמיתיות. אני רוצה לשאול שאלה בנושא שדיברת עליו. אמרת שדירה בהתנחלות ביהודה ושומרון עולה פחות מאשר דירה ב-מקום אחר. אמרת גם שיש הקפאה בבניית מבני ציבור, בבניית גני-ילדים, בתי-ספר וכן הלאה. תעשה חשבון נכון. כאשר בונים דירה בשטח כזה, בהר, יש צורך ב-פיתוח המקום.

השר מ. נסים:
יש צורך בחשתי. נכון.

משה עמאר (המערך):
יש צורך בהשקעה, יש לסלול כביש וליישב את ה-קרקע. אם נכנסים אנשים לגור, יש צורך בגן-ילדים, בתי-ספר, אי אפשר ליישב אותם במקום בלי גן-ילדים ובלי בתי-ספר. אי-אפשר להשאיר אותם כך להקפיא מבני ציבור.

היז'ר מ. ל. מרון:
חבר-הכנסת עמאר, זה הובן. זו קריאת-ביניים, לא נאום מהדך.

השר מ. נסים:
חבר-הכנסת עמאר, שאלת שאלה, אתה בוודאי רוצה תשובה.

משה עמאר (המערך):
אם יש לך, בבקשה.

השר מ. נסים:
ובכן, לפני עלותי על הבמה הזאת קיבלתי משר ה-אוצר תשובה ברורה. עלות יחידת הדיור באזורים ש-מנתי קטנה יותר מאשר בריכוזים הצפופים במרכזי הערים.

משה עמאר (המערך):
זה לא נכון.

השר מ. נסים:
אתה אומר שזה לא נכון. יש משרד הבינוי והשיכון. לעת עתה הוא המזמין את יחידות הדיור, לא אתה. הוא היודע את העלויות, ואתה אומר "לא נכון". אמרת, אבל בזה לא פתרת את הבעיה, גם לא הלכת בדרך הסלולה של האמת.

אליהו שפייר (המערך):
אבל הם ממשיכים להחזיק דירה בראשון-לציון. אם כן, אלה שתי דירות.

השר מ. נסים:
אני רוצה להציג כמה עובדות יסוד. הממשלה דוגלת במדיניות של התנחלות. אני מניח שגם אתם, עקרונית, לא מתנגדים להתנחלות, אלא אם כן שיניחם את דעתכם. יש חילוקי דעות בינינו אם צריך וראוי להתיישב גם ב-שומרון. אין בינינו הבנה בעניין זה וגם איננו מבק-שים את הבנתכם בנושא. תפישתנו המדינית שונה מ-לכם. היא אינה שווה לשלכם. אנחנו דוגלים, כפי שאמר-תי פעם — אתם חוזרים על הצעות אי-האמון ואני צריך לחזור על דברי — בתכנית של אוטונומיה, לא בתכנית של פשרה טריטוריאלית שאין לה שחר במציאות, לא של היום ולא של מחר. אנחנו דוגלים בתכנית שסללה את הדרך לחתימת חוזה השלום עם מצרים. זו התכנית היחידה שיכולה להיות קבילה במשא-ומתן בין המדינות. מי שדוגל בתפישת שלנו איננו מקבל את גישתכם בא-שר לאזורי ההתנחלות. בכך אנחנו חלוקים. אתם לא תצ-ליחו להסית את הציבור ולשכנעו שמעביירים כספים ל-מטרות לא נכונות ולא רצויות, כאילו קיים כיבוז כספים. אין שחר לדברים אלה וגם יודעים שאין להם שחר.

משה שחל (המערך):
הרשה לי לומר לך מלה. מי שאמר את הדברים האלה הוא סגן שר הבטחון, צפורי. הוא הודיע בעת הוויכוח שלא מדובר במאה מיליארד לירות אלא במאה וחמישים מיליארד לירות. תפנה לממשלה שלך ולחבריה. אחד לא יודע מה שהשני עושה.

השר מ. נסים:
בסך הכול קראת דברים בעתון. לא היית נוכח בישי-בה. אתה בונה תלי תלים של קביעות והלכות על דברים שהתפרסמו בעתון. לא בדקת ילא ניסית לשאול את סגן שר הבטחון אם אמר את הדברים האלה. אני שמעתי את סגן שר הבטחון מדבר בממשלה.

זאב בן (המערך):
מה אמר סגן ראש הממשלה?

השר מ. נסים :

אני שמעתי את סגן ראש הממשלה מדבר בממשלה. לא אתם. אני מציע לכם הצעה. תרצו — תקבלו אותה. לא תהיה תפארתכם עלי-ידי קטיפת מלה בעתון, בין ש' נבדקה בין שלא נבדקה.

הממשלה החליטה על הקמת יחידות דיוור במסגרת תכניות הבנייה של הממשלה. לכן השאלה הכספית אינה עומדת כלל ועיקר לדיון, אם זה מיליארד אחד, שניים, שלושה או ארבעה, כי זה במסגרת תכנית הבנייה. השאלה ששאלתם אין לה שחר. זו היא תכנית כללית של בני-ייה. חלקה יהיה באזורי יהודה ושומרון והגולן ורצועת עזה. לכן השאלה הכספית אינה עומדת לדיון.

(חברי-הכנסת ד. רוזווליו קורא קריאת-ביניים)

אני מרשה לעצמי לומר לך, חברי-הכנסת רוזווליו, נכון שהחלטה מסוימת זו היתה באשר ליהודה ושומרון. אבל שאנחנו הקמנו ונקים יחידות דיוור במידה דראויה בקצרים ובמקומות אחרים בגולן, זה איננו מוטל בספק. אני יכול לומר לך שהיום היה דיון בוועדת שרים, ואיני יכול לומר תוכן הדיון, הדיון הזה כלל גם את הגולן.

(קריאה)

אתה אינך אומר דבר נכון. ההרגל הזה, שנתתם לעצמכם רשות להלעיט בו את הכנסת על ידי אמירת דברים שאין בהם אמת, לא יוסיף לכם מאומה ולא תהיה תפארתכם עליו.

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי, ההצעה היתה הצעת סרק. אני מבקש את הכנסת לדחות את הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה.

הד"ר מ. ל. מרדך :

חברי הכנסת, ועדת הכנסת קבעה הודעות סיעות ב-תחום של חמש דקות. אני מבקש מכל חברי הכנסת לעמוד במסגרת של חמש הדקות.

ראשון הנואמים חברי-הכנסת שובל, ואחריו — חברי-הכנסת פרי. נשתתף לעמוד במסגרת חמש הדקות כמיטב יכולת היושב-ראש.

זלמן שובל (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. אני מוכרח להודות שגם לי לא היה ברור מה היה הטעם בהגשתה של הצעת אי-האמון. אחרי ששמעתי את חברי רוזווליו, היתה לי ההרגשה שעניין זה דומה לאותו סיפור על מי שקבע בהתחלה את הנקודה ואחר כך צייר את העיגול מסביב למטרה. שמענו על התכנית הכלכלית, שמענו על סוב-סידיות, שמענו על כל הדברים האלה שבוודאי לא היו ידועים לתבר-הכנסת רוזווליו ולמערך כאשר החליטו ל-הגיש הצעת אי-אמון. אני רוצה לומר, ולא ארבה בכך, כי השר נסים כבר אמר מלים מספר לגבי "מאה וחמ-שים מיליארד הלירות". רבותי, כדי שהדבר יהיה ברור אחת ולתמיד, המספר הזה, הסכום הזה, אינו קיים. זו הי-ה הערכה של מישור. הערכה לא בדוקה. הוועדה לא סי-מה עדיין את עבודתה. אי-אפשר לראות במספר הזה נתון שמתווכחים עליו. זאת תכנית רב-שנתית, איני יודע לכמה שנים, וברור שמדובר בהוצאה תחליפית, והסביר זאת השר נסים. אבל הבה נדבר דברים ברורים. יעלה כמה שזה יעלה, לא זה העיקר. אני פונה אל סיעת המערך,

מפני שאני מכבד אותה כסיעה אחראית שנוהגת בנוש-אים חשובים בגישה ממלכתית, ומבקש : אל תהפכו את עניין ההתנחלויות לנושא של דמאגוגיה פוליטית או דמא-גוגיה סוציאלית. יש מי שיעשה זאת. גם בבטחון אפשר ליידות אבנים, גם זו הוצאה מאוד לא כלכלית. גם עליה אפשר לדבר עליה במונחים ש' "רווחה או עלייה". לדעתי, לא סיעת המערך ולא סיעת ש"י, ואולי גם לא סיעות אחרות בבית הזה, רשאיות להיות שותפות לדמא-גוגיה מסוג זה.

רבתי חברי הכנסת, נעשה היום נסיון מודע, מרושע, ומסוכן, לא בבית הזה דווקא, להציג את הדברים כאילו יש בארץ קיטוב קיצוני בין אלה שהם בעד התיישבות ב-שטחים, לבין אלה שמתנגדים להקמת ישובים עבריים בש-טחים. זה איננו נכון. זה לא הקיטוב במחנה. אני רוצה לציין שהעניין הועלה כבר קודם, שגם אני מצטרף לאלה המבקשים שישוּב הבקעה יהיו בסדר עדיפויות בין הרא-שונים, כי זו החזית, ויש הרגשת מועקה בבקעה ואנחנו צריכים לעזור למתיישבים ולמתיישבים הפוטנציאליים. אל ניתן יד להפיכת הוויכוח הענייני על איפה להתיישב, באיזו אינטנסיביות, באילו מסגרות וכי' לוויכוח בעד הקמת ישובים בשטחים או נגד.

כבר אמר השר נסים — ואני אומר זאת מתוך הר-גשה של כבוד לממשלות הקודמות — מה הם אותם חמ-י שה גושים שהממשלה החליטה עליהם. ישנו גוש-עציון — אפרת, ולא רק שהממשלה הקודמת החליטה עליו אלא היה לי הכבוד להיות עם חברי-הכנסת מאיר פעיל בתכנית ראדיו בגוש-עציון והוא הודיע מעל גלי האתר, על דעתו דעת מאיר פעיל — שאת אפרת ואת גוש-עציון ואת קליה לא צריכה מדינת ישראל לפנות. ובכן, אנו מדברים על פרטים, לא על עקרונות. ראינו את הצבעת רוב המערך בוועדה מסוימת בעניין בית-חרון וגבעון, והרי היוזם הראשון בעניין זה היה השר עופר המנוח. אני רוצה להזכיר לכם זאת. הקמת מעלה-אדומים היתה הצעה משור תפת של יגאל אלון ומשה דיין. יש ויכוח על מרדנות ה-שומרון, אבל לא תציגו את זה כאילו באו והציעו כאן הקמת חמישה גושים שאיש לא דיבר עליהם קודם לכן וכאילו אין הבנה לאומית בקשר אליהם.

משה שחל (המערך) :

ברשות היושב-ראש, יש לי שאלה.

הד"ר מ. ל. מרדך :

חברי-הכנסת שחל מבקש לשאול משהו.

משה שחל (המערך) :

אם באמת זאת תכנית התנחלות רבתי שבאה כדי לפצות את גוש-אמון, הרי מה שאנחנו מבקשים הוא שתגידו את האמת לציבור.

זלמן שובל (הליכוד) :

בוזה אני מגיע לנקודה של אמירת האמת. אנחנו ממשלת ישראל הנוכחית, מעולם לא הולכנו שולל איש ולא מתכוננים ...

משה שחל (המערך) :

גם לא בימית ?

זלמן שובל (הליכוד) :

לא הולכנו שולל שום איש ...

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

ולבסוף אני רוצה לומר לחברי הכנסת מהמערך : יש היום מיבצע סילופים, לא דווקא מבית, על כל פנים לא רק מבית, בעיקר מבירות במדינות רחוקות. זה מסע סילופים שמנסה לקבוע בין היתר, שמדינת ישראל לא תוכל לשקם את כלכלתה כל עוד יש לה אחיזה בשטחים, ואתם יודעים למה אני מתכוון, ואנו יודעים שזה סילוף ושקר. לא רק שזה סילוף שקר, אלא כל אחד מאתנו יודע שאם צה"ל יצטרך להיערך מחדש על הקו הירוק ולא בבקעה ולא על גב ההר, מבחינה כלכלית גרידא העניין הזה יעלה לנו שבעתיים. אני פונה לאנשי המע"ר : אל תתנו יד וסיוע לאלה שאינם מבדילים כלל בין הישובים האלה לבין הישובים האלה. הם מתנגדים לכולם.

לדעתי לא היה מקום להגיש את הצעת אי-האמון. אם אתם מתכוונים בכנות לדברים שאמרתם, ואני מאמין שאתם מתכוונים בכנות, יש מקום לא להדגיש את המחלוקת, אלא הפירוד, אלא דווקא את הקונסנזוס באחת הדעות העיקריות והיסודיות ביותר לעתידנו המדיני והבטחוני במדינה הזאת.

היח"ר מ.ל. מרזן :
רשות הדיבור לחבר הכנסת פדר, ואחריו — לחבר הכנסת בן-מאיר.

נפתלי פדר (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השר המר אמר בצדק כי הממשלה ויתרה לגוש-אמונים כמעט לאורך כל הדרך. הממשלה נכנעה לפורעי חוק הנושאים את שם ההתיישבות לשוא, וכן "תמורה" לעשונות של אנשי הגוש החליטה על תכנית התנחלות גראנדיוזית וחסרת שחר בגדה. הממשלה, שחזלה מזמן למשול, המקבלת את תכתיבי של הגוש, סוללת את הדרך להפירות חוק נוספות על-ידי הקמת התנחלויות חדשות. התכנית החדשה מדברת על הקמת תשעה-עשר ישובים, על איכלוס שתי-עשרה תיאוטרות, על עיבוי ישובים קיימים והקמת ישרים בים נוספים בחמישה גושים. משמעות ההחלטה היא הקמתן של 15,000 דירות בהתנחלויות הקיימות והחדשות.

העתון "מעריב" מיום 16 בנובמבר מביא קטע מדברי שיח שהתנהל בישיבת הממשלה בין סגן ראש הממשלה שמחה ארליך לבין סגן שר הבטחון מרדכי צפורי. אימר השר ארליך : מדובר בהוצאה של 100 מיליארד לירות ולא צריך לקבל החלטה על היקף כזה של ההתנחלויות. עונה סגן שר הבטחון צפורי : לא, זה לא סכום של 100 מיליארד אלא 150 מיליארד. ממשיך מר ארליך : זוהי החלטה הפגנתית בלבד ולא אתו ידי לכך רק כדי לרצות גורם זה או אחר. שניהם כנראה חלשים בחשבון, כי מדובר בסכום קטן יותר, אולי עדיין משמעותי מאוד במצב זה : משק שלנו, אולי צודקים שניהם, אולי מדובר בתכנית רב-שנתית ולא של שנה אחת.

מר ארליך "עושה שריים" אך אין זה משכנע. הוא לא יעז להתנגד לקיצוניים, לא בגלוי. תקוות המתונים שיכשילו את ביצוע התכנית אין לה על מה לסמוך. משהסכימו המתונים כביכול לתכנית ואישורה, ידאג מר שרון לבצעה, ואנחנו נשלם את המחיר.

גורל ההשקעות האדירות בימית, אופירה, ישובי ה-פיתחה וחוף ים-סוף צפוי ערב להשקעות המתוכננות ב-אזורים צפופי אוכלוסיה ערבת בגדה המערבית. האם

משה שחל (המערך) :

גם לא כאשר ראש הממשלה אמר שהוא יהיה בין המתויישים בימית ?

זלמן שובל (הליכוד) :

ראש הממשלה לא הולך שולל שום איש. הוא ניסה, הוא התכוון, הוא לא הצליח. אנחנו יכולים להתווכח על עניין זה אבל ודאי שלא הולך שולל שום איש.

שלמה הלל (המערך) :

הוא הולך שולל גם את עצמו.

זלמן שובל (הליכוד) :

בעניין זה ננהל שיחה אחר כך.

רבתי חברי הכנסת, ממשלת ישראל לא הולכה שולל לא את ארצות-הברית ולא את מצרים בקשר ל-כוונתיה ליישב את שטחי האוטונומיה. לא רק שהיא לא הולכה שולל, אלא בשיחה מסויימת ב"בלייר האו"י" אמר מי שהיה שר החוץ בארצות-הברית או בארצות-ערב לראשי הממשל האמריקני ולמצרים : בשבילנו ה-אוטונומיה היא נוסחה לחיים משותפים ולא נוסחה "to kick us out", לא דרך לסילוקנו מהשטחים. הדענו שנמשיך ליישב.

שלמה הלל (המערך) :

מה היה בארצות-הבוקר ?

זלמן שובל (הליכוד) :

זה לא רציני. ממך אני מצפה לקריאות-ביניים יותר רציניות.

אני רוצה לומר לכם, רבותי, כמי שתומך באוטו-נומיה וכמי שאינו רואה בה מה שאולי חלק מחבריו רואים בה, מה יהודים וערבים צריכים לשבת יחד ביהודה ו-שומרון, ואני מאמין שהם צריכים לשבת יחד, האם מי-שהו מעלה על דעתו שאפשר יהיה להשאיר את צה"ל בבקעה ועל גב ההר כצבא כיבוש, בלי תשתית אורחית ? גם אתה, חבר הכנסת הלל, אינך מעלה זאת על דעתך.

שלמה הלל (המערך) :

לא, אני מציע שנשב על גב ההר.

זלמן שובל (הליכוד) :

לכן אני מציע למערך שלא ינסה לעשות הון פו-ליטי מנושא שהוא תומך בו בדיקו כמנון.

אני מברך על החלטת הממשלה, חיצית זמן רב לכך שתהיה החלטת הממשלה, שתהיה תכנית ברורה, כלכלית, התיישבותית ואסטרטגית בנושא התיישבות. כי זה באמת לא עניין של מותרות או איזה "תוספתן" שלא צריך לדון בו, וזה באמת מחייב את המתויישים ואת גוש-אמונים לפעול אך ורק לפי החלטות הממשלה. במדינת חוק לא רק פסקי-דין מחייבים אלא גם החלטות הממשלה. אני מקווה ומאמין שכן יהיה.

בהקשר זה אני רוצה לומר שכל הפרת חוק וכל איום בהפרת חוק גוררים הפרות חוק מן הצד השני. אני מקווה שהממשלה תקפיד על עניין שמירת החוק לא רק כלפי גוש-אמונים אלא גם כלפי אנשי "שלום עכשיו" המאיימים באלימות וב"פוטש"ם" נגד ממשלת ישראל.

חיים קורפו (הליכוד):
זה בגלל הכסף?

הד"ר מ. ל. מרז:
לא ננהל דרישה.

נפתלי פדר (המערך):

אכן, מחיר יחידת דיור בשטחים עולה הרבה מעל מיליון לירות.

שר האוצר הצית אמש תבערה אינפלציונית שמדינת ישראל טרם ידעה כמותה. התכנית היא עד כדי כך בלתי מאוזנת מבחינה חברתית ופוגעת בציבור השכירים והחלשים שמן ההכרח שתקצר את ימיה של ממשלת הליכוד. בכך אני מוצא נחמה פורתא, כי קצה של הממשלה, אשר איננה מסוגלת לעורר את אמונו של העם, ישחרר אותנו מסיסטים רבים ומתכניות סרק כגון פרויקט ההתנחלויות הפרובוקאטיביות.

הד"ר מ. ל. מרז:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יהודה בן-מאיר, ואחריו — לחבר הכנסת שמואל טולידאנו.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם יש נושא ש"עלי לא ראוי להגיש הצעת אי-אמון הרי זה הנושא של מדיניות ההתנחלויות, ואם יש מפלגה שבנושא זה לא צריכה להגיש הצעת אי-אמון ואין מקום שתגיש הצעת אי-אמון הרי זה המערך ביחס לנושא זה. יש תופעה מור"זה מאד ולא מובנת, תופעה אשר מטרידה אותי זה הרבה זמן. יש בתוכנו — ומפ"ם דווקא מצטיינת בכך — אכירי השלום, אותם אנשים אשר תמיד, בכל עת, בכל הזדמנות, רוממות השלום בגרונם והם מוכנים לכל וי"תור למען השלום, למען מגיעת שפיות דמים חלילה. וזו תכונה טובה מאד. לא רק שהיא לא רעה, היא טובה. זוהי תכונה יהודית מובהקת. חז"ל אמרו: זה סימן ה"היכר של אהרן הכהן: אוהב שלום ורודף שלום. אבל מה שהביא אותי לפקפק בכנות התחושה הזאת הוא הרצון העז והחד-צדדי לשלום. רצון זה מופנה רק לצד אחד, ולגבי הצד השני לא רק שאין רצון לשלום אלא אותם אנשים שרוממות השלום בגרונם כלפי שכנינו הערבים, חרב פיפיות של ריב אחים בידם כלפי היהודים. מעולם לא הצלחתי להבין את זה.

שמעתי את נציג מפ"ם בוועדת החוץ והבטחון וגם בהזדמנויות אחרות. שמעתי את חבר הכנסת חזן, שיש לי מלוא הערכה כלפיו כיהודי גדול, אומר כמה וכמה פעמים שאין הוא מתכחש לכך שיש לנו זכות על ארץ-ישראל, שאין הוא מתכחש לכך שיהודה ושומרון הן לבנה של ארץ-ישראל, שהצדק אתנו ולא עם הערבים, שזה חלק מן המולדת שלנו ובכל זאת הוא אומר: אני מוכן לוותר על כל זה. זה חלק מהמולדת, זה מגיע לנו בזכות, זו ארצנו אבל — כך היה אומר במודע, בידיעה מראש — הוא מור"כן לוותר על כך. איזה ויתור? — על מולדת. מדוע? — כי בזה אולי נגמיע שפיות דמים. מכיוון שאי אפשר להתעלם מן הערבים, הם קיימים ועלינו לחיות אתם בשלום, וזה המונע את השלום, לכן כדאי לוותר על כל זה למען השלום.

משה טכנאר (המערך):
נו אז מה?

הממשלה באמת אינה יודעת את מצבנו המדיני, הכלכלי והחברתי? האם אין היא יודעת שכל המיליארדים ש"יושקעו שם יהיו כסף מבזבז, שהציפיות שהיא מעוררת הן ציפיות שווא, שהיושבים שמר שרון יקים לא ימנעו את הנסיגה הבלתי-נמנעת, שמצבנו הכלכלי הוא ממש קאטאסטרופאלי שאין לנו במה לממן את צרכינו האלמנ"טאריים? ודאי שהיא יודעת. התכנית הכלכלית החדשה תעיד. אבל הממשלה מעדיפה להזין את העם בתקוות משיחיות כדי להשכיח את דאגותיו וסבלותיו האמיתיים. הממשלה הזאת, שאחד מסימני ההיכר שלה הוא חוסר הנחרצות, דווקא בתחום ההתנחלויות בגדה היא מגלה החלטיות מדהימה. אפשר לסמוך על אריאל שרון וזבולון המר שיעשו כל שביכולתם כדי לקדם את נימוש ההחלטה, ויוקמו אלפי יחידות דיור בשטחים ויטמנו שם מיליארדים של לירות, במקום להפנות משאבים אלה לפתרון בעיות המצוקה החברתית שבהן נתונה האוכלוסיה.

אדוני שר האוצר, תכניתך "לחיתוך בבשר החי" יחד עם יד רחבה ובזבזנית בהתנחלויות אינן מוסיפות אמ"נות בדרכך, הדרך שבה אתה מנסה לשקם את כלכלתנו השוקעת.

מאז עליה הליכוד לשלטון יום משרד השיכון בנית 7,000 יחידות דיור בשנה במסגרת בנייה ציבורית ולוגות צעירים, עולים חדשים ומפוני משכנות עוני. השנה יגיעו התחלות הבנייה ל-10,000 — 11,000 יחידות לכל היותר. חבל ששר הבינוי והשיכון איננו כאן. אני אומר זאת על-פי נתונים על התפתחות ענף הבנייה, על פעולות משרד הבינוי והשיכון, שהתפרסמו בחוברת שהוצאה על-ידי המשרד ב-15 באוקטובר 1979. וכאן נאמר במפור"רש שבשלושת הרבעים הראשונים של השנה, שנת 1979, יש התחלות בנייה של 9,317 ולא יותר. על מה דיבר כאן שר הבינוי והשיכון?

החלטת הממשלה מקפיאה איפוא בשנה הקרובה כל בנייה של שיכון ציבורי בגבולות מדינת ישראל ומפנה את מלוא המאמץ לשטחים. לשם יצטרכו לבדוד המתדפ"קים על דלתות משרד השיכון בשנה הקרובה ובשנים הבאות. השר הרביץ טוען שמחיר יחידת דיור בראשון-לציון או בפתח-תקווה יקר יותר מאשר בשטחים. אכן, טועה השר טעות יסודית. האמת היא ההיפך מזה: ה"בנייה בשטחים יקרה לאין ערוך מהבנייה במרכז הארץ משום שהיא כרוכה בפיתוח התשתית, בהתקנת רשת חשמל, הספקת מים, מתקני ביוב, סלילת כבישים וכדומה. אמנם הקרקע במרכז הארץ יקרה, אך מחיר הקרקע אינו מרכיב עלות ממשית למדינה אלא העברת רווחי הון ו"השבתה מחלק אחד של הציבור לחלקו האחר.

חיים קורפו (הליכוד):

שם אין רשת חשמל ומים? אין כבישים? זה מדבר?

נפתלי פדר (המערך):

כן, שם צריך לסלול גם כבישים. אין להשוות את זה עם מרכז הארץ.

חיים קורפו (הליכוד):

אם זה מדבר, מה מפריע לך אם מתנחלים שם?

נפתלי פדר (המערך):

זה מפריע, כי זה עולה כסף, כי שם קוברים מיליארדים, מיליארדים הדרושים לבנייה במרכז הארץ.

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון בממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

שבות. רבין נתן הסכמה להקים עיר באפרת. מעלה-אדום — יגאל אלון היה מי שתמך בהקמת מעלה-אדום. יגאל אלון אמר כי מעלה-אדום — והוא עקבי — הוא המפתח להגנת ירושלים. על מה אתם מציעים אי-אמון? האם בגלל זה שהממשלה רוצה להקים חמשת אלפים יחידות דיור במעלה-אדום כדי להבטיח את ירושלים מבוא-חרון? — האם אתם יודעים מי הציע להקים עיר במבוא-חרון? אברהם עופר זכרוננו לברכה. האם הוא חשוד אצלכם בניציות יתר? הרכנו אותו, הוא לא היה בין הניצים הגדולים. אברהם עופר, זה היה חלומן, עיר של עשרת אלפים משפחות. על גבעון אמר: זה יבטיח את הדרך לירושלים. עכשיו רוצה הממשלה להקים חמשת אלפים יחידות דיור במבוא-חרון. אם כן, על כך מציעים אי-אמון? והיכן? לגבי ריחן, אתם הצבעתם בוועדת ה" חוק והבטחון נגד העירעור של פרופסור ידן. אתם, נציגי מפלגת העבודה, הצבעתם נגד העירעור בעניין ריחן. מה לכם כי תלינו על כך עכשיו? בגלל מקום אחד? בגלל קרני-שומרון?

אני מסיים ואומר: הממשלה פעלה בעניין זה בתבונה, בשיקול דעת, בזehירות, והיא ראויה לשבח על החלטותיה. החלטת הממשלה הפעם היא על ישובי קבע. אתם טענתם נגד מבנים זמניים. הפעם מדובר על ישובי קבע בתוך הפרוגרמה של השיכון.

לכן, אינני חושב שהצעת אי-האמון ראויה להתקבל, אין לה כל מקום, ואנו תומכים בממשלה ובתכנית ההתנחלויות.

ד"ר מ.ל. מרזק:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת טולידאנו, ואחריו — לחברת-הכנסת אלגרבלי.

שמואל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמות):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חסד עשה המערך עם ממשלה זו כאשר הציע להביע לה עתה אי-אמון, כי הרי אי-האמון בה הפך כמעט לנחלת הכלל זה זמן רב. זה חודשים אחדים שאין אמן בממשלה זו בקרב מרבית שכיבות העם, לרבות חסידי המושבעים של הליכוד. אין אמן בהתחייבויותיה, במעשיה, בהתבטאויות שיה, בשיקוליה, בדיבורה ובהתנהגותה. אין אמן בדרך תפקודה ואף לא במטבע שהיא מחוייבת בשמירה על יציבותה. ככל שתופיחת האינפלציה כן מתגמדת התמיכה בליכוד.

רבתי חברי הכנסת, אני מגיח שהמערך השתמש ב"מונח עדין זה במצוות התקנון. שאם לא כן הייתי מציע לומר לממשלה זו: את מדידה שינה מעיינו, את מטילה צל כבד על חלום דורות שלנו על מדינה יהודית סובל-נית, בעלת בסיס מוסרי מוצק, בעלת רגישות עליונה ל"ערכי צדק, שוויון וחירות הפרט. חלמנו על חברה המ"שוחררת מקנאות דתית ולאומנית ולא עלה על דע"תנו שיבוא יום וגורמים קנאים וקיצוניים יתכיבו למ"שלת ישראל את המלכיה עד תום. רך השכנה נתבשרנו על פגיעה אכזרית בצעיר ובצעירה שכל השתמה היא ש"הם חילוניים, ואין פוצה פה ומצפצף. אף לא קול אחד מהמחנה הדתי נגד מעשה זה. ואני שואל: האם אין איש מכאן חרד למעשיהם של החרדים האלה? ועוד מעוללות שבו זה? מהלכת העלייה והקליטה של השכונות היהודיות החליטה להפסיק את הטיפול במתגוררים הגויים שכל ח"אם הוא שלא נולדו יהודים. עובדת בואם אלינו כדי ל"

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

באמת, ראוי לכל הנהערה, אבל קשה לי להבין מדוע אתם נציגי מפ"ם כאשר מדובר בעשיית ויתורים כלשהם למען מנוע שפיכות דמים של יהודים ביהודים, כאן ר"אם בדיק את ההיפך: איזה ששון אלי קרב אנחנו רואים אצלכם, איזו רדיפה דווקא שיהיה עימות עם יהודים. ל"הוריד את גוש-אמונים בכוח, שהתותחים יתחילו להפגיו והרובים יתחילו לירות. אתם בכלל אינכם יכולים לחכות אולי בכל זאת יימנע ריב אחים. איזו אי-סימטריה יש פה.

חייקה גרוסמן (המערך):

אתה באמת משווה את גוש-אמונים לאויבים כמו האויבים מעבר לגבול?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

על אחת כמה וכמה.

חייקה גרוסמן (המערך):

למה אתה עושה אותם לאויבים, ריבוננו של עולם?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

שמעתי את השאלה ששאלת, חברת-הכנסת חייקה גרוסמן, והתשובה היא: על אחת כמה וכמה. אם ב"ש ביל אויבים מעבר לגבול, אויבים — את אמרת "אויבים מעבר לגבול" — ואם למען מנוע שפיכות דמים את מוכנה להקריב כל-כך הרבה ולוותר כל-כך הרבה, מדוע אינך מוכנה למנוע שפיכות דמים של יהודים שאולי את חולקת על התקפותיהם, אבל הם יהודים ולא אויבים? אם הממשלה החליטה שהיא תפנה — — —

חייקה גרוסמן (המערך):

חברת-הכנסת בן-מאיר, אינך עונה לי על השאלה. גוש-אמונים הכריז מלחמה על מדינת ישראל? ענה לי על השאלה. אתה משווה את גוש-אמונים לאויבי ישראל, מה אתה עושה כאן?

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

את מפריעה לי כל הומן. שאלת שאלה, קיבלת תשו"בה. אם זה לא מספק אותך, הרי לא תביני את התשובה.

הממשלה החליטה שהיא עומדת לפנות את כל אלון-מורה אלא שהיא תעשה זאת בעוד ארבעה שבועות. הו"י תור הנוראי ייעשה ואותן ג'בלות יוחזרו לבעליהן, אבל ארבעה שבועות לאחר מכן. וזה עשוי למנוע שפיכות דמים. למי זה מפריע? למי זה כואב? הרי אתם הייתם צריכים להיות הראשונים לשבח את זה, אתם צריכים ל"היות בעד זה לשיטתכם, אתם אבירי השלום. איך אמרת? — לא אויבים אלא אחים. אבל פה אין לכם שום נכונות לויתור, שום נכונות ללכת לקראתם. פה יש רק מיציוהדין, על הדקה, על השנייה. היועץ המשפטי אימר שזה חוקי, כל אחד אומר שזה חוקי, אבל הוא לא די יפה לכם, צריך למצות את הדין. זו צביעות שאי-אפשר לקבל אותה.

אדוני היושב-ראש, הערה אחרונה, ואני רוצה לסיים. שמעתי את חברת-הכנסת רוזוולי וקטונתי מהבין את טע"נתו. הממשלה החליטה להקים 10,000 יחידות דיור בחמ"י שה גושים. ארבעה גושים מחמישה אלה אתם המערך ב"עצמכם יומתם, או הייתם שותפים בהקמתם, או תמכתם בהם. אפילו חברת-הכנסת שמעון פרס אמר שעל גוש-עציון הוא לא מוותר ואת זה הוא לא יעביר לריבונות אחרת. אתם, ממשלת המערך, הקמתם אתנו את אלון-

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

ראה את התנאים שבהם הם חיים, מי שראה את הלהט שלהם, מבלי להיכנס לוויכוח חושב אני שהכינוי הזה הוא פגיעה בטעם הטוב. מי שגר בדירה מרווחת בת חמישה חדרים עם הסקה מרכזית, ואומר עליהם שהם פאראזיטים, אומר דבר שיש בו חוסר טעם.

עמנואל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה) :
הלואי וזה היה רק חוסר טעם. זה עניין הרבה יותר חמור מחוסר טעם.

מרדכי וירשיבסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
זה לא רק חוסר טעם, אלא זה מוריד אותנו ביגון שאולה.

חיים קורפו (הליכוד) :
אני לא נכנס עכשיו לוויכוח, אני מדבר רק על הביטוי "פאראזיטים".

עמנואל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה) :
למען הסדר הטוב, אני מסלק את המלה "פאראזיטים".

מאות אלפי משפחות וזוגות צעירים במדינת ישראל, המהווים את מרבית הציבור בארץ, מאמינים באפשרות של שלום ורוצים בה ולכן אינם מוכנים להיות שותפים להרפתקה של גוש-אמונים, אף אם הוא מקבל גיבוי מהממשלה.

אדוני שר האוצר, אם ברצונך לגייס את רצון העם הזה להידוק החגורה לנשיאה בנטל תכנית הכלכלית, ואכן רוצה העם לעשות זאת, אנא אל תלמד טניגוריה על דברי סומעשים שיקוממו את החלק הגדול והבריא שבו.

סיעתנו תתמך, ללא היסוס, בהצעת אי-האמון.

אדוני היושב-ראש, האם המלה "פאראזיטים" נמחקה מהפרוטוקול?

היו"ר מ. ל. מרון :

כן, בהסכמת הנואם אנו מוחקים את המלה "פאראזיטים".

מאיר פעלי (מחנה שלי) :

המלה "פאראזיט" היא מלה לגיטימית.

היו"ר מ. ל. מרון :

זו קריאת-ביניים שלא קיבלת רשות לקרוא.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מרדכי אלגרבלי, ואחריו — לחבר-הכנסת תופיק טובי.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אמנם הנושא היום הוא אי-אמון או אמון לממשלה, אבל בדיון זה אתרכנו בנושא ההתנחלויות בלבד, כי זה נושא הדיון ולא אביע את דעתי על המצב הכלכלי או החברתי. על זה יתקיים מחר דיון בכנסת, ואצטמצם, כפי שעשו זאת מרבית קודמי, בנושא זה בלבד, היינו במדיניות ההתנחלויות של ממשלת ישראל, אקדים ואומר שלגבי ולגבי סיעתי בכנסת אין ויכוח על עצם העקרון של ההתנחלויות. אין לי שום ספק שאותם בחורות ובחורים ההולכים להתנחל עושים זאת מתוך להט ומתוך אמונה, והוויכוח שלי איננו אתם. אני חושב שהם עושים זאת מתוך אמונה עמוקה בארץ-ישראל. אבל אין זה הגורם היחיד הקובע

סייע לקיבוצים אין בה כדי לכפר על חטאם זה והיא שווה בעיני הסיכנות כקליפת השום.

כנסת נכבדה, ממשלה זו מורכבת משלושה אנשים : האחד — האגף המשיחי, המכוון את מדיניות הממשלה בהתאם לצו ההשגחה. האגף השני — האגף הקרוי "לאור מ", מכוון את המהלכים על-פי חזיונות שווא של כבוד והדר, גדולה וגדלות, נטולי בסיס מציאותי. ואילו באגף השלישי מצויים השרים ששני האגפים גם יחד זריזים להם ובעמקי נפשם אף מקוממים אותם אך למרית הפלא הם מקבלים את החלטות הממשלה מאונס. אין שרים אלה יושבים על כיסאו של אליהו הנביא, ואין הם יושבים על כיסאו של דוד מלך ישראל, אך מסתבר שעוצמת הכיסא בממשלה גדולה עשרת מוגות מעוצמתו של כל כיסא בעל גוון דתי, משיחי או מלכותי. רבותי חברי הכנסת, מעל במה נכבדה זו שואל אני את אל עליון : במה חטא העם הטוב היושב בציון שצוות כזה יחרוץ גורלו ויוליכו, חלגי לה, לטמיון ? ממשלה זו גוררת את ישראל אל עברי פי פחת. בראש וראשונה היא מסכנת את השלום ואת מעמדנו בעולם החפשי. אנו נמצאים בשלבים מתקדמים של החזרת חצי האי סיני. אנו שומטים מידנו עוצמה צבאית וכלכלית שאין לה תחליף, פרט לתחליף אחד — הוא השלום הכולל. אם במו ידינו אנו פועלים להרחקת השלום ובניגוד לרוחו, לא ירחק היום שבו נמצא עצמנו ללא שום וללא חצי האי סיני. מי שמעלה על דעתו שניתן לקיים יחסי שלום עם מצרים כאשר תושבי הגדה והרצו-עה עולים על באריקדות, אינו יודע מה הוא שח. מצרים לא תוכל, אף אם תרצה בכך, לקיים את הסכם השלום לאורך ימים אם לא יימצא הסדר בגדה וברצועת עזה.

אדוני היושב-ראש, חייב אני לחזור לנושא ההתנחלות ליות בשטחים, שהיה העילה להצעת אי-האמון. הנני מרגיש עצמי כאותו גבר שמאס באשורו על שהיא משרכת דרכה, על האוכל הטפל שהיא מגיעה לו, על הוזהמה בבית, על הטיפול הגרוע בילדים ועל המרירות שהיא משביעה אותו יום יום ושעה שעה, והנה בבואי להעיד בפני בית-הדין הרבני כדי לבקש גט עליו להתרכז בנושא אחד בלבד, שעם כל חשיבותו הוא מהווה חלק מבעיה כוללת, מחלה אחת מני רבות, פצע אחד בגוף המלא פצע וחבורה ומכה טריה.

המנסים להפחית מחומרת ההחלטה שנתקבלה טוענים שהיא איננה בתי-ביצוע. אחרים, ושר האוצר בכללם, מנסים לשכנע אותנו שיש לה צידוק כלכלי, וכי הקמת 15,000 יחידות דיור ביהודה ושומרון זולה יותר מהקמת אותו מספר יחידות בתל-אביב ובראשון-לציון. לאלה הן טוענים שההחלטה אינה בתי-ביצוע מציע אני שיעקבו אחרי פעולותיו ומעשיו של שר החקלאות בימים הקרובים ואז ייווכחו עד כמה טעו והטעו. ואילו לאלה הטוענים ש-אף מבחינה כלכלית רצוי הדבר, ברצוני לומר : אנא, אל תזלזלו עד כדי כך באינטליגנציה של הציבור. הציבור הרי יודע היטב שהדירות שיש להקים בתל-אביב ובראשון-לציון דרושות לעשרות אלפי משפחות מרובות-ילדים ולזוגות צעירים המתפרנסים מעמל כפיהם בערים אלה ו-אחרות, ואינם פאראזיטים הרוצים לגור בהרי שומרון על חשבון משלם המסים הישראלי.

חיים קורפו (הליכוד) :

חבר-הכנסת טולידאנו, זה פשוט לא נאה ולא אס-יטי לנכונת את אלה הנמצאים שם "פאראזיטים". מי ש-

חיים בתקופה של שפע, ואני מסכים עם תפיסתו הכלכלית של שר האוצר. אנו חיים בתקופה קשה מאוד מבחינה כלכלית. ולכן אסור לנו לבזבז כסף.

נשמעים עכשיו דיבורים על כך שתוך שנתיים, תוך זמן סביר, תוך זמן מסויים יוציא 150 מיליארד לירות על התנחלויות. אינני יודע אם זו באמת היתה החלטת הממשלה. אני בטוח שלא. לכל הדיבורים האלה אין שום יסוד. אנחנו צריכים להיות ריאליסטים ולרכז את כל הכספים והמשאבים שיש לנו במקומות נכונים, לפי סדר עדיפות נכון.

סיעתי ואני נביע היום אמון לממשלה, באשר אנו בטוחים שאותה תבנה מדינית שהביאה את הסכם השלום תוסיף לשלוט בשנתיים הקרובות, וההתנחלויות יהיו במיוחד על רקע השיקול הבטחוני ומתוך התחשבות במשאבים הכלכליים המצומצמים שיש לנו כיום.

היח"ר מ. ל. מרון :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת תופיק טובי, ואחריו לחברת-הכנסת גאולה כהן. היא איננה באולם. אחריה — לחברת-הכנסת שלה יעקב גרוס.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

כבוד היושב-ראש, מה קרה, האם הסיעה של חברת-הכנסת גאולה כהן גדולה יותר מסיעת אגודת ישראל ?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת לאמיתה היא ששוב אין במי להביע אי-אמון בכנסת. הממשלה האחראית לפני הכנסת הפכה למעשה לכלי שרת, או יותר נכון — לנושא הכלים של אנשי גוש-אמונים, שהם כיום הקובעים והמכתיבים את צעדיה של הממשלה, את דרכה ואת התנהגותה ובכך הם דוחפים את המדינה לסכנות פנימיות וחיצוניות חמורות. האידיאולוגיה של ראש הממשלה, האידיאולוגיה של ארץ-ישראל השלמה, של התפשטות טריטוריאלית, של התנחלויות ציונית טוטאלית ושל רמיסת עצם קיומו של העם הערבי הפלשתינאי — מעמידה את האזור על הר געש ואת ישראל היא גוררת לאנארכיה ולניווין.

פרשת אלון-מורה ופסק-הדין של בית-המשפט העליון הפריכו של טענות הבטחון שבשמן מקימים התנחלויות ומפקיעים את אדמתו של העם הפלשתינאי. ברור כיום שאת הבטחון דווקא אתם מערערים, באשר מטרת ההתנחלויות היא למנוע הסדר צודק, למנוע פתרון המבוסס על קיום זכותו של העם הפלשתינאי למדינה עצמאית לצדה של ישראל ובכך לחבל בסיכויי השלום הצודק. כך דוחפים את האזור לעוד מלחמה עקובה מדם.

מדיניות ההתנחלויות של ממשלת הליכוד, המתבצעת בסופו של דבר תוך השלמת כל שריה ומרכיביה בגוון זה או אחר, מביאה להשתלטות גוש-אמונים על חי המדינה, פוגעת בחירויות הדמוקראטיות בישראל ומביאה להתפרקות שלטון החוק והמשפט, באשר השלטון האמיתי במדינה אינו בידי ממשלה נבחרת על-ידי הכנסת אלא בידי אנשי גוש-אמונים, המרקידים את כל שרי הממשלה לפי חללים השוביניסטי-לאומני. החלטת הממשלה "לצפף צף" על פסק-הדין של בית-המשפט העליון שציוה על

מדיניות, לא מדיניות חוץ ובטחון. לדעתי, הנקודה שצריכה לקבוע בראש וראשונה היא : האם זה העיתוי המתאים, האם זה הרגע הנכון להכריז על תכנית התנחלות רבתי ? מדי פעם שואל אני את עצמי : היכן אנחנו חיים ? האם שכחנו שרק לפני חצי-שנה חתמנו על הסכם שלום עם הגדולה במדינות ערב והיא מצרים ? אנו חיים היום בעידן של גיבוש השלום בינינו ובין מצרים ? ואני מקווה ומייחל ליום שבו נחתום גם על הסכם שלום עם עמי האזור, כי בסופו של דבר אנחנו חייבים להגיע להבנה בינינו היהודים בארץ-ישראל ובין הערבים ב"תוך המדינה ומסביב לה. במקום או במאוחר נצטרך להגיע להבנה הדדית. אנחנו, חברי הכנסת, והעם החי כיום בישראל זכינו להיות בתקופה זו של עידן השלום בתולדות עם ישראל, ואינני חושב שיש זכות גדולה מזו.

כאחד מחברי הכנסת עקבתי מקרוב אחרי התמרוץ נים לפני חתימת הסכם השלום, אחרי ההתלבטויות, אחריו רצונו העז של ראש הממשלה לחתום על הסכם זה, והוא הצליח בכך, וזו גדולתו. גם כאן צריכים להנחות אותנו שפיות הדעת שהיתה לנו לפני הסכם השלום ; אותו ה"גיוון" שהיה לנו כאשר ניסינו למצות את תהליך השלום ושבנו ודנו עשרות פעמים בבעיה מסביב לשולחן הדיון נים ; אותה זהירות בכל מלה ובכל ביטוי ; אותה ה"לטה" על הקפאת התנחלויות בעת המשאומות, והרי המשאומות נמשכו עד היום. אותה תבונה מדינית ש"היתה לממשלה, ובמיוחד לראש הממשלה, חייבת להדריך אותנו יום יום. בשם אותה התבונה מציע אני לעצמנו לא להיגרר לפולמוס בנושא ההתנחלויות אלא לעשות מה שניתן להיעשות בלי שהדבר יפריע לתהליך השלום. אם הדבר יפריע לתהליך השלום ולהבנה עם תושבי הגדה המערבית או עם מצרים ואם זה עלול לסכן, חלילה, את השלום, צריכים אנו לומר : והירות, עד כאן. לא על חשבון השלום ולא על חשבון ההבנה ההדדית עם תושבי האזור. לדעתי, זה צריך להיות שיקול מכריע בנושא ההתנחלויות.

השיקול השני הוא השיקול הבטחוני. אם אני צריך לחפש אזורים היכן להתנחל, השיקול הבלעדי והמכריע, לדעתי, בתקופה זו צריך להיות השיקול הבטחוני. לכן אני מסכים לאותה מגמה הבאה לידי ביטוי על-ידי שר הבטחון לרכז את ההתנחלויות במספר מקומות שבהם יש שיקול בטחוני מכריע ושיהיה להם משקל רציני ב"עתיד, כאשר יתקיים דיון על האוטונומיה ועל עתידה של הגדה המערבית. לדעתי, מקום ישוב שיש בו עשר משפחות או חמישים משפחות אינו יכול לעמוד בתהליך המשאומות במסגרת הסכמי קמפ-דייוויד. רק ישוב של חמישים אלף תושבים או מאה אלף תושבים יכול לעמוד בתקופה של משאומות מדיניות. לכן אני בעד ריכוז המאמצים בעיקר בירושלים, כי אותה צריכים להציל. אזור נוסף הוא האזור הצר של מדינת ישראל מבחינה בטחונית וזה אזור נתניה. ככל שנוכל לחזק את הישוב באזורים אלה חייבים אנו לעשות זאת, ובמיוחד בירושלים. זה השיקול השני.

היח"ר מ. ל. מרון :
אבקש לסיים.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :
אני מסכים. השיקול השלישי הוא המשאבים. איננו

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

לא יעלה על דעתנו — אנחנו לא סיעה ציונית — להגיש הצעת אי-אמון משום שרוצים ליישב יהודים ביהודה ושומרון. אמנם אין אנחנו דוגלים בארץ ישראל השלמה, אבל מכאן עד להבעתו של אי-אמון לממשלה בגלל התנחלויות — המרחק רב. לכל היותר נהיה פא-סיביים, נייטראליים, אבל לא גושים מתחזה נגד זה.

לכן אני מתפלא שדווקא סיעת המערך, מפלגה ציונית ותיקה, שעשתה רבות למען ההתיישבות, דווקא היא הגישה הצעת אי-אמון על רקע התנחלויות. הרי ממשלת המערך היתה זו שהתחילה בהתנחלויות אחרי מלחמת ששת הימים. ביזמת ממשלת המערך החלה ההתיישבות בכל שטחי יהודה ושומרון. הם עודדו את הקמת גוש-עציון, הם עודדו בנייתה של קריית-אריבע, הקימו את הנחלות בבקעת הירדן. אפשר להתווכח על מיקום ה-התנחלויות, זאת אני עוד מבין, אם יש להקים יישובים במקום שיש מרכז ערבי גדול, על כך אפשר עוד להתווכח; אבל להתגיש הצעת אי-אמון בגלל התנחלויות — אינני יכול להבין מעשה כזה מצד מפלגה ציונית.

חברי הכנסת, ממשלה זו התחייבה בקמפיין דיויד לא להקים התנחלויות במשך שלושה חודשים אחרי חתימת ההסכם. אכן, היא קיימה התחייבות זו — במשך שלושה חודשים לא היו התנחלויות. מה הוא בעצם רעיון האוטו-נומיה? גם כאשר תוחל האוטונומיה הרי זה הוא נסיון של דירקיום עם ערביי ישראל; נסיון לחיים משותפים, נסיון לחיות ביחד, גבולות פתוחים. כמו שיש יישובים ערביים בכל שטחי מדינת ישראל ואנחנו חיים ביחד, מדוע לא יכולים להיות גם יישובים יהודיים בשטחי יהודה ושומרון? הרי זה נסיון לחמש שנים, אחרי חמש שנים נתווכח שוב. מדוע אסור להקים יישובים והתנחלות ליהודים ביהודה ושומרון? זה הוא עצם הרעיון של תאורטונומיה. האם חושב משהו מחברי הכנסת שדיברו כאן שנוותר על בקעת הירדן, שנוותר על גוש-עציון, שנוותר על מעלה-אדומים? אלה שמדברים על מדינה פלשתית-נאית, על מדינה אש"פית, האם הם מתארים לעצמם ש-גוריד את גוש-עציון? אני חושב שלא. חבר-הכנסת פעיל, האם אתה חושב להוריד את גוש עציון? אני חושב שלא.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אגיד לך מה שאני חושב כאשר אנאם.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

האם אתה חושב להוריד את רמת-אשכול או את גילה? גם אתה חושב שצריכים להיות יישובים יהודים ביהודה ושומרון.

איננו יכולים להצביע נגד ההתנחלויות. אין אנו אומרים שצריך להקים התנחלויות בכל מקום, איננו דוגלים בסיסמת ארץ ישראל השלמה; אנחנו דוגלים בשלום. אבל להרים יד נגד התנחלויות ביהודה ושומרון איננו יכולים, כי זוהי נחלת אבות, גבולות המדינה ככתוב בתורה. איננו יכולים להרים יד נגד זה.

הח"ר מ. ל. מרז:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן, ואחרית — לחברת-הכנסת מאיר פעיל.

גאולה כהן (בנא"י):

אזיני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נמצאת פה היום המפה שחולקה אתמול בסאנטה-קאטרינה על-ידי הצבא

פינוי-אלון-מורה מעידה על התפרקותה של ממשלה. ה-ליכוד מצויי החוק והמשפט של המשטר הקיים ומעידה על התהוויותיו בחברה הישראלית שנגרם על-ידי מ-שלת הליכוד. החלטת הממשלה לא לבצע את ההלחמה של בית-משפט עליון שמה ללעג ולקלס את הכרעותיו הבומ-באסטיות של ראש הממשלה על עליונות המשפט והחוק במדינה. מתברר כי ממשלה בגין נזהגת כמו כל ממשלה הצועדת לדיקטטורה — פסק-דין של בית-משפט המוצא חן בעיניה היא תבצע, אך פסק-דין שאינו לרוחה אפשר לדרוך עליו ולבוות אותו. זו תחילתו של משטר דיקטט-טורי.

הסגידה לאידיאולוגיה של ההתנחלויות ועקירת העם הערבי הפלשתינאי ממולדתו מביאה למשבר פוליטי חמור שאליו נקלעה הממשלה. נתגלית לעין כול תרמית השלום בדמות האוטונומיה כשהעולם כולו מתקומם ומגנה את ממשלת ישראל המתגרה במשפחת העמים והרומסת חו-קים ואמנות בין-לאומיות בקשר לזכויותיה של אוכלוסיה בשרחים כבושים. ההתעקשות לגרש את ראש עיר-יית נאבלוס, בסאם שקעה, אף אחרי הצבעת כל חברות אירגון אומות המאוחדות נגד הצעד החמור הזה הפוגע בזכויות האלמנטאריות של האדם, גם אינה רק התעקשות אלא רשעות והרפתקה.

הסגידה לאידיאולוגיה של גוש-אמונים, לאליל ה-התנחלות, והפקעת מולדתו של העם השכן מביאה את ישראל לאנארכיה חברתית וכלכלית שלא ידעה כמותה. בעצם הימים שבהם מבטלים את כל הסובסידיות וגוזלים ממש את פת הלחם וכיס החלב מילדי המשפחות העמלות וחותרים בבשר החי של המוני העם, מפסיקים לבנות בתי-מגורים לתושבי שכונות העוני ובתי-ספר ומרפאות — מביאים ומאשרים באותו הזמן תכנית של בניית 10,000—15,000 יחידות דיור כל שנה, תכנית שתעלה 100—150 מיליארד לירות, כפי שהתכנאו שרי הממשלה, תכנית שתוציא את לשדו של העם.

ממשלת הליכוד מוציאה כיום 4 מיליון לירות לבנות שיכון למשפחה אחת של מתנחלי אנשי גוש-אמונים וגוולת קורת-גג מרבבות דיירי שכונות העוני. השתעב-דוה של ממשלת הליכוד לאידיאולוגיה הגזענית של התנחלות קולוניאלית מביאה אסון לא רק על העם ה-ערבי הפלשתינאי ומונעת לא רק את השלום, אלא היא מביאה גם אסון על עם ישראל ומדינת ישראל. הכיבוש וההתנחלות הפכו לאבן ריחיים על צווארם של העם וה-מדינה שצריכים ללא דיחוי להתנתק ממנו.

למען זה חייבת ממשלת הליכוד ללכת ולפנות את הדרך. לכן מביעים אנו אי-אמון לממשלה זו.

הח"ר מ. ל. מרז:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שלמה יעקב גרוס, ואח-רי — לחברת-הכנסת גאולה כהן.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יהודה ושומרון אכן הן נחלת אבות, מסומנת בתורה בגבולות ארץ-ישראל, ואין לנו, לשום איש, זכות לוותר על יהודה ושומרון. אף על פי כן איננו דוגלים בסיסמת ארץ ישראל השלמה, שכן אם יהיה סיכוי אמיתי לשלום נעדיף את השלום כדי למנוע מלחמה ושפיכת דמים.

— הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטתה בעניין ההתנחלויות —

מעוז של העניין הזה — הוא הולך היום ומגיש הצעת אי-אמון כנגד מתנחלים ביהודה ושומרון. אינני אומר שאין צורך לתקוף את הממשלה בנושא הזה, יש ויש. בנושא הזה של ההתנחלויות חברו אצל הממשלה כל החולשות והמדורים וגם הבגד והכסילות, גם השלומי-אליות, גם המשפטנות המגוחכות וגם הרמייה, אבל היום היא הולכת שולל את גוש-אמונים. גוש-אמונים לא דיבר על מקום בשבילו, הוא רצה מעמד חוקי ומשפטי בשביל כל ההתנחלויות ביהודה ושומרון. אחר כך יוצאת הממשלה בתכנית שתפרוה כדי שהמפר"ל יוכל להישאר בממשלה, תכנית המדברת על 150 מילי-יארד לירות, אבל זה אפילו לא 15 מיליארד, זה שק בלי כסוי. וכאן עלי לומר שאינני מסכימה לתמאגויה של המערך ו"שלום עכשיו", שההתנחלויות באות על חשבון המצוקה, כמו שקודם אמרו שהעולים החדשים חיים על חשבון שכבות המצוקה. זה שקר, והמערך נחפס לכך ויודע שזאת לא אמת. טוענים: למה צריך לבנות את המבנים בהתנחלויות שעולים מליארים, האם זה לא על חשבון שכבות המצוקה? האם המצוקה נולדה היום עם ההתנחלויות ביהודה ושומרון או שהיא היתה קיימת שלושים שנה וטופחה וגודלה על-ידי ממשלת המערך? הוא הדין לגבי כל הדמאגוגיה בעניין הגליל. מדו ענפגע עניין הגליל?

הד"ר מ. ל. מרון:

אני מצטער, יש זמן קצוב. אילו היתה ועדת הכנסת מחליטה על עשר דקות, ודאי היתי נותן לך להמשיך ולדבר.

נאוהל כהן (בנא"י):

הממשלה התחמקה מהכרעה. היא נכנעה לגוש אמו-נים? היא הולכת אותו שולל. היא נכנעה לאלה ש-מכניעים אותה ומכניעים את המאבק מבפנים. המערך לא מחליש את הממשלה. הלוואי שהיה מחליף את הממשלה, והלוואי שהממשלה הזאת תלך. אבל בו בזמן הוא מחליש את העם. אפשר להחליף ממשלה אבל אי-אפשר להחליף מדינה, והמערך מחליש גם את הממשלה וגם את העם.

אני רוצה לסיים. הממשל ההזאת עשתה את כל השינויים האפשריים, ולא רק שלא תעשה התנחלות, כל נושא ההתנחלות בא ברמייה כלפי פנים וכלפי חוץ כדי להישאר בשלטון. לכן אם כי בנושא הזה הגשנו הצעת אי-אמון, בנושא אלו-מורה, כי הממשלה הזאת ראויה לאי-אמון, הנה מאחר שהמגשים את הצעת אי-האמון הם בעצמם בלתי אמינים, נימנע.

הד"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, ואחריו — לחבר-הכנסת שמואל פלאט-שרון.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נדמה לי כי אין סימן יותר מוצלח שבעבור צריך להביע אי-אמון ל-ממשלה הזאת מאשר מינויו של יגאל הורביץ לשר ה-אוצר בממשלה. השר הזה מבטא שתי מגמות שבעבורן צריך להצביע אי-אמון לממשלה. האחת — הבחינה ה-כלכלית. האיש הזה ממשיך ביתר תוקף ומרץ את הכינון האינפלציוני של קודמו, ובכך יגרם להתדרדרות רבה יותר במשק, להיווצרות תוסר עבודה, דבר שלא היה

המצרי בקרב האורחים שהגיעו אתמול מסאנה-קארינה. במפה זו, מפת האזור, ישראל איננה מוכרת כלל. יתר על כן, מוכר שם פלשתינ. כל זה על רקע הורדת הדגל שלנו והנפת הדגל המצרי. את המפה הזאת אמנם חילקו המצרים, אבל את המפה הזאת הזמינה האוטר-נומיה. זאת המציאות בשטח — ישראל או פלשתינ. אין אפשרות אחרת. או אנו או הם. או שעל המפה יהיה כתוב "פלשתינ" או שעל המפה יהיה כתוב "ישראל".

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גם זה וגם זה.

נאוהל כהן (בנא"י):

אני אומרת: יהיה או זה או זה. הבלם היחיד כנגד המירוץ המטורף הזה כלפי האוטונומיה, מירוץ מטורף גם עם השעון, אבל גם מטורף בדרך שהוא נעשה, הוא כל מה שמסמל אלו-מורה. זה מעשה ההתנחלות, זה גוש-אמונים. החלל הריק הזה ביהודה ושומרון או שיתמלא על-ידי יהודים או שיתמלא על-ידי פלשתינים, ולא חשוב עכשיו אם הם אש"פיסטים או חוסיינים, זה היינו הך.

מה עושה המערך, מה עושה האופוזיציה, שצ-ריכה להיות אופוזיציה אחראית, אופוזיציה לאומית, נגד המירוץ המטורף הזה של מדינת ישראל כלפי מה ש-המערך מתנגד לו, מתנגד למדינה פלשתינאית, בוודאי מתנגד למדינה אש"פיסטית, והוא אומר שמציאות זו תוליד מדינה פלשתינאית? כי כאן היה המערך חייב לבוא ולעצור הידרדרות זו של הממשלה ולשאול את עצמו מה עוצר, גם אם זה נוגד היום כל מיני תפישות שלו, שהוא אולי לא היה מגיע לכך, והוא לא הגיע לכך — הוא היה נגד יישוב יהודה ושומרון מטעמים דמוגרא-פיים ולא מטעמים בטחוניים, הוא ניסה פה ושם לעשות משהו, כגון מה שעשה במעלה-אדומים או באלקנה, אבל מדיניות זו לא היתה המדיניות שלי. הכול לא היה שלו. והיום הוא רואה שזה מוליד למדינה פלשתינאית, לכן הבעיה שהעסיקה אותו קודם כבר לא קיימת. הוא בכלל לא חי במציאות; המערך חי בתיאוריות שלו. מצד אחד הוא אשם בגלל הצבעתו בעד תכנית האוטר-נומיה, בעד תכנית השלום, אבל את האחריות הוא מנער מעליה. היא תפיל על הליכוד. וכאן עומד ראש המערך מר פרס ומתחכם בהתחמכויות, כמו שעמד מספר פע-מים ואמר: לצטרף לפנות את ימית, נצטרף להוריד ישר-בים ולזה תביא אותנו ממשלת הליכוד. האם כאן ה-מקום להתחמכויות? אנו רואים שהמערך, שעובדה היא שהוא לא רץ ולא נאלץ לטירוף כזה של נסיגה, גם לא מסיני, שלא היה מוכן להפקיר כך את שדות-התעו-פה, והוא היום יודע עד כמה ההסדר הזה מלא מלכודות, בכל זאת אין לו הכוח לקום, לא רק לא לעצור, אלא להיפך — הוא מעודד את התהוות אותה מפת פלשתינ ש-היה כתוב עליה "פלשתינ", והוא יהיה חתום עליה, והוא לא יינקה לא מזה ולא מזה.

הד"ר מ. ל. מרון:

ועדת הכנסת החליטה על חמש דקות, ואת בדיוק הגעת לחמש דקות.

נאוהל כהן (בנא"י):

אני רוצה לומר שבנושא הזה במקום לקום היום ולהגיש הצעת אי-אמון על הנושא שבאמת יעמוד כאן כשואה על ראשינו: נושא הנפט, וגם המערך וכמה מחברי הבית הזה, גם מהקואליציה, יודעים מה המש-

פיס את הכסף הזה לא יספיק לעשות את המלאכה במשך שנה — — —

(קריאה: גם אין נייר.)

אני מקווה שזה לא נכון. אני אומר את דברי בהנחה שהמידע לא מדויק.

מר יגאל הורביץ מבטא את שני הקווים: כלכלה רכושנית הבנויה על פערים חברתיים, והשקעות הון כלי במגמה פוליטית של התנחלויות בשטחים או בבקעת הירדן, מתוך כוונה לטרפד את הסכם השלום.

בעבור שני מחדלים אלה, שתי היוזמות השליליות של הממשלה, חייבים להצביע בעד הצעת אי-האמון. אני אומר לסיעת המערך: נצביע אתכם נגד התנחלויות, גם נגד התנחלויות בבקעת הירדן. שיהיה לכם ברור.

היירד מ.ל. מרון:

רשות הדיבור לחברת הכנסת פלאטו-שרון. — איננו רשות הדיבור לחברת הכנסת קלמן כהנא, ואחריו — ל" חברת הכנסת שולמית אלוגי.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני הישבי-ראש, כנסת נכבדה, מדיניות הממשלה איננה מקובלת על דעתי. רק לפני שבוע היתה לי הזדמנות להביע דעתי עליה בקשר לבעיית ההסכם על הספקת נפט על-ידי מצרים לישראל. אמנם נאמרו מעל במת הכנסת דברים מרגיעים על-ידי שר האנרגיה ב" שאלה זו — ימים ספורים ממש לפני החזרת שדה הנפט עלמה. אבל כשהגיעו הדברים לוועדת התוך והבטחון והיא דנה בדבר, הרי מסקנותיה בעניין אינן מרגיעות בשום פנים ואופן. והרי ידוע שלסיעות הקואליציה יש רוב מוחלט בוועדה זו. ומה אומרות מסקנות אלה בקשר להצעות לסדר-היום שהועלו על-ידי עם עוד שני חברי כנסת? בסעיף ראשון של המסקנות עשתה הוועדה מחווה לממשלה ולמדיניותה בהצהירה שאת עניין מסירת שדות הנפט יש לראות במסגרת הכללית של הסכם ה- שלום. אבל בסעיף 2 של המסקנות נאמר ברורות ובהדרגה שהבטחת אספקת סדרה של נפט על-ידי מצרים לישראל איננה שאלה מסחרית אלא שאלה מדינית, והספקה זו היא תנאי חיוני למיצוי השלום.

לפי כל הידיעות שבידינו אין ההסדר אשר אליה הגיעה הממשלה עם שלטונות מצרים עונה בשום אופן לתביעה הזאת. ואנו מפקירים אפשרויות שהיו בידינו מבלי להבטיח את צרכינו המינימאליים והחיוניים ביותר. זוהי מדיניותה של הממשלה הזאת, ולא רק בעניין הנפט אלא גם בקשר לבעיית השטחים.

מדיניות הממשלה הביאה לידי כך שיש כאילו הס- כמה של מדינת ישראל לכך שיהודה ושומרון הם שטחים כבושים וחלים עליהם החוקים הבין-לאומיים של שטחים כבושים, ואין לנו הזכות לשטחים אלה. כך נאמר ברורות בפסק-הדין של בית-המשפט העליון בקשר ל" אלון-מורה, ולא נעשה כל צעד מצד הממשלה להפריך דעה זו, ליצור מצב חוקי אחר.

ההחלטות על התנחלות רבתי שהתקבלו אינן עונות לעצם השאלה. ויש לי ספק רב עד כמה הן אופראטיביות. מדבריו של דובר הליכוד בדיון זה, חברת הכנסת שובל, משתמע ברורות שהסכם שתוכנן כסכום שיש להשקיע בהתנחלויות איננו אלא שלוף מן השרול, ולפיכך אין

הרבה שנים בארץ, ולדחיקתם של חסרי האמצעים אל מדרגות העוני. ההחלטה של אתמול בדבר ביטול הסוב- סידיות על מצרכי מזון בסיסיים היא ביטוי ראשון לקו כלכלי זה של הורביץ.

אני רוצה להודיע לכנסת: בתגובה על החלטה זו בוועדת ירושלים היום. גאולה כהן מדברת על התנחלו- יות ובירושלים יש שריפות. שרפו תחנת דלק, פרצו ל" בנק, יש הפגנות והכל כתוצאה מהתכנית הכלכלית ה- חדשה של הממשלה.

המגמה השנייה שמבטא יגאל הורביץ כרוכה בבחי- נה המדינית. אם שר האוצר הקודם, שניהל מדיניות רכו- שנית ושלומיאליה, לפחות היה בו ניצוץ של איש שלום, הרי שר האוצר הנוכחי הוא אדם המכור לאידיאולוגיה של ארץ-ישראל השלמה ומדיניות הסיפוח. הוא ינצל ומנצל את מעמדו הכלכלי הבכיר ביותר במדינה כדי לממן התנחלויות בשטחים המוחזקים ולעודד כל מהלך המיועד לחבל בקידום השלום. בניגוד לחברת הכנסת גאולה כהן אני משוכנע כי הפתרון המדיני יכלול בסופו של דבר גם את ישראל וגם את פלשתיין. גם אם תביא לי אלף ואחת או מיליון וחצי ציטאטות של ערבים האומ- רים כי תהיה רק פלשתיין, גם אם תביא ציטאטות של ישראלים האומרים שתהיה רק ישראל — אני אביא את הפתרון שלי הקובע כי תהיה גם ישראל וגם פלשתיין.

ממשלה זו חתמה לפני חצי שנה על הסכם מדיני, באישור הכנסת, שב-1980 צריכות להתקיים בחירות ב" גדה וברצועה, בהן תיבחר רשות שלטון עצמי פלשתינית לגדה ולרצועה — כמשטר מעבר לחמש שנים. ממשלה זו הסכימה כי כתום שלוש שנים למשטר המעבר ידונו ארבעה גורמים: ממשלות ישראל, ירדן, מצרים והרשות הפלשתינית על תכנית מדינית לפתרון ארץ-ישראל לבעיה הפלשתינאית. במקום לקיים את אשר חתמה, באישור הכנסת, עושה הממשלה — ואני מסכים עם חברת הכנסת גאולה כהן: בשלומיאליה — את כל מה שהיא יכולה כדי למצוא תירוצים שלא לקיים בחירות בשנה הבאה, לא להקים רשות שלטון עצמי פלשתינאית. היא רוצה למצוא חן בעיניי, חברת הכנסת גאולה כהן, בעיני גוש-אמונים, ובעיני פאנאטיים למיניהם. לכן, לפי דעתי, כל אגורה שחוקה וכל מאמץ רוחני או גופני של הממשלה או ה- כנסת, ויהא זה ביהודה ובשומרון, או בבקעת הירדן, הם בבחינת מה שאומרים בידיש ארויסגעווארפן געלט און צייט, וזיקת כסף וזמן לרשוא ולריק; מה גם טבאוופן אוטומאטי השקעות אלה נועדות לטרפד את הסכם השלום, העומד בלאו הכי על כרעי תרנגולת, מ' שום היתור הסדר חלקי העשוי לשמש רק צעד ראשון בדרך להסכם שלום מקיף.

מי שמעודד התנחלויות בשטחים — ואני אומר ל- מערך: גם בבקעת הירדן; ואני אומר לליכוד: ביהודה ובשומרון וגם במרכז ליד ריכוזי אוכלוסייה ערבית — כמוהו כאדם העושה בעליל וביודעין צעדים לטרפד את מהלך השלום.

אני שומע על סכומים ענקיים שעומדים להוציא על התנחלויות בשטחים המוחזקים, שמעתי שסגן שר הבטחון דיבר על 19 ישובים ועל 150 מיליארד לירות — מניין לקחתם זאת? אפילו בית הדפוס שבו אתם אמורים להד-

לפיכך מצטרפת אני למציעים בהבעת אי-אמון ל־ממשלה, ואני חושבת שהמעשים הנעשים עליידי הממלא מקום מערערים את שלטון החוק, את הלגיטימיות של הממשלה, ופותרים פתח למלחמה ולגיוס חושבי הגדה למחלת נגד שלטון כובש ומבוה.

הי"ר מ.ל. מרון :

רשות הדיבור לחברת הכנסת גדעון האוזנר, ואחריו — לחברת הכנסת אסף יגור.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית) :
אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, ההתנחלויות ב־שטחים נעשות בשיטות של אילתור, ללא סקר, ללא בדיקת אפשרויות להתקיים במקום, ללא בחינת קרקע, ללא בחינת מקורות פרנסה ואפילו ללא בחינת האפשרות של בנייה סבירה במקום. בעבר היינו מקדימים לכול מפעל התיישבותי בדיקה מדויקת של תחזית קיומו. היום טסים בהליקופטר וממערף הציפור מאתרים פיסת קרקע פה ושם, שאפשר רק איך שהוא להגדיר אותה כקרקע ממשלתית, לאחר איזה מקום לתקוע בו תורן בשביל להניף דגל, אבל לא כדי להקים ישוב, לגדל ילדים, להתפרנס ולהתפתח. התיישבות כזו אכן גם תעלה סכומי עתק וגם תהיה בסופו של דבר התיישבות־דמה. שתי הרעות תתקיימנה בנו. כי זאת איננה התיישבות ואיננה התנחלות, זאת היא הרפתקה. כאשר הדבר מתבצע בתקופת משא־ומתן לשלום, כשות אחד הנושאים הרגילים בו, והדבר מכביד על המשא־ומתן, הרי זאת הרפתקה מסור־כנח.

לצרכי בטחון צריך להקים יישובים, לסתום ולחסום כל פירצה בטחונית ולהקים רצף. לשם כך מותר וצריך לתפוס מקרקעין של יהודים, של ערבים, של המדינה ושל הפרט — גם זה מותר לצרכי בטחון. אבל לצרכי הרפתקה אין לתפוס אפילו קרקע של המדינה.

הממשלה תופיעה בבית־המשפט וטענה שהיא תופסת מקרקעין אך ורק לצרכים בטחוניים. אלה היו התצהירים של דוברי הממשלה בבג"צ בעניין אלון־מורה. אבל ל־תצרוכת פנימית חוזרים ואומרים שיש חשבון אחר ועדי לה אחרת להתנחלויות. לכן נפסק בבג"צ כפי שנפסק, לאחר שהמתנתלים עצמם באו ואמרו : השיקול הבטחוני כבודו במקומו מונח, הם יושבים כאן מתוך שיקולים אחרים לגמרי, מתוך מוטיבאציה אחרת ולמטרות אחרות. לכן הפסיקה הממשלה באותו בג"צ.

הממשלה החליטה לקיים את החלק האופראטיבי של פסק־הדין. כנול, פסק־הדין מדבר ישירות ומצווה לה לפנות רק חלקת מסוימות אלה שנדונו בבג"צ במישורין. אבל הממשלה איננה רשאית להתעלם מהסיבות וההגמרות שהביאו את בית־המשפט להוציא פסק זה. הסיבה היתה שכל התפיסה היתה מלכתחילה מעשה בלתי חוקי. לכן לגבי חלק שלא יפונה למועד הארכה שנתן בית־המשפט, פט, ביום חמישי הקרוב, כל שטח שלא יפונה — יהיה דין הממשלה בו כדין מסוג גבול. כך קבע בית־המשפט. הוא לא קבע חובה מיידית לפנותו, כי לא נתבקש לכך, אבל הוא קבע את התוצאה המשפטית והחוקה של השטחים תהיה הסגת גבול והסגת גבול היא עבירה פלילית ועוולה אזרחית לפי חוקי המדינה.

לפיכך, איך נטען מעכשיו שאנחנו מדינת חוק,

להתייחס ברצינות מספקת לכל ההחלטות שנתקבלו ב־נדרון.

גישתה הכללית של הממשלה בענייני ההתנחלויות איננה מאפשרת לה להביע אמון בשאלה זו. אמנם אי־גני יכול להצטרף להצעת אי־אמון שהוגשה כאן וש־מטרתה המוצהרת היא ללחום גם נגד המעט שהממשלה מוכנה לומר בעניין. על כן עלי להימנע בהצבעה על הצעת אי־אמון המכוונת לבעיה המיוחדת הזאת.

הי"ר מ.ל. מרון :

רשות הדיבור לחברת הכנסת אלוני, ואחריה — לחברת הכנסת האוזנר.

עזרמית אלני (תנועה לזכויות האזרח) :

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה. בשנת 1967, לאחר מלחמת ששת־הימים, יכלה ממשלת ישראל, או ממשלת הליכוד הלאומי, שמי שמכהן היום כראש הממשלה היה חבר בה, להחליט על אחת משלוש האפשרויות : ש־יידן היא בגדר פולש, ולהחיל את המשפט הישראלי כיושר יחיד למאנדאט ; שיש לשמור על השטח כפקדון למען התושבים לאחר משא־ומתן ; או שיש לגייסמאציה ל־יידן להיות שם ולקבל את החלטות ועדת יריחו. ממשלת ישראל החליטה להשאיר בתוקף את המשפט הירדני, את המשפט הירדני, את הגשרים הפתוחים, למען החוקים בהם לצורך משא־ומתן עם יידן. זהו גם הטעם שבגללו היא לא סיפחה את רצועת עזה, מתוך החשבון שאפשר יהיה תמורת רצועת עזה לקבל אחר־כך חלקים בגדה המערבית. בית־בשום שלב לא קבעו שיחול שם המשפט הישראלי.

הואיל וכן, הואיל והשטח מוחזק כשטח כבוש לפי החלטת ממשלת ישראל מלפני שתיים־עשרה שנה, בהתיאם לחוקים הבין־לאומיים, אין שום הצדקה ואין שום בסיס מוסרי או משפטי ליישב שם יישובים יהודיים לקבוע שם שתי גורמות משפטיות זו בצד זו — האחת ליהודים והשנייה לערבים, כאשר הם גרים בשכנות.

ההתנחלויות הן גסיון אימפריאליסטי מובהק בכל חברה אימפריאליסטית כובשת ארץ ועם אחר ; יש בה שלטון של אדונים ושלטון על ילידים לפי גורמות שונות. אם אפשר שבקריית־ארבע יהיו אנשים לפי חוק אחד שהוא חוק מדינת ישראל, ולידם אנשים משוללי זכויות שאפשר לגרש אותם לפי חוקים אחרים, הרי זוהי תופעה שאיננה מקובלת במאה העשרים, ואנו כבר על סף המאה ה־עשרים־ואחת.

הואיל והעולם איננו סובל עוד תופעות אימפריאליסטיים ולא שלטון נוסח רודזיה, הגיע הזמן שנחליט, מה שלמעשה ממשלת ישראל הודיעה בהסכמי קמפ־דייוויד, שאנחנו מחזיקים את השטח הזה להבטחת ריבונותה ועצמאותה של האוכלוסיה החיה שם, בהתאם ל־צרכיה. אם היינו מצליחים, כפי שהממשלה החליטה להגיע לידי הסכם עם יידן בעניין זה, בהתאם לקווים של הממשלה, מוטב.

בין שזו יידן ובין שזו עצמאות מוחלטת של התושבים במקום, אין ליישובים ישראלים מה לעשות שם, ולנו אין הכסף לבזבז שם. יש בארץ בעיות מצוקה, בעיות שיכון, בעיות ייצור, בעיות קולוניאליות ממדרגה ראשונה של הקמת מדינה יהודית ריבונית, מדינת לאום כאן, לפי רוח הציונות כפי שקמה כתנועת שיחוריר לאומי.

כאשר ממשלתנו איננה מקיימת את החוק? משום כך אצביע בעניין זה בעד הבעת אי-אמון לממשלה.

הי"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אסף יגורי.

אסף יגורי (יעד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא העומד על הפרק מוליך אותנו לתכנית של מדינה במצור. המדינה נמצאת במצור לא מפני שהיא נתונה בשעת חירום חיצוני, אלא משום שהיא הכניסה את עצמה לסיטואציה של מצור. להפעיל את גוש-אמונים כצבא החלוץ ולהפוך אותו לנושא דגל ההתיישבות — זאת פארוודיה, פא-רודיה לא מוצלחת. לא את הנח"ל גייסו, לא את חנויות ההתיישבות ולא את הגרעינים של תנועות הנוער, אלא את גוש-אמונים.

מרדכי צפורי (הליכוד):

יש 18 היאחזויות בנח"ל, השנה הוספנו שלוש היאחזויות, ועוד שתיים בדרך.

אסף יגורי (יעד):

אני יודע.

קראתי שמתכוונים להפעיל מול גוש-אמונים את "שלום עכשיו": אלה יגדרו שטח ואלה יסירו, אלה ימדדו ואלה יתקנו מדידות. נדמה לי שזה משחק, בבחינת "ישחקו נא הנערים לפנינו", משחק שמחטיא את המטרה.

זו הפעם הראשונה שאני נחקל במדיניות שמזמינים את הרחוב להפעיל לחצים: גוש-אמונים — בהתנח-לויות; הפנתרים — ברחוב, בתחום הכלכלי; בעד הפלות; נגד הפלות; בעד שירות שווה, נגד שירות. הרחוב מתחיל להפעיל לחצים, וזאת סכנה גדולה לא רק לממשלה אלא לדמוקרטיה בכלל. ממשלה זו מזמינה לחצים, ואחרי-כך משתוממת מדוע מופעלים עליה לחצים כאלה. היא מכניסה את עצמה למבוי סתום וטוענת טענת חוסר ברירה.

מהי תכנית ההתנחלות? לפי איזה סדר עדיפות היא נקבעה? אולי בכלל מבחינה תקציבית תכנית ההתנח-לות הזאת היא מעבר לתקציב, היא מעל כל התקציבים, היא מחוץ לתקציב? אפילו שר החוץ לשעבר, כשהוא מבקש להגן על התכנית הזאת או תוצאותיה, מתק-שה בודאי מתקשים להבין אותה אפילו טובי ידידיו בעולם; אלה שבמשך שנים יכולנו להסביר להם את מצוקתנו ואת בעיותינו, אי-אפשר להסביר להם את התכנית הזאת.

קרה כאן עוד דבר טראגי למדי. דווקא אלה שבמשך שנים היו בעד התנחלות, בעד התיישבות, בעד הליכה לחבלי ארץ שוממים, פתאים מוצאים את עצמם נגד התיישבות, נגד הקמת ישובים, לא ישובים קיבוציים ולא מושביים. זאת טראגדיה שבעצם נכפתה על כולנו בגלל מדיניות בלתי שקולה. להתנחל בלב השומרון, במרכז אוכלוסיה ערבית. פירוש הדבר להזמין התנגדות של 800,000 ערבים, שתמיד חיפשנו קשר אתם.

אני מעיד על עצמי שאני בעד התנחלות, בעד הת-יישובות ובעד הקמת ישובים חלוציים, אבל לא אלה, לא במקום הזה ולא כך.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
בעד איזה כן?

אסף יגורי (יעד):

בהתאם למה ההתיישבות הזאת? לפי שיקולי תע-סוקה, שיקולי שיכון, שיקולי איכות חיים? מה מנחה את מובילי התכנית הזאת? קודם כול, יש בה סממן שקשה לקבל אותו. במשך שנים ניסינו להלך על חבל דק בתקווה שזה לא יקרה. היינו נגד ציונות ממשלת. חיפשנו תמיד את התוואי העדין.

יגאל כהן (הליכוד):

מנשלים בשומרון? את מי מנשלים שם?

אסף יגורי (יעד):

חיפשנו תמיד את התוואי העדין, שתהיה לנו האפ-שרות לעשות את המעשה ההתיישבותי בלי לנשל את-רים, תוך הבנה, הסדרים והידברות. עכשיו הכול הש-תבש.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

כפר שמריהו, על אדמה של מי?

אסף יגורי (יעד):

מה אנחנו מצליחים להשיג? יש בג'צים, יש תגו-בות עוינות בארץ, יש גירויים של ראשי ערים, יש דעת קהל עוינת, ובעיקר — מבוכה בתוכנו. אין שלמות, ולא אלה שצועקים מן הספסלים של הקואליציה היו נושאי דגל ההתיישבות כל השנים. לכן אין דרך זו נכונה ואצביע נגדה.

הי"ר י. שמיר:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אמנה שני מונים. אבקש את חברי-הכנסת אמל נסראלדין וזאב כץ למנות את הקולות.

הצבעה

בעד הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון

לממשלה	40 —
נגד	66 —
נמנעים	1 —
הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.	

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, היתה טעות בספירה, של עשרה אנשים.

הי"ר י. שמיר:

מינתי שני מונים. אנחנו סומכים עליהם.

שמעאל מולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה):

היו 56 בעד.

הי"ר י. שמיר:

על כל פנים, הצעת אי-האמון נדחתה. בזה אין כל ספק.

1. שאלות ותשובות

2. אם חלק מדברים אלו אינם נכונים — אילו מהם?
3. כמה עולה יחידת שומרי-הראש, על כל ההוצאות הישירות והעקיפות, למילוי תפקידה?
4. אילו אישים זוכים לשמירה אישית צמודה?
5. אילו אישים זוכים לשמירה על ביתם?
6. מה היה השיקול להצבת שומרי-ראש לכל אחד מהם?

סגן השר י. ארידור:

1. הדברים המצויינים בשאלתה ברובם אינם נכונים.
- 2-3. מטעמי סודיות אין אפשרות לפרט זאת בפומבי.
- 4-5. האישים הנתונים לשמירה קבועה נקבעו על-ידי הממשלה ומפעם לפעם משתנה ההיערכות על יסוד הערכות מודיעין.
6. השיקול להצבת מאבטחים הוא תמיד בטחוני בלבד.

תשובה מפורטת יותר, בפומבי, לשאלתו של חבר-הכנסת אבנרי יכולה לסייע למודיעין האויב.

הי"ר י. שמיר:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת אורי אבנרי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

האם סגן ראש הממשלה יכול לתת לנו אומדנה כמה עולה העסק הזה?

סגן השר י. ארידור:

את זה תשאל את סגן ראש הממשלה.

4457. מאמצים לשיחזורם של יהודים עצורים בארגנטינה

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את ראש הממשלה ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

בעתון "ניו יורק טיימס" מיום 29 ביוני 1979 פורסמה כתבה מעניינת על ארגנטינה, מפרי עטו של העורך הבכיר ג'והן ב. אוקס. בכתבה זו הודפסו שני הקטעים הבאים על המצב בבתי הכלא של ארגנטינה, מפי עד שנכח בבית-הכלא, כדלהלן (התרגום הוא שלי):

א. "פעם שמעתי כלב נובח במסדרון כשישהו מצווה עליו לנוע הלך ושוב ולכשכש בזנבו. חשבנו כי זה היה כלב של ממש. אבל, לא! היה זה יצור אנוש, אדם צעיר שאולץ לנהוג ככלב מפני שביצע את החטא בשל היותו יהודי. הסוהר אילץ אותו לזכות ולהלך על ארבע."

ב. "היחס ליהודים ממש לא יאמן. פעם נעצרו ארבעה נערים יהודים למשך שבוע משום שהשתייכו לאירגון חברתי יהודי. המשטרה שאלה אותם אם קיימת מות רדיפות יהודים בארגנטינה. אם הם ענו: לא, הוכח בטענה כי "יש להרוג את כל היהודים". אם הם ענו:

הי"ר י. שמיר:

אבקש את סגן השר יורם ארידור להשיב על שאלת-תות.

4151. פירסומים בעניין אי השתתפותו של שר הבטחון בדינאים על האוטונומיה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזליני שאלה את ראש הממשלה ביום י"ז בתמוז תשל"ט (12 ביולי 1979):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 26 ביוני פורסם שהשר ד"ר בורג התלונן באוזני ראש הממשלה מר מנחם בגין, כי בעקבות פרישת שר הבטחון מר ויצמן מוועדת האוטונומיה שנמקה בעיסוקי הרבים במערכת הבטחון, הרי הוא מתנהג בצורה בלתי נסבלת. כמו כן פורסם בעתון שראדיו קהיר מסר כי בפגישה עם ראש ממשלת מצרים מר מוסטאפה חליל הסביר מר ויצמן את פרישתו מדיוני האוטונומיה באמרו כי הוא פרש בשל התנגדותו למדיניות הממשלה בראשות מר בגין בנושא ההתנחלויות ובמיוחד בנושא אלון-מורה.

רצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם שר הפנים, יושב-ראש ועדת האוטונומיה, התלונן לפניך על התנהגותו של שר הבטחון?
2. אם כן, מה היתה תגובתך?
3. האם פירסום ראדיו קהיר תואם את המציאות?
4. אם כן, האם התנהגותו של שר הבטחון תואמת את הנהוגים המחייבים את שרי הממשלה?
5. אם לא, מה היתה תגובתך?

סגן השר י. ארידור:

לא ידוע לראש הממשלה על הטענות הללו ואין להסתמך על ראדיו קהיר בקשר לידיעות הנוגעות לממשלת ישראל.

4360. שמירה על חברי הממשלה

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

בשתי כתבות מפורטות בשבועון "העולם הזה" נאמר, בין השאר, הדברים הבאים:

א. אנשי הבטחון המופקדים על שמירת חברי הממשלה עולים למעלה ממאה מיליון לירות לשנה.

ב. שומרים שמרו על השר אריאל שרון בנופשו ב"מלון דן קיסריה".

ג. תקציב החוליה (חוליית הבטחון) לשנת הכספים הנוכחית הוא שישים מיליון לירות. תקציבים נוספים ה"מיועדים לחוליה עולים על ארבעים מיליון לירות.

ד. גורמים במשטרה טוענים כי תרומת המשטרה לשמירה על אישים מסתכמת בארבעים מיליון לירות. אני מתכבד לשאול:

1. האם דברים אלו נכונים?

ג. אם הופעל לחץ — עלידי מי בלשכתך, ומאילו טעמים?

ד. האם נראית לך הפעלת לחץ עלידי אנשי לשכתך בעניין שפסק לגביו בית-משפט מוסמך?

פגן השר י. ארידור:
אין יסוד לידיעה על הפעלת לחץ, כאמור בשאלתה.

4568. דברי השר י. בורג על עמדתו כלפי אש"פ

חבר-הכנסת ז. שובל שאל את ראש הממשלה ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בהמשך לדבריו של הד"ר י. בורג (כפי שהובאו ב-טלוויזיה הישראלית) ש"אם אש"פ יכיר במדינת ישראל ויפסיק את פעולות הטרור נגדה במשך שנתיים-שלוש שנים — זה יהיה שינוי ושינוי מחייב שינוי" — רצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם מבטאים דברי הד"ר בורג את עמדת ממשלת ישראל, והאם יש לראות בכך שינוי יסודי במדיניותה?

2. אם אין דברי הד"ר בורג מבטאים את עמדת ממשלת ישראל — כיצד חושב כבוד ראש הממשלה להגיב עליהם?

תשובת פגן השר י. ארידור:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עמדת הממשלה ידועה וברורה: אין ולא יהיה שום משא-ומתן עם אירגון המרצחים הקרוי אש"פ. דבריו של ד"ר בורג, כפי שהוא ציין, נאמרו על דעתי בלבד. ראש הממשלה העיר לכל חברי הממשלה כי עליהם להתבטא בדיוק על-פי עמדת הממשלה.

4690. פעולות להצלת יהודי אתיופיה

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ב בחשוון תש"ם (12 בנובמבר 1979):

אגודת יהודי אתיופיה בישראל פונה לאנשי ציבור ולכלי התקשורת בזעקה גדולה ומרה על מצבם של שרידי היהודים באתיופיה שנהרגים, נאסרים ונמכרים לעבדות ואין להם גואל ומושיע.

עולי אתיופיה בישראל חשים שמדינת ישראל, ממשלת ישראל ועם ישראל אינם עושים די להצלתם.

אבקשך להשיב לי:

מה עושה ממשלת ישראל בעניין הכאוב הזה?

הי"ר י. שמיר:

חבר-הכנסת יחזקאל זכאי איננו באולם.

זאב בין (המערך):

אבקש לשמוע את התשובה, אם אפשר.

פגן השר י. ארידור:

ממשלת ישראל לא פסקה לפעול בדרכים שונות כדי לאפשר לאחינו הפאלאשים לעלות לישראל. אני מפנה את תשומת-לב השואל הנכבד גם לדברי השר נסים בנושא זה בכנסת ביום 14 בנובמבר 1979.

כן, הזכו משום שאמרו כי בארגנטטינה מפירים את חוקי זכויות האדם."

בעקבות שני הקטעים הנ"ל אבקש את ראש הממשלה להשיב לי:

1. באיוז מידה יודעת ממשלת ישראל על הדיכוי השורר במשטר הנוכחי בארגנטטינה נגד יהודים וכנגד גורמים לאומיים, עדתיים, דתיים ומדיניים אחרים?

2. מה עושה ממשלת ישראל כדי להציל יהודים מארגנטטינה, הן באורח עצמאי, הן באמצעות סיוע מצד מדינות אחרות?

3. מדוע לא מפעילה ממשלת ישראל מסע הסברה והזעקה בין-לאומי כדי להקל על סבלה של יהדות ארגנטטינה?

4. באיוז מידה נכון המידע שהגיעני כי ממשלת ישראל מסייעת למשטר הנוכחי בארגנטטינה על-ידי מכירת נשק והענקת ידע בטחוני מקצועי? אבקש לקבל מידע על כמויות הנשק ועל סוגיו השונים.

5. מה ההסבר של הממשלה לעובדה כי מדי פעם מבקרים בארגנטטינה שרים ישראלים, אישים בכירים וקצינים בכירים, והם מופיעים בפומבי עם מנהיגי המשטר הנוכחי בארגנטטינה?

פגן השר י. ארידור:

נציגינו הדיפלומטיים עושים כל מאמץ אפשרי כדי להביא לשיחרורם של יהודים עצורים בארגנטטינה. למען הצלחת מאמץ זה לא יהיה נכון להוסיף בפומבי דבר.

הי"ר י. שמיר:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת מאיר פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני סגן השר במשרד ראש הממשלה, מדוע לא חושבת ממשלת ישראל להפעיל כלפי ארגנטטינה צעדים מדיניים בנוסח הצעדים שהיא מפעילה כלפי ברית-המועצות, למשל?

פגן השר י. ארידור:

איני יכול להוסיף שום דבר על הנושא הזה בפומבי, לטובת העניין.

4566. ידיעה בעניין אי-הריסת בניין שהיקם כנדרה בניגוד לחוק

חבר-הכנסת נ. פדר שאל את ראש הממשלה ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

מר יעקב קפלן, מנהל מחוז תל-אביב והמרכז ב-מינהל מקרקעי ישראל, טען שהופעלו עליו לחצים מלשכת ראש הממשלה שלא להרוס בניין שהוקם בגדרה בניגוד לחוק ואשר בית-המשפט הוציא לגביו צו הריסה.

אבקשך להשיב לי:

א. האם הופעל לחץ כאמור מצד לשכת ראש הממשלה?

ב. אם לא, המוכן אתה להכחיש זאת ולגרום להבאתו של מר קפלן לדין בשל השמצת עובד ציבור?

(קורא את התשובה לשאילתה מס' 4568, ראה עמ' 532).

4693. שמירה על חברי הממשלה

חבר-הכנסת א. יגורי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ב בחשוון תש"ס (12 בנובמבר 1979):

לאחרונה נמסר בעתונות כי יש שימוש רב מדי ב"שומרי-ראש המופקדים על שרים בישראל.

אבקש להשיב לי:

1. כמה שומרי-ראש מועסקים בשמירה על שרים בישראל?

2. מה הם הקריטריונים להצבת שומרי-ראש אלה לצדם של השרים?

3. האם אין בכך משום אינפלציה להפעיל כוח-אדם מעולה זה לתפקידים כאלה?

פנן השר י. ארידור:
לשאלות 1—2: ראה תשובתי לשאילתה מס' 4360 של חבר-הכנסת אבנרי.

לשאלה 3: אני מודה לשואל הנכבד על הערכתו לאנשי אבטחה אשר בלי ספק הם ראויים לה.

הד"ר י. שמיר:
שאלה נוספת לחבר-הכנסת אסף יגורי.

אסף יגורי (יעד):
אדוני סגן השר במשרד ראש הממשלה, האם על רקע הודעתו של שר האוצר מהיום על צימצום בכוח אדם נכללו גם סגנים במשרות אלה בתכניות ה"קיצוץ"?

פנן השר י. ארידור:
אני מציע לך להפנות את השאלה אל שר האוצר.

הד"ר י. שמיר:
הישיבה הבאה מחר בשעה 11.00. ישיבה זו נעולה.

4711

הישיבה ננעלה בשעה 12:21.

4691. דברי השר י. בורג על עמדתו כלפי אש"פ

חבר-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את ראש ה"ממשלה ביום כ"ב בחשוון תש"ס (12 בנובמבר 1979): בעתון "מעריב" מיום 31 באוקטובר 1979 פורסם ששר הפנים חזר על הדעה שהשמיע בלינדון על אש"פ ואמר: אם אש"פ ישנה את האמנה שלו, שם מדיבר על הריסת ישראל, ובמשך שנתיים שלוש יימנע מפעילות טרור, אני מוכן אהיה להאמין שחל שינוי, ושינוי גורר שינוי.

נוכח העמדה המוצהרת של ממשלת ישראל והקונסוס הלאומי הקיים שאין לראות באש"פ בשום תנאי פארטנר להידברות, רצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם הכרזתו של השר בורג שניתנה בחוץ-לארץ בתוקף היותו יושב-ראש ועדת השרים לענייני אוטונומיה נעשתה בידיעתו ובהסכמתו של ראש הממשלה?

2. האם ההכרזה שניתנה עליידי השר בורג וזה להצעה שהועלתה בזמנה עליידי יריב-שם-טוב?

3. האם ההכרזה שניתנה על ידי שר הפנים מסמנת שינוי עמדת הממשלה לגבי אש"פ?

4. אם לא, מדוע לא הסתייג ראש הממשלה מהכרזתו של השר בורג המתפרשת עליידי חוגים רחבים בעולם כנסיגה מהמדיניות המוצהרת בהתקרבות לעמדת יריב-שם-טוב?

5. האם מוכן ראש הממשלה להסתייג מהכרזתו זו של השר בורג?

פנן השר י. ארידור:
ראי תשובתי לשאילתה מס' 4568, של חבר-הכנסת ולמן שובל.

שדשנה ארבל-אלמזלינו (המערך):
מה השבת?

פנן השר י. ארידור:
לא קראתי את התשובה. אני מוכן לקרוא אותה.